

Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje

LEDEN 2007

Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 - 2015

<http://www.cep-rra.cz/strategie>

Centrum evropského projektování

Wonkova 1142

500 02 Hradec Králové 2

Tel.: +420 495 817 191

Fax: +420 495 817 380

www.cep-rra.cz

e-mail: info@cep-rra.cz

*Zpracováno v rámci projektu SROP 3.3
Evropské projektové centrum - budování regionálního partnerství*

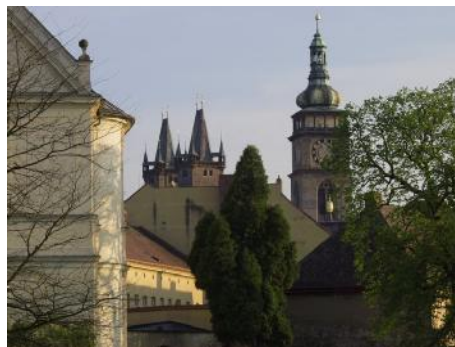

Obsah:

A. Úvod	5
Postup tvorby Strategie rozvoje kraje	7
Partnerství v kraji.....	14
B. Náš kraj.....	16
Ekonomika kraje.....	18
Výzkum, vývoj, inovace	21
Zaměstnanost a vzdělávání	22
Bydlení a služby	26
Cestovní ruch a volnočasové aktivity	28
Kvalita krajiny – životní prostředí	31
Problémy našeho venkova.....	33
Dopravní a technická infrastruktura	35
Regionální disparity.....	37
Správa kraje.....	43
Silné a slabé stránky, příležitosti a ohrožení kraje.....	48
Strom problémů	52
C. Strategie	53
Východiska pro tvorbu Strategie	53
Mise, vize, globální cíl a strategické cíle Královéhradeckého kraje.....	56
Prioritní osy a Prioritní oblasti	57
Vazba na strategické dokumenty České republiky a Evropské unie.....	62
D. Prioritní oblasti – cíle	66
<i>Prioritní oblast 1: Podnikání a zaměstnanost.....</i>	67
VÝCHOZÍ STAV	67
STRATEGIE OBLASTI.....	68
CÍLE PRIORITY	71
<i>Prioritní oblast 2: Lidské zdroje.....</i>	77
VÝCHOZÍ STAV	77
STRATEGIE OBLASTI	78
CÍLE PRIORITY	81
<i>Prioritní oblast 3: Venkov a zemědělství.....</i>	85
VÝCHOZÍ STAV	85
STRATEGIE OBLASTI.....	86
CÍLE PRIORITY	89
<i>Prioritní oblast 4: Infrastruktura.....</i>	92
VÝCHOZÍ STAV	92
STRATEGIE OBLASTI.....	92
CÍLE PRIORITY	95
E. Návrh indikátorů k naplnění strategie.....	99
F. Seznam členů KKS a pracovních skupin.....	108
G. Seznam map, příloh a použitých zkratk	114

A. Úvod

Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje je jedním z významných koncepčních dokumentů, určujících hlavní směry rozvoje na léta 2006-2015. Tvorba strategie vychází z moderních obecně uznávaných a podporovaných metodik tvorby strategických plánů, založených na principech místní Agendy 21 a respektování zásady trvale udržitelného rozvoje.

Proces tvorby strategie je dlouhodobý, soustavný a otevřený a je založen na vzájemné provázanosti a vyváženosti ekonomického, sociálního a environmentálního vývoje.

Velmi pozitivní a přínosnou platformou práce, podtrhující reálnost, potřebnost a systematičnost strategie našeho kraje, je široká participace regionálních aktérů v průběhu celého procesu, jejíž základy byly položeny již před začátkem vlastní tvorby.

Celý postup zpracování strategie byl velmi náročný. Vyžadoval aktivní zapojení a dobrovolnou činnost regionálních účastníků, kteří tak výrazně přispěli k tvorbě této koncepce. Díky jejich práci lze konstatovat, že strategie vychází ze skutečných a identifikovaných potřeb regionu. Do procesu tvorby se postupně aktivně zapojily desítky až stovky osob, odborníci, zájmové skupiny, občanská sdružení, podnikatelská sféra, veřejná správa, občané... Výsledná strategie tak představuje dohodu významných regionálních aktérů o budoucích směrech rozvoje Královéhradeckého kraje. Vzhledem k obrovské šíři všech vstupů a výstupů, které byly v průběhu téměř dvou let vytvořeny a dohodnuty, je tato zpráva pouze stručnou a přehlednou publikací, shrnující všechny podklady, výsledky diskuzí, závěry workshopů, expertní zprávy atd.. Veškeré výstupy, které byly podkladem, dílčími etapovými závěry celého procesu nebo jsou relevantními součástmi strategie, jsou dostupné na krajském úřadě a jsou zveřejněné na webových stránkách.

Postupná realizace jednotlivých stanovených kroků vede k naplňování dohodnuté vize a cílů. Plán této realizace by měl být obsažen v následném programovém dokumentu, který je nedílnou součástí koncepčního přístupu k rozvoji kraje. Zde by měly být již stanoveny opatření a aktivity, jejichž prostřednictvím budou strategické cíle naplňovány. Podrobné rozpracování se stanovením garantů, zdrojů, harmonogramu atd. by již měly být popsány v akčních plánech, řešících krátkodobější časové horizonty. Zároveň nelze opomíjet potřebný proces monitoringu a aktualizace, bez něhož se strategie stává pouhým nereálným snem,

jehož naplnění nedokážeme změřit a který postupem času ztrácí na své aktuálnosti a potřebnosti.

Centrum evropského projektování děkuje členům krajské koordinační skupiny, členům pracovních skupin, euromanažerům a všem, kteří se aktivně podíleli na zpracování díla. Poděkování patří spolupracujícím odborníkům, institucím a společnostem, kteří se účastnili diskuzí, poskytli podklady, informace a konzultace.

POSTUP TVORBY STRATEGIE ROZVOJE KRAJE

Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje je zpracovaná podle moderních zásad tvorby rozvojových dokumentů, vycházejících z místní Agendy 21¹, respektujících mezinárodně uznávané principy trvale udržitelného rozvoje, založeného na vyváženém propojení základních oblastí života – ekonomické, sociální a životního prostředí. Vytvořený strategický plán je komplexním rozvojovým dokumentem kraje zahrnujícím aspekty trvalé udržitelnosti navrhnutého rozvoje v dlouhodobém horizontu. Plánování podle místní Agendy 21 zajišťuje zlepšení podmínek pro kvalitní život v regionu v dlouhodobé perspektivě. Největšími přínosy tohoto způsobu plánování jsou větší spokojenost obyvatel a zlepšení kvality jejich života, předcházení konfliktů a zmenšování rozporů, nalezení skutečných problémů a cest k jejich řešení, dosažení společné vize o budoucnosti a cílech regionu, zachování a zlepšení kvality životního prostředí, aktivní zapojení lidí do řešení problémů, vzájemnou spolupráci společenských, oborových a profesních skupin, zajištění zpětné vazby a další.

Co je místní Agenda 21: „Místní Agenda 21 je nástroj pro uplatnění principů udržitelného rozvoje na místní a regionální úrovni. Je to proces, který prostřednictvím zkvalitňování správy věcí veřejných, strategického plánování (řízení), zapojování veřejnosti a využívání všech dosažených poznatků o udržitelném rozvoji v jednotlivých oblastech zvyšuje kvalitu života ve všech jeho aspektech a směřuje k zodpovědnosti občanů za jejich životy i životy ostatních bytostí v prostoru a čase.

Místní Agenda 21 je programem rozvoje regionu, který zavádí principy udržitelného rozvoje do praxe. To znamená: strategický plán, který propojuje ekonomické a sociální aspekty s oblastí životního prostředí a je vytvářen ve spolupráci s veřejností. Místní Agenda 21 zohledňuje konkrétní místní problémy. Je to proces směřující k zajištění dobré a udržitelné kvality života a životního prostředí v určitém území.

Místní Agenda 21 hledá řešení ve spolupráci se všemi složkami místního společenství, takže odráží také jejich potřeby. Zohledňuje dopady rozhodnutí na všechny oblasti života a v delším časovém horizontu. Propojuje probíhající aktivity. Zapojuje veřejnost již do plánování i do realizace plánů.“

(Metodika pro místní Agendy 21 v České republice, 2003)

Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje se začala připravovat v návaznosti na realizaci projektu Společného regionálního operačního programu (SROP, opatření 3.3) Evropské projektové centrum – budování regionálního partnerství, financovaného z prostředků Evropské unie. Tento projekt svým zaměřením a obsahem dal impulsy a vytvořil dobré podmínky pro nastartování přípravy a tvorby strategie jako procesu o dohodě, spolupráci a partnerství v regionu. V návaznosti na aktivity v rámci tohoto projektu a ustanovenou organizační a řídicí strukturu byla před zahájením tvorby strategie dohodnuta organizace procesu, byl stanoven postup a cíl práce, struktura dokumentu, domluvena terminologie atd.

¹ Agenda 21 je dokumentem OSN, který rozpracovává principy udržitelného rozvoje v globálním měřítku do jednotlivých problémových oblastí. Dokument byl přijat v roce 1992 na Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji v Rio de Janeiru.

Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje (SRK) byla zpracována na základě schválení Zastupitelstva kraje ze dne 22. 9. 2005. Strategie byla zpracovávána za účasti těchto subjektů:

Zastupitelstvo kraje bylo informováno o průběhu zpracování a schvalovalo etapové výstupy.

Rada kraje byla řídicí komisí, která schvalovala dílčí výstupy a dávala doporučení a náměty.

1. náměstek hejtmána Královéhradeckého kraje, který je zodpovědný za oblast regionálního rozvoje, územního plánování, stavebního řádu a cestovního ruchu, zajišťoval politickou podporu zpracování strategie a předkládal výstupy zastupitelstvu a radě kraje.

Tajemník (vedoucí odboru regionálního rozvoje, koordinátor procesu tvorby SRK) zodpovídal za dodržování harmonogramu prací na SRK, dohlížel na proces zpracování SRK a na kvalitu zpracovaných výstupů.

Realizační tým (oddělení strategického plánování) zodpovídal za organizační a technické zajištění zpracování SRK, zajišťoval SEA a ex-ante hodnotitele.

Krajská koordinační skupina (KKS = pracovní realizační tým), která je složena z reprezentantů zájmových sektorů a významných představitelů kraje, koordinovala činnosti a postupně kroky zpracování strategie, dávala doporučení, navrhovala vizi, globální cíle, prioritní osy rozvoje a sladila výstupy pracovních skupin.

Pracovní skupiny (PS) byly ustanoveny podle tématiky prioritních oblastí na základě partnerství. Složení PS schválila rada kraje. PS stanovily SWOT analýzu, navrhovaly prioritní cíle, specifické cíle, opatření a jejich následné rozpracování.

Zpracovatel SRK Centrum evropského projektování (CEP) zodpovídal za odbornou část přípravy SRK, připravoval odborné materiály pro jednání pracovních skupin a krajské koordinační skupiny, zpracovával výstupy PS a KKS do výsledného díla, metodicky koordinoval postup tvorby SRK. Organizačně a technicky zajišťoval jednání KKS, PS a dalších účastníků procesu. Spolupracoval s regionálními aktéry a zajišťoval jejich zapojení do tvorby SRK (veřejný, neziskový a podnikatelský sektor).

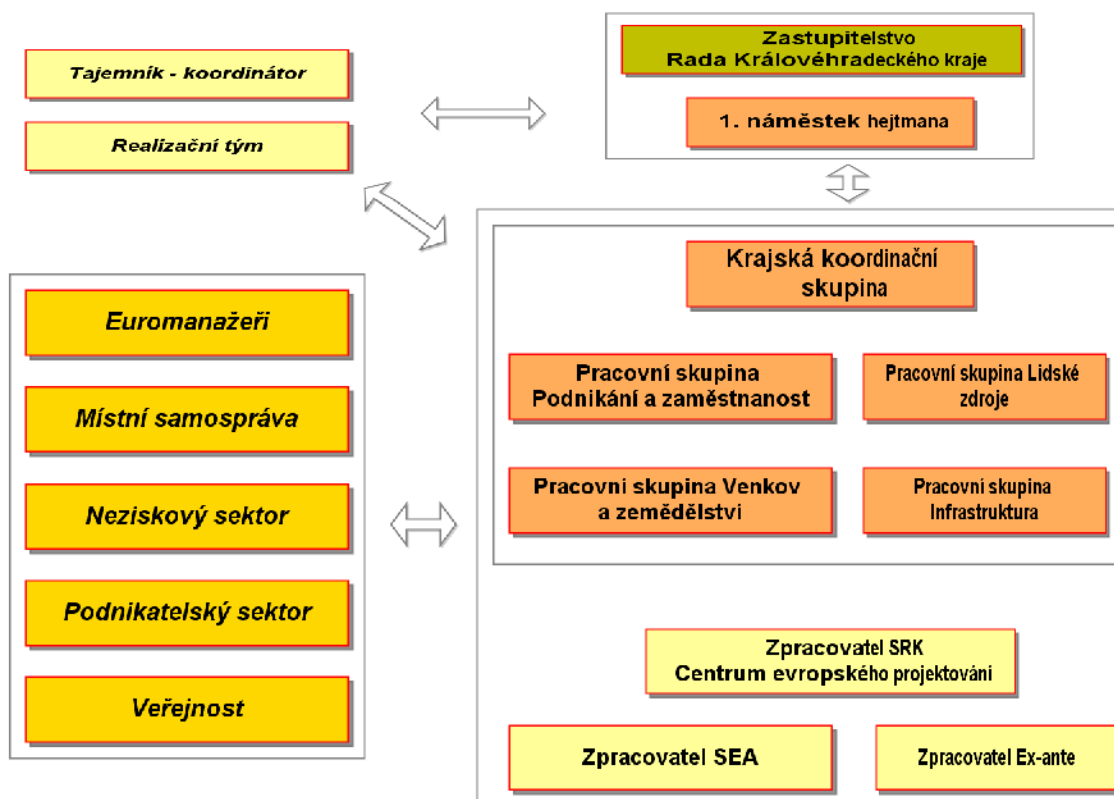
Výbor pro regionální rozvoj byl informován o průběhu prací na SRK, zejména o konzistenci SRK s dalšími strategickými a koncepčními materiály kraje.

Procesu tvorby SRK se účastnili tzv. **euromanazeři**, jejichž činnost je v souladu s obsahem projektu SROP 3.3 EPC – budování regionálního partnerství. V průběhu zpracování SRK zpracovávali podklady pro jednání PS a KKS. Podíleli se na formulaci vize, globálního cíle, prioritních a specifických cílů. Zpracovávali a poskytovali informace ze svých regionů a sektorů.

Postupně byla do tvorby strategie zapojována **veřejnost, místní samosprávy, neziskový a podnikatelský sektor**.

Celý proces byl sledován nezávislými hodnotiteli z hlediska životního prostředí a udržitelného rozvoje – **SEA** hodnotitel. Zároveň byl v průběhu tvorby sledován postup práce a výstupy z hlediska zhodnocení jejich kvality, konzistentnosti a požadovaných výstupů – **ex ante** hodnocení.

Schéma organizační struktury k tvorbě Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje

Postup přípravy Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje:

Září 2004

Proces přípravy tvorby dokumentu byl zahájen již v září 2004. V regionu se začala připravovat skupina cca 50 lidí z různých sektorů – z veřejné správy, z neziskových organizací, z podnikatelského sektoru. Tito lidé – euromanažeři – získali v průběhu téměř ročního vzdělávací cyklu teoretické i praktické znalosti o procesech tvorby strategických plánů, o zásadách místní Agendy 21, o prosazování principu udržitelného rozvoje a pod., a stali se nedílnou součástí celého procesu tvorby a jedním ze základních prvků budování partnerství v kraji.

Leden 2005

Na začátku procesu tvorby Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje bylo provedeno důkladné analytické zhodnocení regionu Královéhradeckého kraje s využitím výsledků různých expertních prací. Všechny dosavadní zpracované výstupy, koncepce a analýzy byly posouzeny a na jejich základě bylo připraveno shrnutí a vyhodnocení kraje jako jeden z podkladů pro definování krajských priorit. Na zpracování těchto výstupů se podílela řada

odborníků. Tento přístup lze charakterizovat jako expertní. Současně byly v kraji identifikovány konkrétní potřeby přímo z regionu a zájmových a místních skupin. Tento komunitní přístup zaručil reálnost a skutečnou identifikovanou potřebnost, vnímanou obyvateli kraje. Euromanažeři ve svých regionech a komunitách projednávali priority svého sektoru či regionu, identifikovali potřeby lokálních a zájmových komunit, podíleli se na stanovení potřeb celého kraje. Zároveň začali shromažďovat náměty na projekty a projektové záměry v různém stupni rozpracovanosti a v různé míře uskutečnitelnosti. Tyto aktivity dále pokračovaly v průběhu celého procesu a byly vždy velmi dobrým reflexním zrcadlem mezi postupným definováním cílů a směrů rozvoje a připraveností kraje z hlediska konkrétních projektů.

Květen 2005

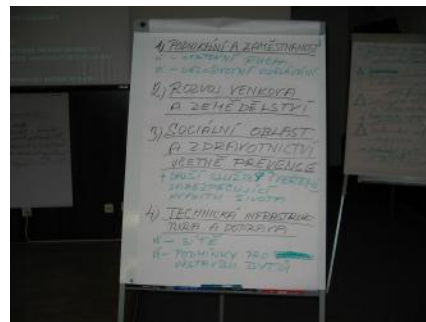
V květnu byly již sestaveny podklady pro definování prioritních oblastí Královéhradeckého kraje. Na společném setkání krajské koordinační skupiny a euromanažerů byly dohodnuty a navrženy priority rozvoje kraje, vycházející z podrobné SWOT analýzy 13 oblastí. Byly navrženy tyto priority:

§ Podnikání a zaměstnanost, včetně oblasti cestovního ruchu a oblasti celoživotního učení

§ Rozvoj venkova a zemědělství

§ Sociální oblast a zdravotnictví, včetně prevence a dalších veřejných služeb zabezpečujících kvalitu života

§ Technická infrastruktura a doprava, včetně sítí a podmínek pro výstavbu bytů

Tyto priority byly zároveň jedním z podkladů pro přípravu programovacího dokumentu pro území regionu soudržnosti NUTS II Severovýchod Regionálního operačního programu.

Stanovené priority kraje byly dále rozpracovány v prioritních klíčových oblastech rozvoje kraje:

§ Podnikání a zaměstnanost

§ Lidské zdroje

§ Venkov a zemědělství

§ Infrastruktura

Zastupitelstvo kraje přijalo tyto priority na svém zasedání 22.září 2005.

V letním období byly zahájeny rovněž analytické práce na Socioekonomickém profilu Královéhradeckého kraje, který byl zpracován s využitím všech dostupných dat a informací k jednotlivým tématům.

Listopad 2005

Následně se pokračovalo v pracích na definování vize a globálního cíle. Byly připraveny všechny podklady pro stanovení hlavních cílů rozvoje. V regionu byly navrženy cíle a směry budoucího rozvoje kraje, Krajská koordinační skupina

dokončila práci na znění vize a globálního cíle, navrhla prioritní osy. V návaznosti na jejich tématické zaměření byly ustanoveny čtyři pracovní skupiny:

- § Podnikání a zaměstnanost
- § Lidské zdroje
- § Venkov a zemědělství
- § Infrastruktura

Členy těchto odborných pracovních skupin se stali experti, významné osobnosti a reprezentaci jednotlivých sektorů, odpovídající zaměření dané priority. Prvním výstupem jejich prací byla shoda nad SWOT analýzou priority. V souladu s nastavenou komunikační strategií se tyto výstupy začaly projednávat mezi odbornou veřejností.

Ke konci roku byly dokončeny analytické práce - Socioekonomický profil kraje a SWOT analýza tak, aby se mohlo přistoupit k tvorbě vlastní strategie, která naplňuje dohodnutou vizi a strategické cíle.

Leden 2006

Počátkem roku byli vyzváni všichni starostové obcí kraje k aktivnímu zapojení se do procesu. Aktuální informace o průběhu procesu a o dílčích výstupech se staly dostupnými na webových stránkách www.cep-rra.cz/strategie, které k tomuto účelu zpracovatel vytvořil. Do procesu se postupně zapojovali další regionální aktéři. Euromažeři předávali informace dovnitř svých skupin, sbírali náměty, diskutovali a podíleli se na formulaci prioritních cílů. Na základě odborných expertíz a skutečných

představ regionu byly pro každou oblast navrženy prioritní cíle a poté zvoleny strategie, jejichž prostřednictvím bude daných cílů dosaženo. Sešly se pracovní skupiny a následně jejich předsedové s cílem vyjasnit vzájemné tematické překryvy a dílčí výstupy mezi skupinami, aby se v souladu s dohodnutou vizí mohlo pokračovat v práci.

V jarních měsících se v regionu široce diskutovalo nad výstupy pracovních skupin, v rozhlase byl vysílán debatní kulatý stůl. Své názory, připomínky a návrhy předkládali představitelé veřejné správy, nevládních neziskových organizací a podnikatelského sektoru. Do procesu se tak zapojovalo stále více aktérů, kteří svými náměty a reakcemi přispívali k vyšší kvalitě krajského rozvojového plánu.

V dubnu byl již první návrh strategie na stole. Proběhlo jednání krajské koordinační skupiny, která začala specifikovat naplnění jednotlivých cílů tak, aby bylo možno ověřit jejich správné nastavení. Jak v regionu, tak i v jednotlivých sektorech pokračovaly

rozsáhlé diskuze.

S pracemi na tvorbě Strategie rozvoje kraje souběžně probíhalo zpracování SEA (posuzování vlivů strategie na životní prostředí) a ex-ante hodnocení (nezávislé metodické hodnocení).

Květen 2006

Strategie nabývá konkrétnější podobu a je připravena k další diskuzi. V květnu se uskutečnila regionální setkání se širokou veřejností – s občany, představiteli místní samosprávy, zástupci neziskových organizací i podnikatelského sektoru. Hlavním cílem těchto setkání bylo představit široké veřejnosti proces tvorby strategie a hlavně vyvolat debatu, získat co nejvíce připomínek a podnětů pro přípravu opatření, která budou naplňovat jednotlivé specifické cíle. Veřejná setkání byla zcela otevřená a přístupná každému zájemci. Získané výstupy byly velmi cenným podkladem pro další práci.

Červen 2006

S využitím a zapracováním nashromážděných námětů, připomínek a výstupů z jednotlivých diskuzí, jednání a veřejných setkání je zpracovatelem předložen první návrh Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje na roky 2006-2015. Počet účastníků, kteří se na přípravě tohoto návrhu podíleli, se počítá již ve stovkách a stále se zvyšuje. Návrh strategie je předkládán Královéhradeckému kraji a je připraven k dalšímu kolu debat a připomínkování.

Červenec – září 2006

V průběhu letních měsíců byl celý dokument komplexně vyhodnocen z hlediska posouzení ex-ante a SEA. Zároveň byly zapracovány připomínky zadavatele, ex-ante a SEA hodnotitelů a dalších subjektů k návrhu strategie.

Listopad 2006

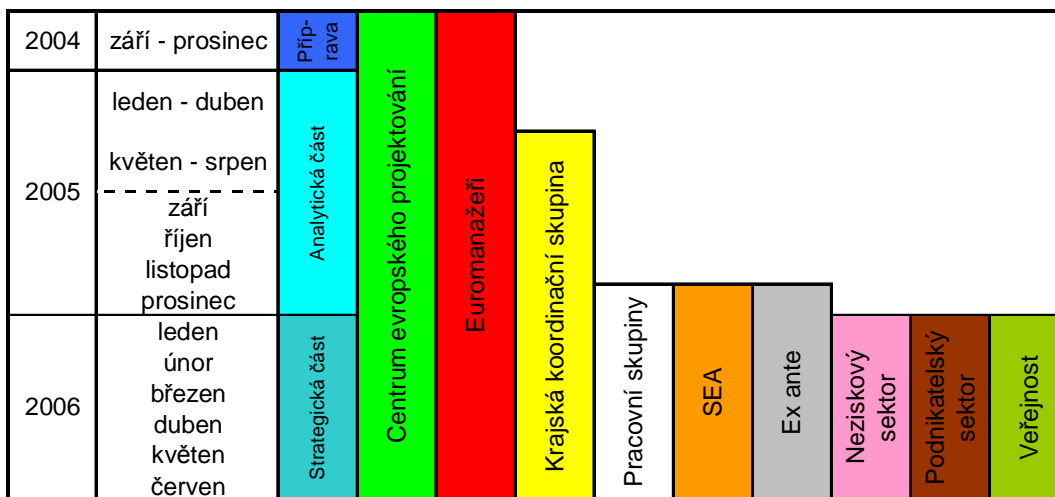
Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje na roky 2006-2015 je předložena k projednání zastupitelstvu kraje.

Předpokládá se, že po schválení a přijetí strategie zastupitelstvem kraje bude následovat zpracování konkrétnějšího plánu – Programu rozvoje kraje, definujícího jednotlivá opatření a aktivity vedoucí ke splnění vytyčených cílů.

Chronologie procesu tvorby Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje

rok	měsíc	událost	popis
2004	září	příprava tvorby dokumentu	školení euromanažerů
	říjen		
	listopad		
	prosinec		
2005	leden	příprava a shromažďování podkladů pro stanovení krajských rozvojových priorit	návrh SWOT analýzy dle oblastí
	únor		výstupy práce euromanažerů - SWOT analýzy a priority rozvoje (mikro-, sub-) regionů
	březen		
	duben		
	květen	setkání euromanažerů a KKS (30.-31.5)	stanoveny prioritní oblasti kraje
	září	4.jednání KKS	schválen postup tvorby SRK
		zpracování analytické části SRK	zpracovatel Centrum evropského projektování
		5.jednání KKS (2.11.)	definována vize, globální cíl a prioritní osy rozvoje, stanoveny 4 pracovní skupiny
	prosinec	1.jednání Pracovních skupin (13.-14.12.)	výstupem SWOT analýza
	2006	leden	www stránky SRK
1.setkání euromanažerů (17.1.)			aktivní participace
setkání NNO (27.1.)			stanoveny cíle z hlediska NNO na úrovni specifických cílů
2.setkání euromanažerů (31.1.)			stanovení návrhu specifických cílů ve 4 prioritách
Setkání zpracovatele se Spolkem pro obnovu venkova			diskuse a seznámení se Strategií rozvoje kraje
únor		6.jednání KKS (10.2.)	schválení dosavadních výstupů
		Setkání zpracovatele s Výborem pro kulturu a památkovou péči a s Radou pro rozvoj lidských zdrojů	diskuse a seznámení se Strategií rozvoje kraje
		1.tématický seminář pro zastupitele kraje (20.2.)	seznámení s procesem tvorby SRK a souvisejícími aktivitami
		2.jednání Pracovních skupin (21.-22.2.)	diskutován prioritní cíl, zvolena generická strategie, první návrh specifických cílů
březen		3.setkání euromanažerů (10.3.)	diskutován návrh specifických cílů, návrh možných opatření
		schůzka vedoucích PS (13.3.)	koordinace dosavadních výstupů PS
duben		setkání zpracovatele s environmentálními NNO (5.4.)	diskutován návrh specifických cílů, návrh možných opatření
		Kulatý stůl (6.4.)	diskuse nad tvorbou SRK na stanici ČRo Hradec Králové
		8.jednání KKS (19.4.)	schválení dosavadních výstupů
květen		3.jednání Pracovních skupin (25.-26.4.)	diskuse nad návrhy opatření
		veřejná setkání občanů se zástupci samospráv a zpracovatelů krajské strategie	veřejná diskuse nad návrhem SRK v 5 bývalých okresních městech kraje
červen		2.tématický seminář pro zastupitele kraje (29.6.)	seznámení s procesem tvorby SRK a dosavadními výstupy
		předložení návrhu SRK	konečný návrh Strategie kraje
červenec - září		Hodnocení ex-ante	zpracování závěrů hodnotitele
		Hodnocení SEA	zpracování závěrů hodnotitele
	Připomínkovací řízení	zpracování připomínek KHK a dalších	
listopad	Předložení SRK zastupitelstvu kraje	Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje	

Průběh zapojování expertních a regionálních aktérů do procesu tvorby SRK

PARTNERSTVÍ V KRAJI

Cílem partnerství v Královéhradeckém kraji je budování kontinuálního dialogu, v němž budou zastoupeni všichni ti, kteří mají co říci k rozhodování o budoucnosti kraje, zástupci veřejného, podnikatelského a neziskového sektoru. Rozšiřování a fungování širokého regionálního partnerství přispívá ke komplexnímu rozvoji regionu založenému na vzájemném konsenzu a definování společné vize a strategických cílů rozvoje. Největší výhodou dobře fungujícího partnerství v regionu je plánování založené na aktivním zapojování veřejnosti a dalších spolupracujících regionálních aktérů z řad veřejné správy a z podnikatelského a neziskového sektoru. Posilování partnerství v regionu se tak postupně přesouvá i do fáze společné realizace projektů, které jsou základním kamenem prosperity regionu.

Celý proces tvorby Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje byl založen na postupném budování partnerství v kraji.

Krajská koordinační skupina a pracovní skupiny: Krajská koordinační skupina položila základ široké participaci na tvorbě strategie. Její členové, vrcholoví představitelé jednotlivých sektorů – osobnosti z řad podnikatelského sektoru, nevládního neziskového sektoru, samosprávy, státní správy, významní odborníci v regionu – se významně a velmi aktivně podíleli na tvorbě celého dokumentu a určovali směry rozvoje kraje. Pracovní skupiny sdružovaly významné představitel krajů, odborníky zájmových sektorů, zástupce regionů, veřejné správy, podnikatelského sektoru, vzdělávacích institucí, úřadů práce, místních samospráv, zájmových sdružení v oblasti rozvoje venkova, cestovního ruchu a mnohé další. Výsledky partnerského dialogu těchto lidí, kteří právě díky své zakotvenosti v místním prostředí nejlépe vědí, co je třeba změnit a do čeho je třeba investovat, jsou impulsem pro vytváření společného rozvojového plánu kraje.

Euromanažeři: V roce 2004 se začala v kraji vytvářet síť cca 50 zástupců místní samosprávy, neziskového a podnikatelského sektoru. Tito tzv. euromanažeři byli v počáteční fázi proškoleni a zároveň začali pracovat ve svých regionech a sektorech. Významnou měrou se podíleli na tvorbě Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje, projednávali etapové výstupy ve svých komunitách. Stali se tak významným článkem v nastavené komunikační strategii.

Zapojení NNO: Od postupného informování se přecházelo k aktivnímu zapojování představitelů NNO a jejich participaci na jednotlivých výstupech. Hlavními komunikačními kanály pro předávání informací o postupu zpracovávání byli euromanažeri, internetové prezentace, osobní setkání, individuální kontakty. Proběhla setkání zástupců nevládního sektoru k jednotlivým výstupům a formulaci cílů z pohledu neziskového sektoru. V roce 2005 byl také vytvořen webový portál pro neziskové organizace Královéhradeckého kraje <http://khk.neziskovka.cz>.

Zapojení podnikatelů: V kraji se postupně vytváří stabilní tým odborníků a významných osobností z podnikatelského prostředí, kteří se účastní významných projektů a rovněž aktivně vstupují do tvorby strategie. Účast těchto osobností v pracovní skupině pro podnikání a zaměstnanost a v krajské koordinační skupině garantovala erudovaný, rovnocenný a vyvážený dialog. Také ve skupině euromanažerů pracují odborníci z podnikatelské sféry, kteří se podíleli na tvorbě strategie. I jejich prostřednictvím byly zajištěny zpětné vazby a reakce na etapové výstupy.

Veřejnost: Postupně se do procesu tvorby zapojovala široká veřejnost, od informačních zpráv medií přes kulatý diskusní stůl v rozhlase po aktivní veřejná setkání. Na těchto regionálních veřejných setkáních společně diskutovalo přibližně 130 účastníků. Snahou bylo přiblížit místa konání veřejných setkání co nejvíce obyvatelům kraje, a proto bylo uskutečněno 5 veřejných setkání ve městech Náchod, Hradec Králové, Jičín, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov. Veřejná setkání lze považovat za velmi úspěšná i po obsahové stránce. Účastníci spolu živě diskutovali a z každého veřejného setkání bylo získáno velké množství cenných podnětů pro další práci na Strategii rozvoje Královéhradeckého kraje. Hlavním úkolem těchto setkání bylo představit široké veřejnosti proces tvorby Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje a hlavně vyvolat diskusi a tím získat co nejvíce připomínek a podnětů pro přípravu opatření, která budou naplňovat jednotlivé specifické cíle.

Budování partnerství v regionu není jednorázovou aktivitou, kterou lze provést a vyškrtnout ze seznamu úkolů. Jde o dlouhodobý proces založený na dialogu širokého spektra partnerů, jehož podstatou je neustále posilovat spojení mezi těmi, kteří mají konkrétní představy o rozvoji prostředí, ve kterém žijí a těmi, jež tyto představy naplňují. Informace se v čase mění a s tím i zájmy a představy, které jednotliví partneři mají. Je proto nezbytné se shromážděnými podklady nadále pracovat. Je třeba průběžně vyhodnocovat dosažené výsledky a zajišťovat aktualizaci strategie, aby skutečně odrážela aktuální potřeby a přání obyvatel kraje.

B. Náš kraj

Královéhradecký kraj svojí rozlohou zaujímá šest procent území České republiky a v roce 2005 zde žilo více než pět procent obyvatel České republiky, což představuje 9. plošně nejmenší a nejméně lidnatý kraj. Hustota zalidnění je v porovnání s celorepublikovým průměrem nižší. Vyšší než celorepublikový je průměrný věk populace kraje. Ovšem míra naděje dožití patří v Královéhradeckém kraji k nejdelším.

Území Královéhradeckého kraje, z dřívější doby rozdělené na 5 okresů, se administrativně dělí na 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 35 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. Celkový počet administrativně samostatných obcí je 448, z nichž 43 má statut města. Podíl městského obyvatelstva je mírně pod republikovým průměrem. Metropolí kraje je statutární město Hradec Králové. Královéhradecký kraj spolu s krajem Pardubickým a Libereckým tvoří region Soudržnosti NUTS 2 Severovýchod. Sídlní struktura v kraji je nehomogenní a rozdrobená, což je způsobeno zejména přírodními a historickými podmínkami. Královéhradecký kraj ve srovnání s Českou republikou má vyšší zastoupení malých obcí do 500 obyvatel. V zázemí měst se projevují lokálně typické znaky suburbanizace.

Mapa č. 1: Administrativní členění Královéhradeckého kraje v roce 2005

Zdroj: GIS CEP

Rozloha a počet obyvatel v okresech Královéhradeckého kraje v roce 2005

území/okres	Rozloha v km ²	počet obyvatel	Hust. zalidnění (obyv./ km ²)
Česká republika	78 864	10 251 079	130,0
Královéhradecký kraj	4 758	548 368	115,2
Hradec Králové	875	159 502	182,2
Jičín	887	77 306	87,1
Náchod	851	112 293	131,9
Rychnov nad Kněžnou	998	79 245	79,4
Trutnov	1 147	120 022	104,6

Zdroj: Český statistický úřad – Hradec Králové, 2005

Reliéf území Královéhradeckého kraje je velice proměnlivý s výraznou vertikální členitostí a pestrými krajinnými typy - od Polabské nížiny, přes pahorkatiny a oblasti podhůří, až po dva příhraniční horské hřebeny Krkonoš a Orlických hor. Nejvyšší hora Krkonoš – Sněžka (1 602 m n.m.) je zároveň nejvyšším vrcholem České republiky. Bohatá fauna a flóra zahrnuje také tři desítky endemitů vyskytujících se pouze v Krkonoších. Evropským unikátem je Krkonošská tundra ve vrcholových oblastech, kde se vyskytují jedinečné druhy přežívající z doby ledové.

Mapa č. 2: Reliéf Královéhradeckého kraje

Zdroj: GIS CEP

Ložiska písků a štěrkopísků jsou nejvýznamnějšími nerostnými surovinami těženými na území Královéhradeckého kraje. V řadě lomů se dobývá stavební či dlažební kámen, těží pískovec a vápenec. V dřívějších dobách se hlubinně těžilo černé uhlí na Trutnovsku. Lokálně se na území Královéhradeckého kraje nacházejí historická ložiska rud.

Nejvýznamnější vodní tok regionu – řeka Labe pramení v Krkonoších. Směrem od severu k jihu protéká celým územím a postupně přibírá další významné přítoky (Úpu, Metuji, Orlici,

Cidlinu a další). Rozdílné klimatické poměry podle polohy a nadmořské výšky předurčují rozmanitost současných krajinných typů i jejich historický vývoj.

Z pohledu počtu a významu přírodních hodnot patří náš kraj mezi nejbohatší v České republice. Celá řada území nebo lokalit je mimořádné přírodní hodnoty, což se promítá také do rozsahu a počtu chráněných území. Z přírodního hlediska nejcennější je Krkonošský národní park a Chráněné krajinné oblasti – Orlické hory, Broumovsko a Český ráj. Vysoká je rovněž koncentrace maloplošných zvláště chráněných území.

Pestré přírodní a kulturní rozmanitosti Královéhradeckého kraje, atraktivita přírodních lokalit a kvalitní životní prostředí jsou dobrými předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu a turistiky. Atraktivními jsou zejména oblasti s vysokým přírodním potenciálem, oblasti s bohatým kulturním dědictvím a pamětihodnostmi a lázeňské oblasti. Přírodní potenciál kraje je dobrým fundamentem pro rozvoj nových forem cestovního ruchu (agroturistiky, ekoturistiky,

cykloturistiky apod.). Královéhradecký kraj patří v rámci ČR k nejnavštěvovanějším.

Z hospodářského a ekonomického hlediska je Královéhradecký kraj zemědělsko-průmyslovým regionem s dlouholetou tradicí některých odvětví (strojírenství, textilnictví, stavebnictví) a s rozvinutými službami, cestovním ruchem a kvalitní pracovní silou. Průmyslová základna je soustředěna převážně do měst. Intenzivní zemědělská výroba je typická zejména pro oblast Polabské nížiny s příznivými podmínkami pro zemědělskou prvovýrobu. Dominantní hospodářské postavení zaujímá Královéhradecká aglomerace. Po roce 1989 vedla privatizace a restrukturalizace ekonomické základny k útlumu zemědělské i průmyslové výroby. Naproti tomu začal rychleji stoupat význam sektoru služeb. Rozvíjí se malé a střední podnikání. Významný je příliv zahraničních investic a rozvoj vědy, výzkumu a inovací. Míra nezaměstnanosti je dlouhodobě pod průměrem celé České republiky. Vyšší nezaměstnanost je charakteristická pro některé venkovské regiony.

Rozsáhlá síť škol všech typů, včetně speciálních a dalších vzdělávacích zařízení celkově pokrývá potřebu vzdělávání a uspokojuje nabídku po vzdělání. Vysoké školství je zastoupeno v Hradci Králové. Dostatečná je také kapacita celoživotního vzdělávání, chybí však jeho ucelený systém. Méně uspokojivá je také provázanost vzdělávací sféry s potřebami trhu práce. Zdravotnické a sociální služby jsou dostupné na celém území kraje. Jejich kvalita, rozmístění a dostupnost je v rámci kraje značně rozdílná. Intenzita výskytu sociálně patologických jevů a míra kriminality je celkově nižší než v jiných regionech.

Rozvoj ekonomické atraktivity Královéhradeckého kraje podmiňuje dostavba dálnice D11 a navazující R11 v celé délce až do Královce a rychlostní komunikace R 35. Hustota dopravní sítě je celkově vyhovující. Chybí obchvaty měst a obcí nadměrně zatížených tranzitní dopravou. Přetíženost některých komunikací se odráží v jejich špatném technickém stavu. Příležitostí je také rozvoj přeshraniční spolupráce.

EKONOMIKA KRAJE

Ekonomika kraje je charakteristická významným zastoupením zpracovatelského průmyslu, zejména všeobecným strojírenstvím. Z hlediska odvětvové struktury průmyslu zaujímá v posledních letech významný podíl výroba dopravních prostředků a zařízení, elektrických optických přístrojů a zařízení, výroba základních kovů, hutních a kovodělných výrobků.

Významnou pozici na trhu si drží také výroba potravinářských výrobků a nápojů, tabákových výrobků a výroba textilií, textilních a oděvních výrobků. V oboru zpracování dřeva je v kraji kromě výroby dřevoobráběcích strojů i několik výrobců nábytku a interiérů malé a střední velikosti. Nezastupitelný podíl ve výčtu významných odvětví a oborů průmyslu má také výroba pryžových a plastových výrobků, výroba vlákniny, papíru a výrobků z papíru a v neposlední řadě i vydavatelství a tisk. Těžký a důlní průmysl (s výjimkou menších těžebních lokalit) v kraji naopak zcela chybí, což se zejména v průběhu transformace ekonomiky v 90. letech minulého století projevilo jako velká výhoda. Kraj tak nebyl ve větší míře

postižen strukturální nezaměstnaností spojenou s výrazným útlumem těchto výrob, případně vysokým počtem a rozsahem území zasaženého ekologickými škodami, tak jako tomu bylo v jiných průmyslových oblastech ČR.

Z hlediska výkonnosti a struktury oborů je možné ekonomiku kraje hodnotit jako středně rozvinutou s vysokým podílem výrob a služeb s nízkou přidanou hodnotou. Vzhledem k tomu, že většina podnikajících subjektů má charakter MSP představuje

nízká přidaná hodnota jejich výroby již ve střednědobém horizontu významné riziko. Výše HDP na obyvatele kraj řadí mezi průměrně rozvinuté regiony ČR, v přepočtu na 1 obyvatele dosáhl v roce 2004 výše 90,2%² celorepublikového průměru. Na tvorbě celorepublikového HDP se kraj podílel v roce 2004 pouze 4,8 %, podíl obyvatelstva přitom představuje 5,3%. Na tuto skutečnost má však výrazný vliv započítání Prahy jako ekonomického centra státu do celkového výsledku. Ve srovnání s průměrem 25 států Evropské unie byla výkonnost kraje posuzovaná HDP na jednoho obyvatele v PPS³ v roce 2004 na úrovni 63,9%, což dokládá významné ekonomické zaostávání za vyspělými státy Evropské unie. Na tvorbě HDP se podílejí největší měrou komerční a nekomerční služby s podílem 53%. Jedná se zejména o obchod a opravy motorových vozidel, dopravu a spoje, činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu. Stávající strukturu komerčních služeb však nelze považovat za služby s vysokou přidanou hodnotou, pro které jsou charakteristické činnosti s vysokým podílem aplikovaného výzkumu a vývoje. Nejnižší podíl na tvorbě HDP zaujímá zemědělství (4,5-5%), což souvisí zejména s jeho útlumem v 90. letech minulého století a rostoucím podílem ostatních sektorů ekonomiky, zejména služeb. Zemědělství je dlouhodobě založeno na příznivých přírodních podmínkách, rostlinnou výrobu lze nalézt hlavně v nížinných oblastech, zejména v Polabské nížině. Hlavními pěstovanými komoditami jsou obiloviny, řepka, brambory, kukuřice, cukrovka, píce, ovoce a zelenina. Vrchovinné části kraje lze charakterizovat jako oblasti s vyšším podílem luk a pastvin a intenzivnější živočišnou výrobou, s chovem skotu, prasat a drůbeže.

V Královéhradeckém kraji působilo v roce 2004 přes 122 tisíc ekonomických subjektů, z nichž více než polovinu tvořily osoby samostatně výdělečně činné. Drobné firmy s počtem 1-9 zaměstnanců se podílí na celkovém počtu všech ekonomických subjektů méně než pětinou, malé firmy s 10-49 zaměstnanců jen kolem 2%. Firmy střední velikosti s počtem zaměstnanců 50-249 tvoří jen půl procenta a velké firmy s 250 a více zaměstnanci tvoří jen desetinu procenta všech zaměstnavatelů. Počet drobných a malých firem v ekonomice kraje je příliš vysoký ve vztahu k jejich malé ekonomické síle a zvýšené zranitelnosti z hlediska působení náhlých změn v ekonomickém prostředí na výsledky jejich hospodaření a samotnou

² Statistická ročenka Královéhradeckého kraje 2005, všechny další číselné údaje pocházejí z ČSÚ

³ PPS – přepočet podle parity kupní síly měny

existenci. Územní koncentrace ekonomických subjektů je velmi rozdílná, největší počet se soustřeďuje do krajského města a jeho okolí, ve kterém má své sídlo více než jedna čtvrtina ekonomických subjektů. Dalšími důležitými centry jsou Náchod, Trutnov a Jičín.

V posledních letech roste význam a angažovanost zahraničních firem v ekonomice kraje. Většina zahraničních investorů vstoupila do existujících českých firem, kdy od původních českých vlastníků nakoupila majetkové podíly a poté rozšířila výrobní program. Perspektivní firmy zatížené dluhy z období privatizace státního majetku, ztrátou východních trhů a souvisejícími ekonomickými ztrátami tak byly kapitálově posíleny a našly znovu prosperitu. V roce 2004 byl zaznamenán stav zahraničních investic v kraji v objemu 25,8 mld. Kč. Zahraniční kapitál má formu kapitálových investic do místních podniků, v kraji působí zahraniční firmy zejména ve výrobě automobilů a jejich komponent, výrobě plastů, výrobě materiálů pro zdravotnictví a v elektrotechnickém průmyslu. Zahraniční investoři pocházejí většinou ze zemí EU, zejména z Německa, ale i z USA. Využívají výhod nízkých mzdových nákladů, levných rozvojových ploch, investičních pobídek, geografické polohy ve středu Evropy a obecně příznivého ekonomického prostředí. Zahraniční kapitál se stal motorem ekonomického růstu a jedním z faktorů snižujícím nezaměstnanost. Na území kraje má sídlo 17 velkých podniků se 100% zahraničním vlastnictvím a 14 velkých podniků s mezinárodním vlastnictvím.

Ekonomika kraje je v posledních letech silně závislá na exportu zboží a služeb. Pozitivní vliv na dynamiku exportu mělo odstraňování obchodních bariér se státy EU, rozvoj obchodních vazeb tuzemských a zejména západoevropských firem, růst ekonomiky ve „starých“

členských státech EU a zvyšující se konkurenceschopnost domácího zboží a služeb z hlediska poměru cena/kvalita. Klíčovými zahraničními partnery jsou Německo, s delším odstupem pak Slovensko, Velká Británie a Francie. Od poloviny 90. let minulého století lze zaznamenat silnou orientaci podnikatelské sféry na vývoz do států Evropské unie. Podíl 25 států EU na celkovém vývozu z Královéhradeckého kraje představoval 82%. Přibližně 15% zaujímají státy CEFTA (střední a východní Evropa), postavení ostatních teritoriálních

uskupení na vývozu kraje je méně významné (především USA, Čína a Japonsko). Z hlediska zbožové struktury byly na celkovém vývozu nejsilněji zastoupeny silniční vozidla s více než čtvrtinovým podílem, dále elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, textilní a kovové výrobky. Hospodářské vztahy se soudním Polskem spočívají, kromě tradičních obchodních vztahů, v pořádání nejrůznějších setkávání podnikatelů, politiků, starostů a jiných osob. Jedním z takových setkání je například Česko-polské hospodářské fórum. Regionální hospodářská komora Severovýchodních Čech v rámci programu iniciativy Společenství INTERREG IIIA Česká republika – Polsko vydává časopis „Česko-polské Podnikatelské listy“, jež slouží manažerům firem a vedoucím pracovníkům, starostům a dalším zájemcům k navazování obchodních kontaktů, přispívá ekonomické spolupráci a všeobecnému rozvoji česko-polského pohraničí. Další aktivitou v oblasti spolupráce českých a polských firem, měst a dalších subjektů a občanů je Euroregion Glacensis – sdružení měst a obcí Pomezí Čech, Moravy a Kladska na české straně a Sdružením obcí Kladské oblasti na polské straně. Jeho hlavním úkolem je podpora česko-polské přeshraniční spolupráce a rozvoj příhraničního území, která jsou spjata úzkými geografickými a historicko-politickými vazbami

Významným faktorem ovlivňujícím rozvoj průmyslu v kraji jsou existující či nově vznikající průmyslové zóny. Jejich efektivní využití velmi silně závisí na připravenosti z hlediska

územní plánovací dokumentace, stavu a kapacity inženýrských sítí apod. V současnosti existuje na území kraje několik rozvojových lokalit, mezi nejvýznamnější patří průmyslová zóna v Jičíně, Hradci Králové, Novém Bydžově, Trutnově, Lipovce, Kvasinách, Červeném Kostelci, Vrchlabí, Chlumci nad Cidlinou a Dvoře Králové. Další zóny vznikají nebo budou vznikat v Jičíně, Opočně, Kopidlně, Novém Bydžově, Chlumci nad Cidlinou, Rychnově nad Kněžnou a ve Vrchlabí. Existence kvalitních průmyslových areálů a ploch pro podnikání je stimulem pro umístění investic, rozvoj podnikatelských aktivit a následnou tvorbu pracovních míst, rozvoj subdodavatelských činností a uplatnění progresivních technologií.

Ekonomická prosperita kraje obecně závisí především na výkonnosti a mezinárodní konkurenceschopnosti firem a pracovních sil. Faktory konkurenceschopnosti jsou především atraktivní podnikatelské prostředí, flexibilní vzdělávací soustava poskytující kvalitní vzdělání a pružně reagující na stávající a budoucí požadavky trhu práce, systematická spolupráce mezi podnikatelskými subjekty, výzkumnými a vývojovými pracovišti, vysokými školami, inovačními a technologickými centry. Racionální a efektivní činnost veřejné správy může významným způsobem přispět k posílení konkurenceschopnosti ekonomiky kraje a dlouhodobému rozvoji území.

VÝZKUM, VÝVOJ, INOVACE

Oblast výzkumu a vývoje je v kraji poměrně zanedbávanou oblastí nedosahující průměru ČR. Mezi dva základní atributy rozvoje vědy a výzkumu patří množství finančních prostředků vynakládaných na zmíněné aktivity a počet pracovníků, kteří jsou v rámci vědy a výzkumu zaměstnáváni. V roce 2003 byly v kraji vydány na vědu a výzkum finanční prostředky ve výši 784 mil. Kč, což představovalo pouze 45% průměru ČR. I přes nižší podíl kraje v této oblasti výdaje na vědu a výzkum mezi lety 2001 až 2003 vzrostly o 14% a byly tak v souladu s celorepublikovým trendem. Počet zaměstnanců pracujících v oblasti vědy a výzkumu je velmi nízký, jejich podíl na celorepublikovém počtu představuje pouze 3,27%. Tento údaj je však silně ovlivněn tím, že v Praze je koncentrována významná část činností související s vědou a výzkumem, což se projevuje i na počtu pracovníků, který v roce 2003 představoval 40%. Stejný důsledek mají i výše uvedené celkové výdaje na vědu a výzkum.

Výzkumný a vývojový potenciál regionu není v současné době dostatečně využíván. Jsou zde vědecké a výzkumné instituce mající za sebou úspěchy založené v řadě případů na spolupráci s průmyslovými podniky⁴, jejich propojení s firemní sférou v oblasti komerčního využití výsledků vědy a výzkumu je však stále nedostatečné.

Kraj disponuje rozvojovým potenciálem ve výzkumu a vývoji zejména v odvětvích a oborech, které tvoří základní a tradiční ekonomickou strukturu, kterými jsou automobilový průmysl, strojírenství, textilní průmysl atd. Z hlediska globálních trendů lze za doposud opomíjenou oblast označit farmaceutický průmysl, přestože v kraji dlouhodobě existují významná akademická a výzkumná pracoviště.

Největší překážkou pro zavádění inovací ve firmách je obecně označován nedostatek finančních zdrojů pro inovace, nízké povědomí o významu inovací pro dlouhodobou prosperitu firmy a absence kvalifikovaných pracovníků na trhu práce. Tyto faktory hrají velkou roli u většiny firem bez ohledu na hlavní obor činnosti či jejich velikost. Výsledkem je nedostatečná vlastní výzkumná kapacita firem a na druhé straně absence komerčních či veřejných inovačních institucí, které by mohly tento handicap odstranit.

⁴ Například Centrum technologií a vzdělávání Dvůr Králové nad Labem působící v oblasti textilní zušlechťování, textilní výroba, elektronické regulační systémy a měřicí technika, speciální strojní zařízení, Výzkumný a šlechtitelský ústav ovocnářský Holovousy a dále například propojení vývojové činnosti a praktické realizace výsledků vývoje v rámci klastru Omnipack a samozřejmě spolupráce výzkumných institucí s podniky v oblasti farmacie.

Za pozitivní lze označit iniciativy některých velkých průmyslových podniků a výzkumných institucí, které usilují o růst znalostí a dovedností absolventů vysokých škol, navazují nové kontakty s vysokými školami a vytvářejí společná centra/pracoviště pro přípravu absolventů. Mnohé organizace v kraji jsou schopny připravit dobré projekty ve vybraných inovačních oblastech⁵.

Významnou problematickou oblastí nejen v našem kraji, ale i v celé ČR, zůstává absence užší součinnosti jednotlivých orgánů veřejné správy na ústřední a regionální úrovni při řešení problematiky inovací (nedostatečná koordinace rozvojových priorit, rozměňování finančních prostředků využívaných při rozvoji inovačního potenciálu, nedostatek relevantních údajů). Nezbytností v blízké budoucnosti je proto zlepšení komunikace a strategické spolupráce mezi všemi institucemi (vědecko-výzkumnými, akademickými, komerčními, složkami veřejné správy). Prvním významným impulsem takové spolupráce by mohly být aktivity související s tvorbou regionální inovační strategie.

ZAMĚSTANOST A VZDĚLÁVÁNÍ

Zaměstnanost

Ekonomická výkonnost a konkurenceschopnost firem a celé společnosti se přímo odvíjí od všeobecné vzdělanosti obyvatel, získaných odborných znalostí a praktických dovedností pracovních sil. To jsou základní předpoklady pro zvýšení výroby a služeb s vysokou přidanou hodnotou, poskytování kvalitnějších veřejných služeb a celkově vyšší sociální úroveň společnosti. Adaptabilita a flexibilita zaměstnavatelů a jejich zaměstnanců hrají stále větší roli v oblasti uplatnění se na trhu a v životě vůbec. Územní rozdíly míry ekonomické aktivity a nezaměstnanosti jsou ovlivňovány od poloviny 90. let minulého století především sociálním a ekonomickým vývojem daného území souvisejícím zejména s dopady transformace ekonomiky. S výše uvedeným společensko-politickým vývojem souvisí zejména nepříznivý trend poklesu míry ekonomické aktivity. Z celkového počtu obyvatelstva v roce 2004 patřilo k ekonomicky aktivním⁶ pouze 49,1 %, z toho 93,4 % osob bylo zařazeno mezi zaměstnané (ženy 91,3%, muži 93%). Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo⁷ tvořilo 51 %, z toho 44 % byli důchodci a 30 % žáci, učni a studenti. Z hlediska výše plateb do zdravotního a sociálního systému je podíl ekonomicky aktivních poměrně nízký a představuje do budoucna velké riziko spočívající v nedostatku zdrojů/plátců pro financování stále rostoucích sociálních výdajů.

V minulých letech docházelo v řadě odvětví ekonomiky ke snižování zaměstnanosti, přičemž nejvíce byl postižen zpracovatelský průmysl a zemědělství. Příčinou tohoto vývoje byl úpadek a restrukturalizace zejména velkých podniků související s majetkovou transformací a změnou ekonomického systému v 90. letech minulého století. Tyto změny se dotkly i řady středních firem a drobných provozoven. V druhé polovině 90. let se začal prosazovat tlak na zvyšování produktivity práce, nejdříve ve společnostech nově ovládaných zahraničním kapitálem.

Podle výběrového šetření pracovních sil bylo v roce 2004 v ekonomice kraje zaměstnáno celkem 251 tisíc osob, z toho byla více než čtvrtina pracovních sil (27,7 %) zaměstnána ve zpracovatelském průmyslu, 13,4 % v obchodu a opravách, 7,3 % ve zdravotnictví a sociální péči, 8,8 % ve veřejné správě, obraně a sociálním zabezpečení, 5,4 % v zemědělství. V souvislosti se stále rostoucí poptávkou po službách se zvyšuje podíl zaměstnanosti

⁵ Důkazem mohou být podpořené projekty v rámci OPMP programu Inovace, které předložila například společnost T-mapy s.r.o. orientující se na oblast informačních a geoinformačních technologií, JUTA a.s. jako významný český zpracovatel polypropylenu a polyethylenu, RUBENA a.s. produkující rozsáhlou paletu pryžových výrobků apod.

⁶ ČSÚ - Populace 15 a více let - pracovní síla

⁷ ČSÚ - Nepracující důchodci, studenti, děti do 14 let, ostatní nepracující s vlastním zdrojem obživy

v terciérní sféře, která v posledních letech převýšila počet pracovních sil v průmyslu a stavebnictví. Podíl pracujících v primérním sektoru je v kraji ve srovnání s ČR i nadále vyšší (5,6% proti 4,1% za ČR⁸) což odráží příznivé podmínky pro zemědělskou výrobu v jihozápadní části kraje. Struktura zaměstnanosti v jednotlivých sektorech a odvětvích ekonomiky se postupně přibližuje situaci v západní části Evropy zvyšováním podílu služeb, a to jak na zaměstnanosti, tak na tvorbě HDP. V sekundéru pracovalo v kraji 43,5% zaměstnanců (ČR 39,4%) a v terciéru 50,9 % zaměstnanců (ČR 56,6%).

Na zaměstnanosti v kraji se nejvíce podílejí malé a střední firmy do 250 zaměstnanců, jejich podíl činí přibližně 70-80 %, zbytek zaměstnanců zaměstnávají velké firmy nad 250 zaměstnanců. Malé a střední podnikání je důležitou součástí ekonomiky kraje, a to nejen z hlediska zaměstnanosti. Z hlediska ekonomické stability a dlouhodobé udržitelnosti aktivit vyvstává potřeba věnovat se problematice malého a středního podnikání jako důležitému faktoru zajišťující prosperitu kraje.

Na konci roku 2004 byla zaznamenána průměrná měsíční mzda v kraji 15 724 Kč, v porovnání s průměrem ČR však byla na úrovni 87 %. Do tohoto výsledku se plně promítá výjimečné postavení hlavního města Prahy, kde jsou z celé ČR bezkonkurenčně nejvyšší mzdy.

V roce 2005 byla zaznamenána míra registrované nezaměstnanosti 7,33%⁹. Ke konci stejného roku registrovaly úřady práce celkem 2 731 volných pracovních míst, přičemž na jedno volné pracovní místo připadlo 8,1 uchazečů o práci. Z celkového počtu neumístěných uchazečů o zaměstnání více než třetina z nich nachází v posledních letech zaměstnání do 3 měsíců. S růstem doby evidence nezaměstnanosti počet uchazečů klesá, méně než třetina z nich však zůstává v evidenci déle než 1 rok. Stejný počet je bez zaměstnání déle než 2 roky. Na těchto údajích lze doložit potřebu rychle provedených a v praxi využitelných rekvalifikací, které mohou zvrátit nepříznivý trend. Z celkového počtu uchazečů je téměř třetina bez vzdělání, nebo má jen základní vzdělání. Mezi nejpočetnější skupinu uchazečů o zaměstnání patří občané zařazení jako vyučení (40%). Na trhu práce se projevuje zvyšování poptávky po vysoce kvalifikovaných zaměstnancích, na druhé straně ale také po manuálních profesích vyžadující určité dovednosti. Nezanedbatelným problémem je nízká adaptabilita značné části uchazečů na měnící se podmínky na pracovním trhu.

Úřady práce registrovaly ke konci roku 2004 pouze 2 075 nabízených pracovních míst. Příčinou tohoto stavu je klesající počet volných pracovních příležitostí pro skupiny, které obtížně nacházejí pracovní uplatnění, zejména se jedná o absolventy škol, mladistvé po ukončení základní školy, nezaměstnané nad 50 let, osoby se zdravotním postižením a sociálně rizikové skupiny. Z hlediska věkové struktury mají největší problémy se zajištěním práce uchazeči ve věku 20 - 24 a uchazeči ve věku 50 - 54 let, tyto skupiny tvoří jednu třetinu nezaměstnaných. Mladším ročníkům chybí praxe, o starší ročníky není takový zájem z důvodu potenciálně vyšší nemocnosti.

Hlavní příčinou nízkého využití pracovních příležitostí uchazeči o zaměstnání je zejména nesoulad mezi jejich odborností a zkušenostmi na straně jedné a požadavky zaměstnavatelů na konkrétní odbornost a zkušenost uchazečů o zaměstnání na straně druhé. Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti sehrávají v tomto směru důležitou roli, často se však jedná o dlouhodobá řešení vyžadující aktivní spolupráci zaměstnavatelů. Zejména menší firmy často preferují uchazeče s hotovou kvalifikací. Důvody jsou omezená možnost vzájemné zastupitelnosti zaměstnanců a tlak na produktivitu práce.

⁸ Zaměstnanost podle odvětví činnosti – krajské členění, 1. pololetí 2005 (MPSV)

⁹ Královéhradecký kraj v číslech roku 2005 - ČSÚ

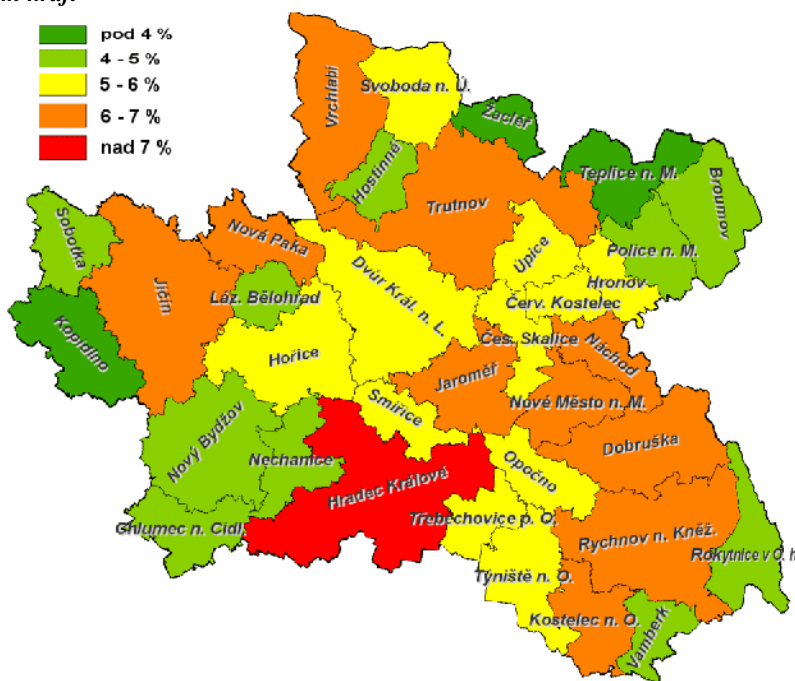
Vzdělávání

Vzdělanostní úroveň obyvatelstva patří bezesporu mezi důležité aspekty rozvoje regionu. V současné době se v ekonomice projevuje růst významu vzdělání jako klíčového faktoru konkurenceschopnosti.

Roste tlak na růst vzdělanosti jako jednoho z důležitých základních předpokladů udržení individuální konkurenceschopnosti a flexibility každého jednotlivce na trhu práce a lepšího uplatnění v životě. Je kladen velký důraz na proces celoživotního vzdělávání a zvyšování kvalifikace jedinců jakožto flexibilní reagování na změny potřeb trhu práce.

Pozitivním jevem je zvyšování vzdělanostní úrovně obyvatel Královéhradeckého kraje, stále však podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním nedosahuje celorepublikového průměru a výrazně zaostává za průměrem EU. Problémem je prohlubování diferenciací vzdělanostní úrovně populace mezi městy a některými venkovskými částmi.

Mapa č. 3: Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním v obvodech pověřených obecních úřadů v Královéhradeckém kraji

Zdroj dat: SLBD 2001

Za součást všeobecného vzdělání se v současné době vzhledem k technologickému pokroku a souvisejícím rychlým a strmým změnám ve všech oblastech lidského konání stále častěji považuje počítačová gramotnost. Ta je podmínkou či určitým předpokladem pro informační gramotnost obyvatel. Z hlediska počítačové gramotnosti obyvatel je nejhorší situace v malých obcích a představuje problém pro obyvatele starších věkových kategorií. V podílu obyvatel počítačově gramotných se Královéhradecký kraj výrazně neodlišuje od ostatních krajů, výrazně zaostává pouze za Prahou. Také jazyková vybavenost obyvatel je spíše problémem starších věkových kategorií a je závislá na stupni dosaženého vzdělání.

Počet všech druhů škol s výjimkou vyšších odborných a vysokých škol každoročně klesá. Počet žáků a studentů základních a středních škol se postupně snižuje. S tím souvisí problém nedostatečně optimalizované (z hlediska kapacitní optimalizace s respektováním geografické vyvážení) celé školské soustavy.

Poměrně menší zájem je na středních školách o studium oborů, ze kterých absolventi nacházejí lépe pracovní uplatnění. Velkou roli zde hraje nedostatečné propojení vzdělávací sféry a trhu práce, spolu s nedostatečným zapojením zaměstnavatelů do procesu získávání žáků ke studiu potřebných oborů. Za pozitivní jev lze považovat existenci informačních a poradenských středisek pro volbu povolání na úřadech práce, jež poskytují služby pro absolventy všech druhů škol. Méně pozitivní skutečností je však neexistence koordinovaného jednotného integrovaného systému poradenství.

Pro region představují specifikum obory vzdělání, jimiž jsou kamenické a sochařské obory, dále obory výroby a zpracování hudebních nástrojů a obory nábytkářské a obory veterinární.

Z uvedených oborů nacházejí na trhu práce komplikovaněji uplatnění absolventi uměleckých oborů. Naopak nejlepší postavení na trhu práce mají absolventi veterinárních oborů.

Síť vyšších odborných škol patří z hlediska svých vzdělávacích programů k problematické součásti vzdělávací soustavy. Výuka na těchto školách patří mezi méně efektivní, neboť nízký počet studentů dosáhne absolutoria, vyšší odborné školy

jsou nákladnou „čekárnou“ na další pokus o přijetí na vysokou školu. V kraji je zastoupeno vysoké školství Univerzitou Hradec Králové se třemi fakultami (Pedagogická fakulta, Fakulta informatiky a managementu a Fakulta humanitních studií)¹⁰, dále zde působí Farmaceutická fakulta a Lékařská fakulta Univerzity Karlovy a fakulta Vojenského zdravotnictví Univerzity obrany v Brně. Je zde rozvíjející se vědeckovýzkumná základna zejména v oborech zdravotnictví a farmacie a probíhá rozvoj vědeckotechnických parků. Vysoce rozvinuté vysoké školství představuje pro kraj silný rozvojový potenciál.

S celkovým rozvojem a měnícími se potřebami informační společnosti a v souvislosti s naplňováním Lisabonského procesu Evropské unie dochází v kraji postupně k rozvoji a rozšíření nabídky celoživotního učení. S úrovní vzdělání obyvatel a rozvojem jeho dovedností roste i pozitivní přístup k potřebě dalšího vzdělávání.

V kraji je další vzdělávání nabízeno celou škálou různých poskytovatelů, mezi které patří školy i neškolské instituce. Celoživotní učení zahrnuje profesní a zájmové kurzy i kurzy v rámci akreditovaných studijních programů na fakultách Univerzity Hradec Králové (UHK) i ostatních fakultách poboček jiných univerzit působících v kraji. Pozitivem je zde působnost Institutu dalšího vzdělávání Univerzity Hradec Králové.

Střední a vyšší odborné školy však představují významný zatím nevyužitý potenciál uplatnitelný právě pro oblast celoživotního učení. Vzhledem k nedostatku finančních prostředků existují také značné rezervy v celkovém materiálním vybavení škol jako např. nové technologie vhodné pro počáteční i další vzdělávání a rezervy v důkladnějším propojení škol se zaměstnavateli.

Veřejné povědomí o ekologických otázkách, environmentální výchově, o udržitelném rozvoji je v české společnosti stále poměrně nízké. V oblasti vzdělávání zaznamenala složka environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty pozitivní změny. Stále však výuka EVVO není na školách dostačující. S tím souvisí také plně nevyužitý potenciál podnikatelské sféry v tomto oboru. Problémem zůstává nedostatečná koordinace a stabilizace ekologických center. V kraji jsou zaznamenávány snahy o rozvíjení systému EVVO a funguje zde informační síť EVVO a poměrně dobrá spolupráce klíčových subjektů s dalšími partnery

¹⁰Fakulta humanitních studií není zahrnována do žádných statistických dat, hodnocení a analýz, neboť vznikla k datu 1.9.2005.

v této oblasti - jako spolupráce škol a středisek ekologické výchovy apod., což představuje rozvojový potenciál pro tuto oblast. V Královéhradeckém kraji patří problematika EVVO k nejlépe rozvinutým mezi kraji v České republice. Také vzdělávání a osvěta v oblasti zdravého životního stylu a v problematice aktivního stárnutí za účelem prevence civilizačních a jiných chorob není v kraji dostatečně reflektována. V souvislosti s nepříznivým demografickým vývojem se toto téma stává stále významnějším a s tím roste potřebovat tuto problematiku reflektovat.

BYDLENÍ A SLUŽBY

Kvalita bydlení

Domovní a bytový fond se v Královéhradeckém kraji z hlediska dlouhodobého vývoje trvale zvětšuje. V roce 2005 se v Královéhradeckém kraji v porovnání s rokem 2004 zvýšila bytová výstavba, avšak dlouhodobě se prodlužuje doba rozestavěnosti.

V posledních letech se v kraji stále zvyšuje podíl trvale neobydlených domů a bytů. Jedná se především o starší rodinné domy a chalupy ve venkovských oblastech, sloužící k rekreačním účelům. Tyto byty představují celkem 58 % z neobydlených bytů, což je 3. nejvyšší hodnota mezi kraji ČR.

Průměrné stáří domovního fondu v Královéhradeckém kraji je 43,2 let. V rámci celorepublikového srovnání tak disponuje čtvrtým nejstarším domovním fondem a lze očekávat značné prostředky pro udržování a zlepšování kvality bytového fondu a potřebu jeho nahrazování novou bytovou výstavbou. Problémem typickým i pro celou Českou republiku jsou panelové bytové domy, z nichž se velká část nachází v neuspokojivém stavu a městské oblasti vybavené těmito domy zaznamenávají v souladu s demografickým vývojem a současnými trendy v bydlení výraznější úbytek obyvatel v těchto částech měst.

Pokud jde o dostupnost bydlení zejména Královéhradecko je známé svými vysokými cenami bydlení a tedy častou ekonomickou nedostupností především pro mladé lidi a rodiny s dětmi, což spolu s pomalejší novou bytovou výstavbou brání přílivu těchto skupin obyvatelstva do centra Královéhradeckého kraje.

Sociální a zdravotní služby

Sociální péče, tedy pomoc občanům v nepříznivých sociálních situacích, prostřednictvím služeb a peněžitých sociálních dávek, zabezpečuje uspokojení základních životních potřeb občanů. Na celém území v kraji je zajištěna dostupnost základních sociálních služeb, základní sociální péče se dostává všem obyvatelům v kraji. V současné době dochází k rozšiřování služeb sociální péče a služeb sociální intervence, což je ovlivněno obecně měnící se socioekonomickou a demografickou situací v celé společnosti. Celá oblast sociální péče má z důvodu realizování řady podpůrných aktivit poměrně vysoký potenciál dalšího rozvoje. Především byly započaty aktivity na zavedení systému komunitního plánování prostřednictvím zpracování komunitních plánů sociálních služeb téměř ve všech obcích s rozšířenou působností v kraji. Pozitivem je uskutečňování výuky v sociálních oborech na řadách škol, což je dobrým předpokladem pro přípravu kvalifikovaného personálu. Dalším kladem je rozvíjející se silný neziskový sektor v oblasti sociálních služeb.

Ovšem pokrytí některými typy sociálních služeb je na území kraje nerovnoměrné. Síť rezidenčních služeb (domovy důchodců, jež jsou všeobecně nejvíce rozšířené), se vyznačuje velkou naddimenzovaností. Jejich pokrytí je v rámci kraje dostatečné, chybí pouze některé speciální rezidenční služby (pro psychotiky, alkoholiky). Transformace „nadbytečných“ zařízení rezidenčních služeb na zařízení jiného typu závisí na dostupných finančních prostředcích, jež nejsou v sociální sféře dostatečné. Naproti tomu jsou nedostatečně zajištěny

a největší rezervy v pokrytí v jednotlivých částech kraje mají terénní a intervenční služby. Mezi terénní služby patří pečovatelská služba, domovy s pečovatelskou službou a domovy penziony pro soběstačné. Mezi intervenční služby patří azylové domy, domy na půli cesty, služby pro děti a mládež, podpora volnočasových aktivit, např. v podobě nízkoprahových center.

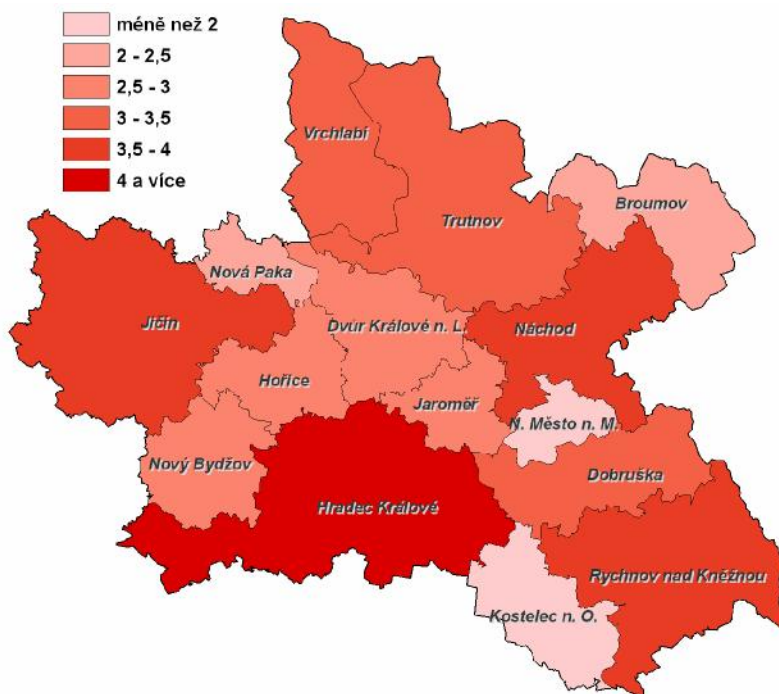

Zdravotní služby jsou v rámci Královéhradeckého kraje z hlediska kvantitativního i kvalitativního na dobré úrovni. Královéhradecký kraj má velký potenciál pro další rozvoj sítě zdravotních služeb (včetně materiálně technického zázemí), což je dáno působností Fakultní nemocnice Hradec Králové a působností Lékařské fakulty Univerzity Karlovy, jež spolupracuje s dalšími fakultami zde

působícími – s Farmaceutickou fakultou Univerzity Karlovy a s fakultou Vojenského zdravotnictví Univerzity obrany. Fakultní nemocnice Hradec Králové je nejvýznamnější zdravotnické zařízení s nadregionální působností a náleží též k největším a nejvýznamnějším zdravotnickým zařízením v celé republice. Má všechny základní i nadstavbové obory. Nadregionální působnost mají zejména obory kardiologie, neurochirurgie, ophthalmologie, metabolismu a nutriční podpory, onkologie a hematologické onkologie. Fakultní nemocnici v Hradci Králové lze plně srovnávat s obdobnými pracovišti v Evropě. Zdravotnická záchranná služba jednotlivých krajů s detašovanými pracovišti zajišťuje péči tak, aby byla zajištěna dostupnost do 15 minut. Některé, zejména horské oblasti, však nejsou touto izochronou pokryty a po předpokládané redukci sítě nemocnic se situace dále zhorší. Vážné případy vyžadující okamžitý a rychlý zásah v terénu pomáhá řešit Letecká záchranná služba se stanovištěm v Hradci Králové. Za pozitivní jev lze označit nárůst celkového počtu lékařů, počtu samostatných ordinací lékařů a počtu ostatních samostatných zdravotnických zařízení v kraji. Kraj charakterizuje také postupný nárůst počtu lékáren či výdejen léků i v menších sídlech.

Působnost zdravotnických zařízení a zařízení sociální péče není v oblasti následné péče stále jednoznačně stanovena. Tato zařízení vzájemně „suplují“ svoje funkce (klienty domovů důchodců se stávají často občané, jejichž zdravotní stav vyžaduje celodenní zdravotní péči). Následkem toho dochází k nepřehlednosti v hospodaření všech subjektů a obtížné identifikaci žádoucích úspor. Problémem je neexistence dostatečné spolupráce a koordinace zdravotní a sociální péče a též nedostatek finančních zdrojů na řešení tak komplikované oblasti, ve které se střetávají různé zájmy a kompetence.

Mapa č. 4: Počet lékařů dle správních obvodů obcí s rozšířenou působností v Královéhradeckém kraji v přepočtu na 1 000 obyvatel k 31.12.2004

Zdroj dat: Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky, odbor Královéhradecký

Sociálně patologické jevy a kriminalita

Sociálně patologické jevy nepředstavují pro Královéhradecký kraj závažný problém, neboť v žádném ukazateli kraj nevybočuje ve srovnání s ostatními kraji i ve srovnání s průměrem za celou ČR. V oblasti drogové problematiky patří Královéhradecký kraj mezi nejméně problémové, je zde nižší zkušenost obyvatelstva, především mládeže, s užíváním drog a relativně méně žadatelů o léčbu. V boji proti drogám a závislosti na návykových látkách funguje rozvinutý systém prevence. Míra kriminality v kraji není vysoká a vykazuje mírně klesající tendence. V regionu připadá 23 trestných činů na 1 000 obyvatel, za celou ČR to je 34 trestných činů na 1 000 obyvatel. Přesto existují v rámci kraje lokality, např. rekreační oblasti Krkonoš, kde je zvýšená kriminalita závažným místním problémem. Objasněnost trestných činů se dlouhodobě pohybuje mírně nad 60%, od roku 2002 dochází k mírnému poklesu v objasněnosti na 50%. Preventivní opatření proti kriminalitě jsou na dobré úrovni. Existují však určité rezervy v možnostech uskutečňování preventivních aktivit sociálně patologických jevů na úrovni škol a dalších školských zařízení. Stále však představuje problém přetrvávající exkluze určitých sociálních skupin.

CESTOVNÍ RUCH A VOLNOČASOVÉ AKTIVITY

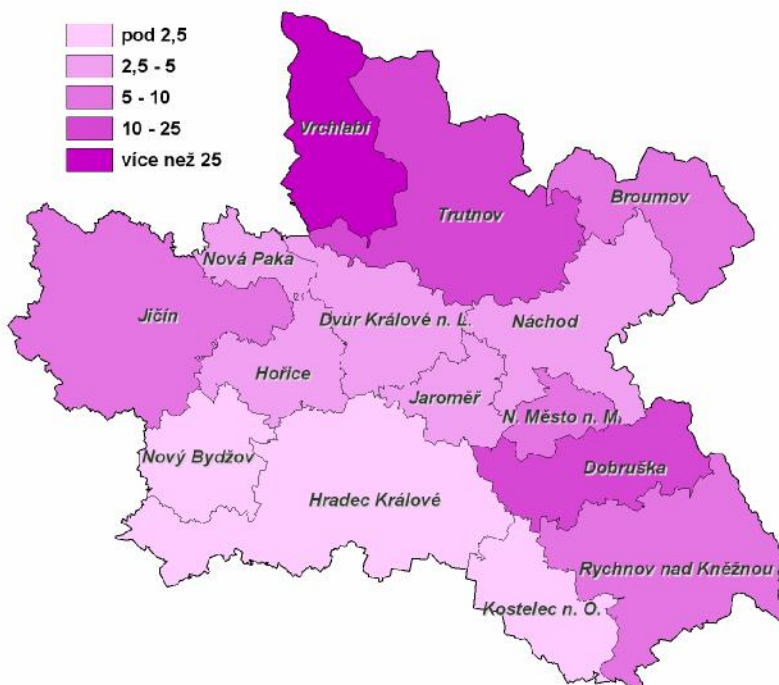
Cestovní ruch a volnočasové aktivity včetně tělovýchovy a sportu představují významnou součást života obyvatel a podílejí se na celkové kvalitě života a spokojenosti obyvatel. Cestovní ruch lze však též chápat jako hospodářské odvětví, které má své místo v ekonomice regionu. Příjmy z cestovního ruchu jsou nezanedbatelnou součástí příjmů státních i místních rozpočtů a tento sektor se podílí též na vytváření nových pracovních příležitostí. Rozvoj

cestovního ruchu má však své limity a je potřeba ho podporovat nejen v souladu s místním potenciálem, ale též s ekologickou a kapacitní únosností území.

Díky různorodosti krajiny je tento kraj z hlediska cestovního ruchu velmi přitažlivý. Jsou zde široké možnosti různých typů a forem rekreace. Intenzita cestovního ruchu je v některých regionech natolik vysoká (Krkonose, částečně Orlické hory aj.), že významně ovlivňuje strukturu služeb, život obyvatel i celkový charakter obcí. V těchto oblastech však také dochází k závažným konfliktům mezi rozvojem cestovního ruchu a ochranou životního prostředí.

Pozitivním faktorem pro rozvoj cestovního ruchu v kraji je zlepšující se dopravní dostupnost z Prahy, úzké vazby na Polsko i na Německo, zejména na jeho východní část. Velký význam pro cestovní ruch mají zimní i letní sezóna v pásmech Krkonoš a Orlických hor. V ostatních oblastech je výrazně vyšší návštěvnost pouze v letních měsících.

Mapa č. 5: Ubytovací kapacity dle počtu lůžek na 1000 obyvatel v obvodech obecních úřadů s rozšířenou působností Královéhradeckého kraje v roce 2004

Zdroj: ČSÚ, GIS

Pozitivním rysem cestovního ruchu v Královéhradeckém kraji je relativně vysoký průměrný počet přenocování na 1 hosta. Mezi okresy je výjimečně nízký průměrný počet přenocování pouze v okrese Hradec Králové, a to zvláště v zimní sezóně.

V Královéhradeckém kraji je ve srovnání s úrovní celé České republiky přibližně dvojnásobný počet registrovaných ubytovacích zařízení v přepočtu na rekreační plochu, některá však nejsou využívána celoročně. Celkový počet ubytovacích zařízení je dostačující, jejich využití právě s ohledem na sezónní charakter cestovního ruchu v oblasti je podprůměrné. Nabídka ubytovacích a stravovacích kapacit vyšší kategorie je nedostatečná. S poměrně negativním vývojem cestovního ruchu v posledních letech (pokles počtu přenocování) koresponduje i mírný pokles počtu ubytovacích kapacit v kraji. Nejvíce jsou ubytovací kapacity využívány v okrese Náchod, nejméně v okrese Rychnov nad Kněžnou.

Mezi nové formy turistiky s perspektivou dalšího rozvoje a pozitivního dopadu na region patří ekoturistika, agroturistika, ekoagroturistika a také například geoturistika (evropský geopark Český ráj, který patří mezi geoparky pod ochranou UNESCO). Zatím tyto produkty

cestovního ruchu zaujímají ve struktuře nabídky v České republice jen nepatrný podíl. V souladu se silným rozvojem a zvyšující se popularitou cykloturistiky v posledních letech je značná pozornost věnována budování a vyznačování cyklotras regionálního i nadregionálního významu. V Královéhradeckém kraji je navržena páteří síť cyklodopravy, která po svém dokončení zajistí vzájemné propojení rekreačních oblastí České republiky i okolních států. Dlouholetou tradici mají ve většině oblastí Královéhradeckého kraje také pěší turistické trasy. V Královéhradeckém kraji je také zastoupeno lázeňství, a to prostřednictvím tří fungujících lázní: Janské Lázně (léčba nervových, pohybových a kožních chorob; zároveň významné středisko zimních sportů), Lázně Bělohrad (nemoci pohybového ústrojí) a Velichovky (léčba pohybového ústrojí a pooperačních stavů). Lázně Běloves a Železnice jsou v dnešní době mimo provoz.

V současné době se připravuje také certifikační systém pro certifikaci ekologicky šetrných služeb v cestovním ruchu s cílem po vzoru některých západoevropských zemí, čímž se snaží podpořit udržitelné formy cestovního ruchu a pomoci těm podnikatelům, kteří v této oblasti podnikají s ohledem na životní prostředí. Negativní vliv na rozvoj cestovního ruchu však mají zejména nedořešené problémy s přerozdělováním financí získaných v tomto odvětví zpět do míst jejich zdrojů a s dořešením problematiky poskytování informací v cestovním ruchu jako veřejné služby. Zdrojem potíží pro vytváření partnerského prostředí a spolupráci v rámci dané destinace jsou i problémy rajonizace území pro potřeby cestovního ruchu, protože tato území často překrývají správní území okresů, krajů a většinou vůbec nesouvisí ani s územím tzv. mikroregionů (DSO). Systémově nedořešené jsou také otázky řízení příslušných destiací – zajišťování destinačního managementu. Mnohým obcím chybí také územně plánovací dokumentace.

Další problémy v rozvoji cestovního ruchu na území Královéhradeckého kraje spočívají v místy až extrémní koncentraci cestovního ruchu ve známých střediscích a současném opomíjení jiných zajímavých lokalit s rekreačním, turistickým, kulturním a aj. potenciálem. Příčina tkví nejen v nerovnoměrně soustředěné infrastruktuře pro cestovní ruch, ale též v menší podpoře těchto území z hlediska marketingu (zejména propagace). Absence jednotného informačního systému zahrnujícího ucelenou nabídku turisticky zajímavých a souvisejících objektů a lokalit včetně údajů o poskytovatelích služeb brání efektivnímu využití potenciálu kraje v této oblasti. Spolupráce podnikatelů a obcí je v oblasti využití stávajících možností pro zvýšení příjmů z cestovního ruchu v současnosti na velmi nízké úrovni. V tomto směru je úlohou obcí vytvářet příznivé partnerské prostředí pro rozvoj spolupráce pro další aktéry z řad podnikatelů, neziskových organizací ad. Rozdíly existují také v kvalitě turistických destinací (úprava staveb a okolí, značení apod.). Stále nevyužitá je možnost propojení významných rekreačních oblastí na české a polské straně hranice a rozvoje společných projektů cestovního ruchu. Jen nepatrný počet ubytovacích zařízení je certifikován z hlediska kvality poskytovaných služeb.

Významným faktorem pro rozvoj cestovního ruchu je kulturněhistorická atraktivita Královéhradeckého kraje, která zvýrazňuje výjimečnost tohoto regionu mezi ostatními kraji České republiky. Spočívá zejména v množství historických památek a dalších kulturních atraktivit: hradů a zámků, 4 městských památkových rezervací, městských a vesnických památkových zón, národních kulturních památek, krajinných památkových zón a dalších pamětihodností. Působí zde řada

kulturních institucí (významná muzea a divadla, řada galerií). Velkým magnetem jsou každoroční hudební a divadelní festivaly a jiné kulturní akce. Omezením většiny kulturních institucí na území Královéhradeckého kraje jsou limitující finanční a personální, ale i prostorové podmínky. Následkem toho je například špatný stavebně technický stav řady kulturních domů, knihoven a muzeí, nedostatečná prezentace kulturního dědictví navenek, omezená nabídka kulturně vzdělávací programů apod. Problémem je také velká nerovnoměrnost v nabídce kulturních aktivit a tedy koncentrace kulturní nabídky do velkých center a pokles nabídky kulturního vyžití v menších městech a na venkově. Tuto funkci zde zastávají pouze místní dobrovolné spolky, které často nemají ke své práci potřebné technické a ekonomické zázemí.

V oblasti aktivního využívání volného času občanů, zejména dětí a mládeže, ale i dospělých, Královéhradecký kraj i jednotlivé obce podporují prostřednictvím grantů pestrou škálu programů, které tvoří mimo jiné i významnou složku prevence sociálně patologických jevů. Zájmové vzdělávání poskytují specializovaná profesionální zařízení jako jsou střediska volného času (DDM, ostatní stanice zájmových činností). Celkový počet těchto středisek v kraji je 45, což představuje 8,8 středisek na 100 tis. obyv. (NUTS II SV 9,3 na 100 tis. obyv.). V regionu také fungují stovky nestátních neziskových organizací (NNO), jejichž předmětem činnosti jsou různorodé aktivity, které naplňují volný čas dětí, mládeže i dospělých. Tyto organizace působí v oblastech sportu a tělovýchovy, kultury, ekologie a dalších. V kraji mají poměrně silné zastoupení i další zájmová sdružení a spolky. Ty působí zejména v malých obcích, kde je jejich role jak v práci s dětmi a mládeží, tak i v dalších aktivitách kulturně společenského života nezastupitelná. Jedná se zejména o různá sdružení v podobě dobrovolných hasičů, folklorních souborů, pěveckých a divadelních spolků, tělovýchovných jednot a jiných sportovních organizací a dalších. Častým problémem těchto organizací je ale nedostatečné zázemí pro provozování jejich činnosti zejména v malých obcích. V důsledku toho dochází k jejich odsunu a tedy nedostatečné nabídce volnočasových aktivit v těchto obcích.

KVALITA KRAJINY – ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Přírodní podmínky a geografické poměry značně ovlivňují kvalitu životního prostředí regionu. Nejinak je tomu i v Královéhradeckém kraji, na jehož území se projevuje vysoká vertikální členitost reliéfu a různorodost krajinných typů. Kvalita životního prostředí v Královéhradeckém kraji je celkově na dobré úrovni v porovnání s celorepublikovým průměrem. Lokálně se na území kraje vyskytují území se zhoršenou kvalitou životního prostředí až prostředí narušená (hřebenové partie hor, průmyslové oblasti Polabí) s typickými ekologickými problémy v důsledku převážně hospodářského využití území.

K nejvýraznějším environmentálním rizikům způsobeným lidskou činností patří soustředěná intenzivní doprava v obcích zhoršující kvalitu ovzduší a životního prostředí a nepříznivě zvyšující hlukovou zátěž a také lokální nevyřešené staré ekologické zátěže a další lokální znečištění složek životního prostředí (půda, voda...). Vysoký stupeň negativního zatížení

krajiny a přírody vlivem lidské činnosti se projevuje místy také v turisticky atraktivních lokalitách.

Povodně jsou největším nebezpečím z oblastí přírodních katastrof. Členitější oblasti a svažité lokality jsou kromě snížené retence vody ohroženy také zvýšenou erozí půdy, a to jak vodní tak větrnou. Patrné je výrazné poškození lesů v některých částech regionu, a to nejen vlivem imisní zátěže, ale také vlivem nevhodné druhové a věkové skladby lesních ekosystémů a způsobu hospodaření v nich. Snížená odolnost lesů vůči negativním činitelům a narušená ekologická stabilita lesních ekosystémů je patrná zejména v horských oblastech (Krkonoše, Orlické hory) s vysokým krajinným a biologickým potenciálem.

Královéhradecký kraj se řadí k regionům s relativně čistým ovzduším, bez velkých zdrojů znečištění. Území kraje je úměrně zatíženo emisemi z lokálních i z dálkových zdrojů (elektrárny Opatovice a Chvaletice), i když jejich vliv je díky odsíření v posledních letech již podstatně nižší. Negativní vliv dálkových přenosů emisí, hlavně u prašných částic a u oxidu síry, je díky ekologizaci velkých tepelných zdrojů postupně snižován. Ke zlepšení kvality ovzduší v obcích došlo také výrazným zvýšením plynofikace domácností. Nedořešeny však zůstávají mnohé střední a malé zdroje znečištění.

Měrné emise ze stacionárních zdrojů znečištění ovzduší jsou v Královéhradeckém kraji v porovnání s ČR podprůměrné, a to u všech sledovaných látek. V posledním desetiletí dochází postupně k celkovému snižování emisní zátěže a tím ke zlepšování kvality ovzduší. Stoupající znečištění u oxidu dusíku a oxidu uhelnatého v městských centrech je způsobeno nárůstem automobilové dopravy na silnicích a její nevhodnou organizací. Rostoucí význam má podpora biopaliv a jiných druhů obnovitelných energetických zdrojů.

Území Královéhradeckého kraje disponuje výjimečně bohatými zdroji podzemních a povrchových vod. Ochrana těchto zdrojů je řešena vymezením chráněných oblastí přirozené akumulace vod (CHOPAV - Východočeská křída, Krkonoše spolu s Jizerskými horami, Polická pánev, Orlické hory a Severočeská křída), které společně zaujímají 62% plochy kraje. Využívané zdroje podzemních a povrchových vod jsou dále chráněny v režimu ochranných pásem.

Jakost a čistota mnoha úseků povrchových vod se po vybudování ČOV a kanalizací v obcích výrazně zlepšila ve většině sledovaných ukazatelích. K tomuto zlepšení přispěl také útlum průmyslové a zemědělské výroby.

Celkem 3/5 rozlohy Královéhradeckého kraje tvoří zemědělská půda. Podíl orné půdy z celkové zemědělské půdy je v Královéhradeckém kraji mírně pod celorepublikovým průměrem. Vysoký podíl zorněné půdy v nižších polohách území kraje a přetrvávající velkoplošný způsob hospodaření způsobuje snižování biodiverzity krajiny a podmiňuje vyšší erozi půdy. Vysoký je podíl lesní zemědělské půdy a to zejména v horských a podhorských oblastech. K největším záborům mnohdy kvalitní zemědělské půdy dochází v příměstských oblastech, a to především za účelem nové výstavby (obchodní síť, průmyslové zóny a areály aj.).

Na území Královéhradeckého kraje se lokálně nacházejí také staré ekologické zátěže a devastace. Nejčastěji se jedná o staré skládky odpadů ať už legálních či nelegálních. Řada ekologických zátěží zůstává nevyřešena zejména tam, kde náklady na sanaci přesahují vlastní cenu nemovitostí nebo nejsou vyjasněny vlastnické vztahy.

Celková produkce odpadů v ČR je vysoká, přesto v rámci Královéhradeckého kraje byl v některých letech zaznamenán pokles či kolísání produkce odpadů. Dlouhodobý trend je ale prozatím opačný. Největší podíl z hlediska produkce odpadů připadá na stavební a demoliční odpady a směsný komunální odpad. Vzniklý odpad je likvidován převážně skládkováním. Zneškodnění spalováním či recyklací je používáno jen v minimální míře. Množství separovaného odpadu se celkově zvyšuje, jeho zpětná recyklace či využití k jiným účelům ovšem není dostatečně využíváno.

Zvyšující se hluková zátěž patří mezi negativní civilizační faktory. Velmi významným zdrojem hluku je doprava. Vysokou hlukovou hladinou jsou zatíženy především velké sídelní jednotky a obce s nevyřešenou vysokou tranzitní dopravou. Základním předpokladem pro snížení hlukové zátěže ve městech a obcích je komplexní vyřešení tranzitní přepravy přes území Královéhradeckého kraje vedoucí především k vybudování dálnice, rychlostních komunikací a obchvatů obcí pro maximální omezení tranzitní dopravy skrze tato sídla.

Královéhradecký kraj je z pohledu přírodního potenciálu velmi bohatým územím. Nachází se zde celá řada území nebo lokalit mimořádné přírodní hodnoty. Nadprůměrná je v Královéhradeckém kraji rozloha území s legislativní ochranou přírody a krajiny a dalších esteticky a přírodně zajímavých území. Nejvýznamnější je Krkonošský národní park a jeho část, nad kterou byla vyhlášena biosférická rezervace v rámci mezinárodního systému ochrany přírody UNESCO. Vysoký stupeň ochrany je zárukou zachování unikátních přírodních hodnot, které mají v nejvyšších polohách již vysokohorský charakter a vzácné fauny a flóry tohoto území. Na území Královéhradeckého kraje se dále rozkládají tři Chráněné krajinné oblasti (CHKO Orlické hory, CHKO Broumovsko, část CHKO Český ráj) a četná maloplošná zvláště chráněná území. Vysoké je pokrytí regionu generely územních systémů ekologické stability (ÚSES).

V Královéhradeckém kraji je dále registrováno 5 přírodních parků (Orlice, Les Včelný, Údolí Rokytanky a Hvězdné, Hrádeček a Sýkornice). Přírodní parky slouží k ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami.

V rámci soustavy NATURA 2000 je na území Královéhradeckého kraje vyhlášeno několik ptačích oblastí a evropsky významných lokalit jako regionálních částí evropské sítě chráněných území. Na území Královéhradeckého kraje se vyskytují ptačí oblasti Krkonoše, Rožďalovické rybníky, Žehuňský rybník-Žehuňská obora, Broumovsko, Orlické Záhoří.

Krajina jako celek je ovšem poznamenána potlačením původních tradic, deformací její typické tváře použitím nevhodných architektonických stylů, devastací staveb drobné lidové architektury a nedostatkem zeleně v sídlech. Celkově je snížena biodiverzita a tím i ekologická stabilita krajiny. Mírně příznivější je situace v oblastech podléhajících legislativní ochraně přírody a krajiny. Pestrost krajinných typů, atraktivní přírodní prostředí představují významný potenciál pro rozvoj turistiky a nových forem cestovního ruchu (cykloturistiky, agroturistiky, venkovské turistiky, ekoturistiky, sportovně-kulturní turistiky...).

Zabezpečení udržitelného rozvoje se stává stále více aktuální vzhledem k omezeným přírodním zdrojům, zhoršování se životního prostředí, úbytku lesů, nevhodným antropogenním zásahům v krajině podporujících vznik přírodních katastrof apod.

PROBLÉMY NAŠEHO VENKOVA

Rozdíl mezi kvalitou života ve městech na venkově se v posledních letech zvětšuje. Charakteristickým rysem venkovských oblastí je postupné stárnutí a vylidňování s výjimkou některých obcí v zázemí velkých měst.

Většina malých sídel vykazuje vyšší zaměstnanost v primárním sektoru. Vyšší míru nezaměstnanosti ve venkovských oblastech způsobuje kromě citelného nedostatku stabilizovaných podnikatelských subjektů poskytujících pracovní příležitosti také nízká mobilita za prací zejména z důvodu nedostatečné dopravní obslužnosti. Rozvoj periferních venkovských oblastí podvazuje migrace mladých lidí, většinou lépe kvalifikovaných, do větších sídel. Z toho vyplývá také celková nižší úroveň vzdělanosti venkovských obyvatel oproti městským.

Dalším problémem některých venkovských lokalit je kvalita a nízká dostupnost poskytovaných zdravotních, sociálních a dalších občanských služeb, malá podpora základního školství, zúžená nabídka kulturních a sportovních aktivit a nepříliš živá sféra spolkových činností.

Obce mají zpravidla starší domovní fond s horším technickým vybavením. Technická infrastruktura a napojení obcí na inženýrské sítě mnohdy nedosahují potřebné úrovně. Problematický je výskyt starých ekologických zátěží v některých lokalitách, nízký stupeň čištění odpadních vod a nedořešené střední a malé zdroje znečištění ovzduší. Také problematika regenerace a revitalizace již nevyužívaných a chátrajících zemědělských nebo průmyslových objektů a jiných areálů nabyla v poslední době na závažnosti.

Jedná se o nefunkční, často rozlehlé a zdevastované, většinou i ekologicky zatížené objekty a prostory bývalých výrobních celků, vojenských areálů apod. Regenerace a revitalizace těchto areálů a objektů za účelem jejich nabídky potenciálním investorům vyžaduje nemalé finanční částky, které jsou víceméně nad finančními možnostmi jejich majitelů.

Problémů postihujících zemědělství je v současné době celá řada. Mezi nejzávažnější patří zastaralé technické a technologické vybavení snižující efektivnost hospodaření a tím budoucí hospodářskou pozici podnikatelských subjektů do budoucna, nízký podíl zemědělské produkce a produkce navazujícího zpracovatelského průmyslu s vysokou přidanou hodnotou, nevyřešené vlastnické a majetkoprávní vztahy komplikující využívání zemědělské půdy a brzdící možné změny v hospodaření na půdě, a konečně nízká organizovanost zemědělců v nevládních zemědělských organizacích a v obyvatelských družstvech omezující prosazování zájmů zemědělců, tak jejich pozice na trhu. Důsledkem všech těchto nepříznivých faktorů je potom nízká konkurenceschopnost podnikatelských subjektů na tuzemském i zahraničním trhu, pokračující snižování jejich tržní pozice zejména na domácím trhu. Nevyhovující struktura zaměstnanosti v zemědělství, která vykazuje nepříznivý trend, úzce souvisí se sociální a demografickou situací na venkově, která je obdobná v Královéhradeckém kraji i celé ČR. Z hlediska věkové struktury pracuje v zemědělství přes 42% zaměstnanců ve věku 50 a více let. Ve věku 30 - 49 let pracuje přes 44% zaměstnanců.

Dalším problémem rozvoje venkovského prostoru je suburbanizace, chápaná jako nekontrolovaná, živelná zástavba zejména v příměstských oblastech velkých měst. Důsledkem bývá zabor nejkvalitnější zemědělské půdy. Z hlediska udržitelného rozvoje je velmi důležité zajištění ochrany nejkvalitnějších úseků zemědělského půdního fondu včetně lesů.

Na venkově je doposud citelná absence kvalitních podkladů pro střednědobé a dlouhodobé plánování na úrovni obcí a mikroregionů, některým obcím chybí územně plánovací dokumentace. Do rozhodovacích procesů a řízení obcí, měst a regionů jsou postupně zaváděny principy trvale udržitelného rozvoje a Agendy 21. Takto koncipované rozvojové dokumenty s dlouhodobým výhledem řeší rozvoj regionů s ohledem na vyvážený rozvoj ekonomiky, společnosti a životního prostředí a dbají rovněž na vyvážený rozvoj městského a venkovského prostoru.

Pro řešení problémů a realizaci projektů v regionech vznikla v Královéhradeckém kraji řada dobrovolných svazků obcí různého charakteru. Menší svazky obcí mají nižší počet obyvatel a také nižší počet členských obcí. Jejich činnost je buďto zaměřena na dosažení jednoho

zásadního cíle, nebo se orientuje na řešení běžných úkolů v krátkodobějším časovém horizontu: předkládají malé projekty, například z Programu obnovy venkova. Dále existují větší svazky obcí, které mají ve své členské základně obvykle některé město. Díky tomu pro svou činnost mívají příznivější materiálně-technické podmínky a především disponují kvalifikovanějšími lidskými zdroji.

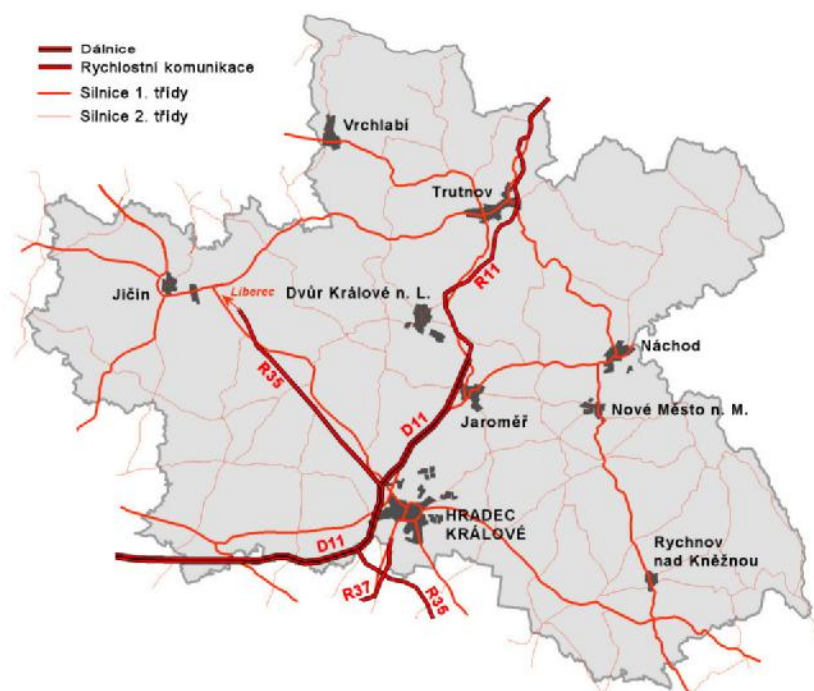
Pro rozvoj venkovských oblastí je nezbytná diverzifikace ekonomických aktivit, spolupráce s městy i sousedními venkovskými regiony. Podpora může být směřována přímo do těchto oblastí (např. podpora alternativního zemědělství a jeho mimoprodukčních funkcí), či do růstových pólů vhodných pro rozsáhlejší strategické investice. Za předpokladu dobrého napojení přílehlých venkovských oblastí mohou být tyto póly hnací silou jejich rozvoje. Růstovými póly jsou vedle větších měst také významné průmyslové podniky, střediska cestovního ruchu atp. Významným přínosem pro rozvoj venkovských oblastí Královéhradeckého kraje také mohou být nové formy cestovního ruchu: ekoturistika, agroturistika, ekoagroturistika.

DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

Dopravní infrastruktura

Královéhradecký kraj patří mezi regiony s poměrně hustou dopravní sítí a s výhodnou polohou krajského města. Problémem však zůstává špatný stav a technická zanedbanost regionální silniční sítě odrážející se v nedostatečných parametrech, dopravních závadách včetně nedostatečné kapacity nebo kvality. Vzhledem k několikanásobnému nárůstu silniční dopravy je většina silniční sítě téměř trvale přetížena, což má negativní dopad na životní prostředí obyvatel. Logicky je tedy údržba a obnova dopravní infrastruktury předřazena před extenzivní rozvoj kromě dostavění dálnice D11 a navazujících rychlostních silnic (R11, R35), což umožní lepší dopravní napojení na sousední regiony.

Mapa č. 6: Plánovaná síť dálnic a rychlostních komunikací na v Královéhradeckém kraji

Zdroj: GIS CEP

Železniční síť v kraji patří svojí hustotou v rámci ČR k nadprůměrným. Strategicky důležitá je blízkost modernizovaného I. železničního koridoru v sousedním pardubickém regionu, který zajišťuje železniční spojení s hlavním městem ČR. Železniční síť v hlavních dopravních osách pokrývá rozhodující přepravní směry v kraji, a proto se neuvažuje do budoucna s jejím rozšiřováním, ale pouze s rekonstrukcí a modernizací regionálních či lokálních úseků, které neodpovídají daným parametrům. Zastaralý vozový park a dlouhé jízdní doby výrazně snižují konkurenceschopnost železniční dopravy ve srovnání se silniční přepravou.

Systém kombinované dopravy (KD) není v regionu dostatečně rozvinut - železniční destinace v regionu nejsou zapojeny do existující či postupně vznikající transevropské, popř. nadregionální sítě vlaků. Za důvody této situace je možno považovat především trasování dopravních koridorů, neexistence logistických center, jejichž činnost by byla zaměřena především na komodity a služby vhodné pro kombinovanou dopravu. Z významných dopravních cest, které jsou svým charakterem vhodné pro využití kombinovanou dopravou je možno uvést připravovanou dálnici D11, v sousedním Pardubickém kraji I. železniční koridor a mezinárodní vodní cestu po Labi a jeho plánované splavnění do Pardubic s navazujícím logistickým centrem, jehož součástí bude také přístav. V Královéhradeckém kraji vodní doprava, kromě rekreačního charakteru, využívána není.

Letecká doprava má pro území kraje pouze doplňkovou funkci. Na území kraje se nachází celkem 8 veřejných vnitrostátních letišť. Potenciál pro další rozvoj má mezinárodní neveřejné letiště v Hradci Králové. Významným faktorem je blízkost veřejného mezinárodního letiště v Pardubicích, které je jedním z pěti páteřních letišť České republiky.

V devadesátých letech v důsledku nárůstu individuální automobilové dopravy poklesly přepravní výkony veřejné hromadné dopravy. Byla zrušena nebo výrazně omezena řada spojů, což se z hlediska dostupnosti negativně projevilo zejména ve venkovských oblastech. V současné době se situace zlepšuje, ale stále přetrvává plošná nerovnoměrnost dopravní obslužnosti. Významné místo ve veřejné dopravě si trvale uchovává městská hromadná doprava, která je nejkvalitnější v aglomeraci Hradce Králové, kde funguje i pravidelná síť autobusových linek. Na významu nabývá v kraji i tzv. integrovaný dopravní systém, který propojuje různé druhy dopravy (vlak – bus – MHD).

V regionu je navržena páteřní síť cyklistické dopravy, která po svém dokončení zajistí vzájemné propojení rekreačních oblastí na území České republiky i okolních států. Největším problémem zůstává chybějící oddělení cyklistické dopravy od silniční.

Technická infrastruktura

Zásobování elektrickou energií v kraji je v podstatě dobře zajištěno. Protože však rozvodný systém je budovaný od padesátých let, je řada z těchto vedení částečně zastaralá, a proto je nutná obnova těchto sítí.

Vytápění stávajících objektů ve městech a obcích regionu se v současné době provádí různým způsobem podle dostupnosti jednotlivých druhů energií. Aby nedocházelo ke zhoršování životního prostředí a čistoty ovzduší v důsledku spalování fosilních neobnovitelných paliv, je třeba především snižovat energetickou náročnost objektů. Tento úkol se týká zejména lokalit, které se z technických nebo ekonomických důvodů nachází (a v budoucnu mohou být lokalizovány) mimo dosah soustav centralizovaného zásobování teplem (CZT) i plynových rozvodů.

Většina obyvatel řešeného území (81,5 %) žije v obcích, které již byly plynofikovány. V současné době však dochází ke zpomalování dalšího rozvoje plynofikace obcí z důvodů jak technicko-ekonomické náročnosti výstavby plynovodů v řídkěji osídlených regionech, tak i menšího zájmu obyvatel o připojení vzhledem k růstu ceny zemního plynu ve srovnání s cenami uhlí.

Kraj má poměrně rozvinutý systém veřejných vodovodů, ale ve srovnání s průměrem ČR vykazuje nepatrně nižší podíl připojených obyvatel na vodovodní síť. V odvodu a čištění odpadních vod region jako celek zaostává za celostátními průměry podílu připojených obcí i obyvatel na veřejnou kanalizaci zakončenou čistírnou odpadních vod. Neuspokojivé postavení kraje je dáno velkým počtem obcí do 1 000 obyvatel, které nejsou odkanalizovány vyhovujícími kanalizačními systémy.

Současná telefonní síť plně pokrývá potřeby obyvatelstva a podnikatelské sféry. Naprostá většina území kraje je pokryta signálem alespoň jednoho z mobilních operátorů. Nejslaběji jsou pokryty oblasti s řídkým osídlením a členitějším terénem. Stále více obyvatel kraje využívá informačních technologií, včetně internetu, velkým problémem je ale jejich dostupnost pro širokou veřejnost mimo větší aglomerace, převážně ve venkovských a periferních oblastech.

REGIONÁLNÍ DISPARITY

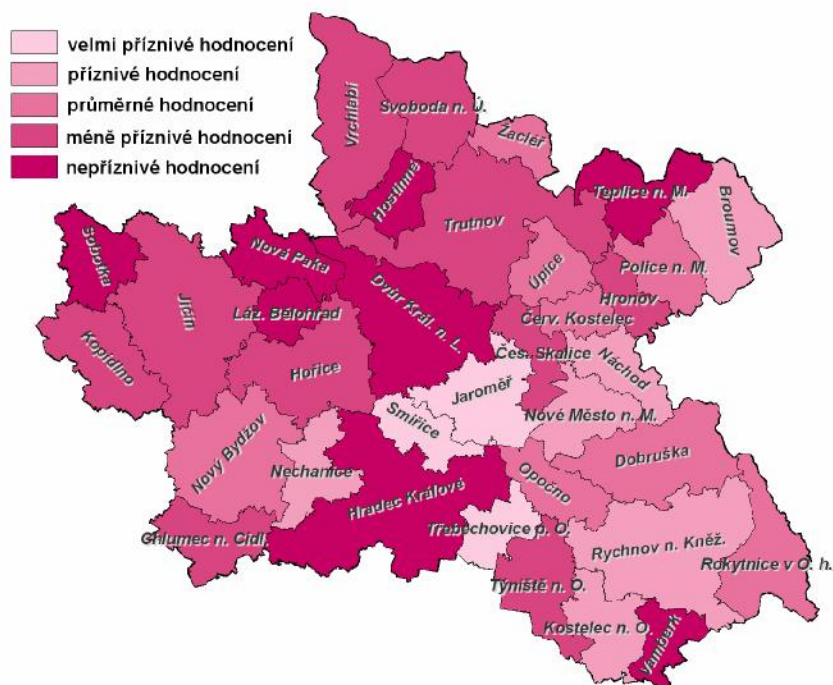
Rozdíly mezi regiony vyplývají z jejich odlišných přírodních a socioekonomických podmínek, lokalizace v rámci vyššího územně-správního celku, stupně využití disponibilních regionálních zdrojů, ale i obecných společensko-politických podmínek. Rozsah, četnost a míra intenzity faktorů ovlivňujících disparity mají zcela zásadní vliv na rozvoj či zaostávání jednotlivých regionů. V posledních letech, zejména v období přechodu české ekonomiky na tržní podmínky, se navíc projeví faktory, které tyto regionální disparity více zvýraznily.

Pro účel znázornění některých regionálních disparit v Královéhradeckém kraji bylo použito syntetické metody hodnocení vybraných socioekonomických jevů a procesů. Hodnocení bylo vždy provedeno sestavením pořadí dle vybraných ukazatelů za každou územní jednotku. Region s nejnižší součtovou hodnotou dosažených pořadí vykazuje na základě vyhodnocení všech ukazatelů nejpříznivější situaci. Tento způsob hodnocení je pouze jedním z možných přístupů k identifikaci územních disparit, nelze jej považovat za komplexní hodnocení celého regionu (viz Analytické části Strategie rozvoje lidských zdrojů v Královéhradeckém kraji, CEP, červen 2005).

Hodnocení je provedeno vzhledem k ustanovenému územně správnímu členění za území správních obvodů pověřených obecních úřadů Královéhradeckého kraje. Toto vymezení však zcela neodpovídá výsledkům komplexní sociogeografické regionalizace, založené na intenzitě regionální procesů a jevů. Z toho důvodu porovnatelnost těchto jednotek je logicky diskutabilní a výsledné hodnocení je nutno posuzovat nejen s ohledem na zvolenou variantní metodu syntetického hodnocení, ale též s ohledem na použité územního členění.

Pro hodnocení populačního potenciálu byly použity ukazatele vývoje počtu obyvatel v letech 1991 - 2001, index mládí v roce 2001, index závislosti typu B (podíl poproduktivní věkové kategorie na produktivní), míry přirozeného, migračního a celkového přírůstku za roky 1999 - 2003.

Mapa č. 7: Populační potenciál v Královéhradeckém kraji podle správních obvodů pověřených obecních úřadů

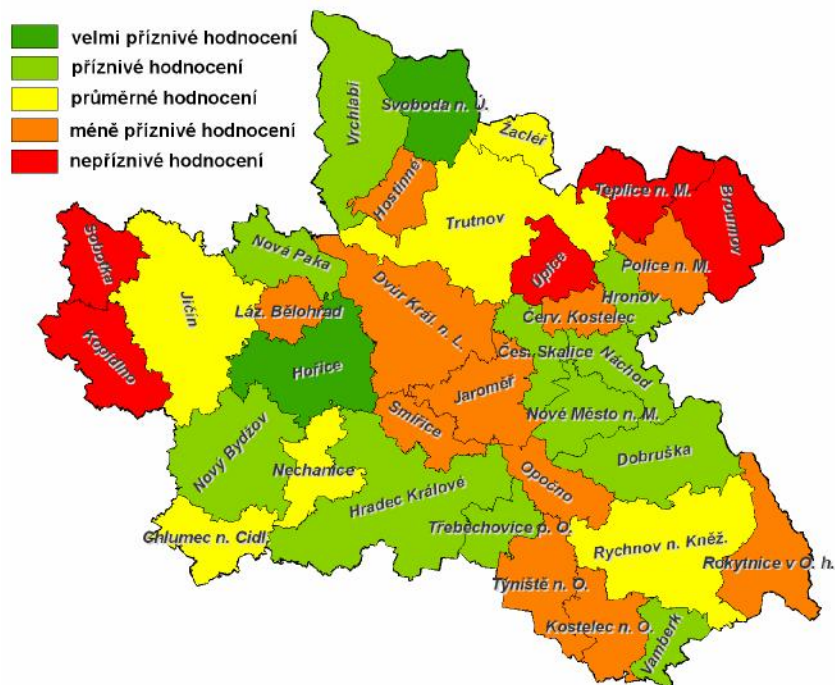
Zdroj: CEP, 2005, Analytická část Strategie rozvoje lidských zdrojů v Královéhradeckém kraji

Obyvatelstvo Královéhradeckého kraje v mnoha ukazatelích kopíruje celorepublikové trendy a v krajském měřítku nevykazuje výraznější anomálie. Charakteristický je pokles počtu obyvatel většiny regionů a celkové stárnutí populace z důvodu nízké porodnosti. Výrazně negativní demografický vývoj je v některých venkovských oblastech a dále také přímo v krajském městě, související s procesy suburbanizace – stěhování obyvatel do přilehlých venkovských sídel. Právě v zázemí velkých měst je demografický vývoj nejpříznivější.

Socioekonomickou pozici jednotlivých oblastí významně ovlivňuje rozložení ekonomických subjektů v prostoru. Počet ekonomických subjektů a jejich nárůst v posledních letech obecně vypovídá o větší či menší pravděpodobnosti jejich úspěchu zejména v podnikání, i když stupeň podnikatelské aktivity a výkonnosti samozřejmě nezávisí přímo na jejich počtu. Koncentrace podnikatelských aktivit do omezeného počtu regionů může násobit možná rizika pokračujícího růstu disparit v podobě negativních důsledků v oblasti zaměstnanosti a celkové socioekonomické úrovně regionů.

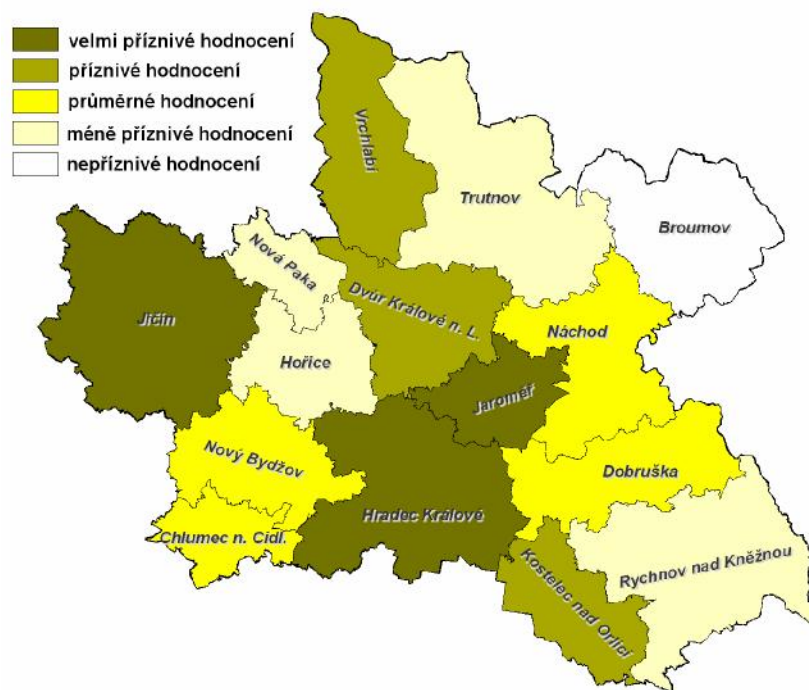
Pro souhrnné zhodnocení území z hlediska koncentrace a nárůstu počtu ekonomických subjektů byly použity ukazatele počtu ekonomických subjektů na 1000 obyvatel v roce 2004, počtu nových ekonomických subjektů na 1000 obyvatel v období 1999 – 2004, indexu nárůstu počtu ekonomických subjektů 2004/1999 a výše podílu samozaměstnávatelů na ekonomických subjektech celkem.

Mapa č. 8: Koncentrace a nárůst počtu ekonomických subjektů v Královéhradeckém kraji podle správních obvodů pověřených obecních úřadů

Zdroj: CEP, 2005, Analytická část Strategie rozvoje lidských zdrojů v Královéhradeckém kraji

Mapa č. 9: Ekonomická výkonnost dle výše daňového inkasa ve správních obvodech finančních úřadů Královéhradeckého kraje

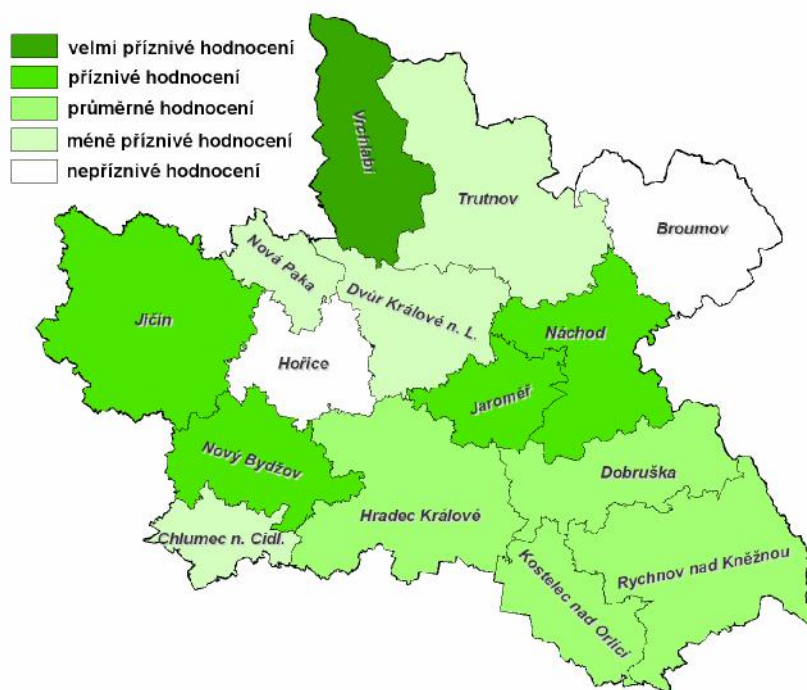

Zdroj: CEP, 2005, Analytická část Strategie rozvoje lidských zdrojů v Královéhradeckém kraji

Pro srovnání ekonomické výkonnosti byla posuzována území správních obvodů finančních úřadů. Do hodnocení výkonnosti dle daňového inkasa byly zahrnuty výše daně z příjmu fyzických osob na obyvatele v roce 2004, indexu vývoje daně z příjmu fyzických osob 2004 / 1999, daně ze závislé činnosti na obyvatele v roce 2004, indexu vývoje daně ze závislé činnosti 2004 / 1999, daně z příjmu právnických osob na obyvatele v roce 2004 a indexu vývoje daně z příjmu právnických osob 2004 / 1999.

Do hodnocení ekonomické výkonnosti dle výše exportu byly zahrnuty index export/import v roce 2003, index vývoje exportu 2003/2000 a výše exportu na 1 obyvatele v roce 2003.

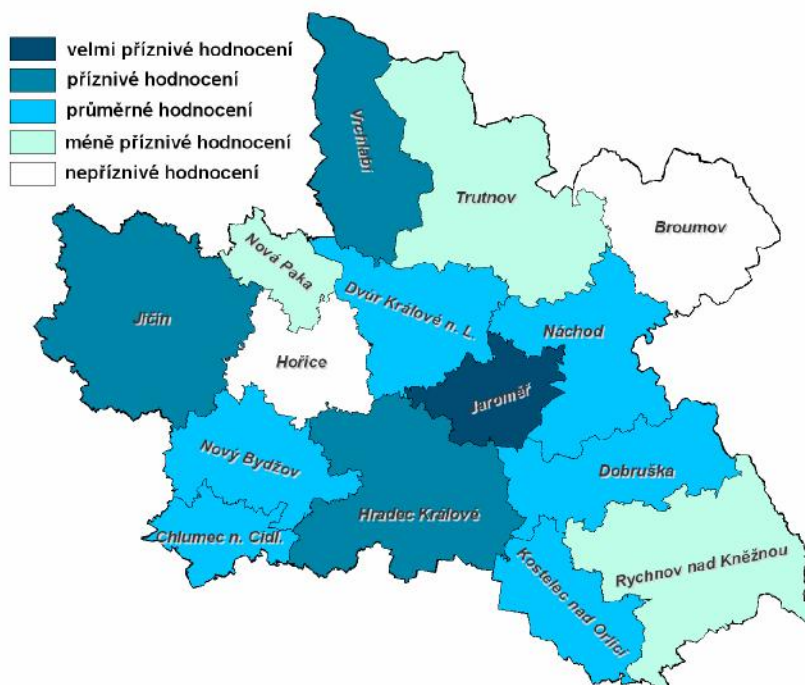
Mapa č. 10: Ekonomická výkonnost dle výše exportu ve správních obvodech finančních úřadů Královéhradeckého kraje

Zdroj: CEP, 2005, Analytická část Strategie rozvoje lidských zdrojů v Královéhradeckém kraji

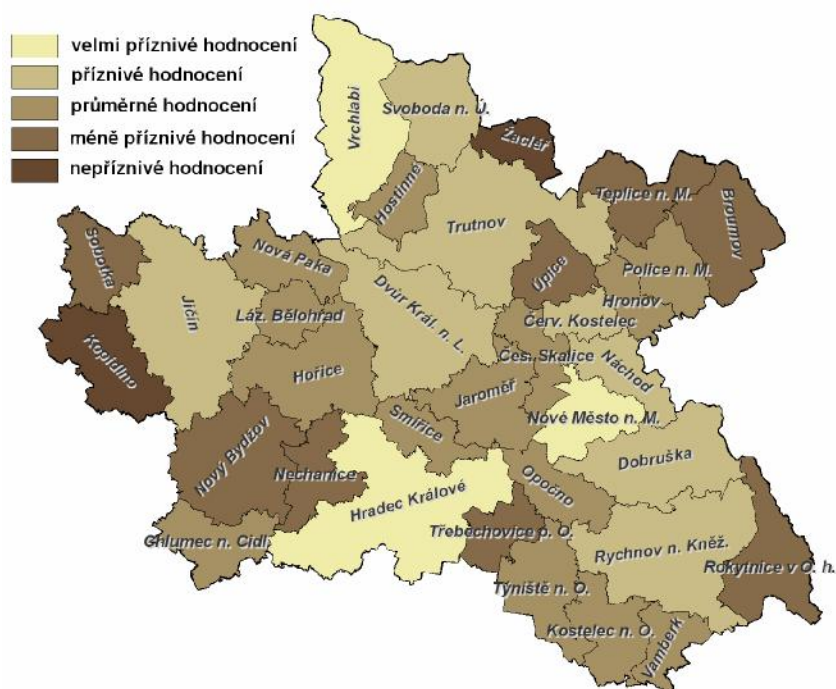
Hodnocení ekonomické výkonnosti dle výše daňového inkasa a výše exportu proběhlo na základě výše daně z příjmu fyzických osob na obyvatele v roce 2004, indexu vývoje daně z příjmu fyzických osob 2004/1999, výše daně ze závislé činnosti na obyvatele v roce 2004, indexu vývoje daně ze závislé činnosti 2004/1999, výše daně z příjmu právnických osob na obyvatele v roce 2004, indexu vývoje daně z příjmu právnických osob 2004/1999, výše exportu na obyvatele v roce 2003, indexu vývoje exportu 2003/2000 a indexu export/import v roce 2003.

Mapa č. 11: Ekonomická výkonnost dle výše daňového inkasa a výše exportu ve správních obvodech finančních úřadů Královéhradeckého kraje

Zdroj: CEP, 2005, Analytická část Strategie rozvoje lidských zdrojů v Královéhradeckém kraji

Mapa č. 12: Potenciál pracovní síly v Královéhradeckém kraji podle správních obvodů pověřených obecních úřadů

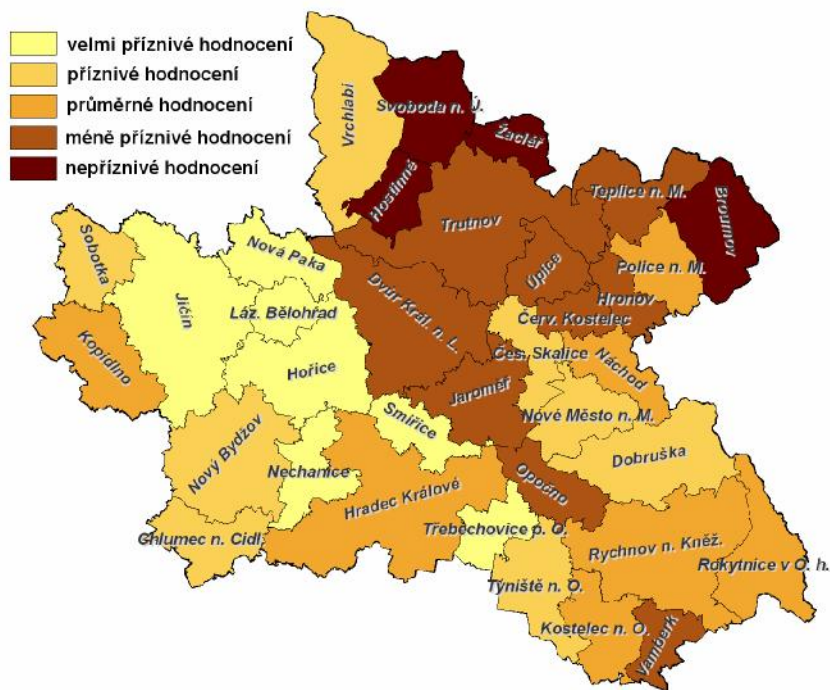

Zdroj: CEP, 2005, Analytická část Strategie rozvoje lidských zdrojů v Královéhradeckém kraji

Kvalita pracovní síly v jednotlivých správních obvodech pověřených obecních úřadů Královéhradeckého kraje byla vyjádřena agregátní charakteristikou, kterou tvoří ukazatele podílu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, míry ekonomické aktivity obyvatel, míry nezaměstnanosti a denní vyjížďky obyvatel za prací 30 - 59 min (jako méně příznivé charakteristiky ve vazbě na denní mobilitu za prací). V tomto případě je tato agregátní charakteristika pro nevážený součet pořadí nepřesným a nekomplexním popisem. Byla i přes svá negativa použita v závislosti na dostupnosti a vypovídající schopnosti dat pouze jako nástin možného syntetického přístupu k hodnocení pracovní síly v regionu.

Syntetické zhodnocení potenciálu bydlení Královéhradeckého kraje je provedeno na základě vybraných ukazatelů bydlení: index nárůstu obydlých bytů celkem 1991 – 2001, průměrná plocha na 1 byt v roce 2001, průměrná plocha bytu na 1 osobu v roce 2001, podíl bytů s plynem v roce 2001, podíl bytů postavených do roku 1945, podíl neobydlených bytů z důvodu nezpůsobilosti k bydlení a jiného důvodu než rekreace a přechodné bydlení v roce 2001.

Mapa č. 13: Potenciál bydlení v Královéhradeckém kraji podle správních obvodů pověřených obecních úřadů

Zdroj: CEP, 2005, Analytická část Strategie rozvoje lidských zdrojů v Královéhradeckém kraji

Vývoj problematiky bydlení a dostupnosti bytů se v Královéhradeckém kraji v mnoha ukazatelích výrazně neliší od jiných krajů v České republice. Problematickým se stává celkově starší bytový a domovní fond, vysoký podíl neobydlených bytů a pokles výstavby nových bytů a domů. Rozvoj bydlení v Královéhradeckém kraji ovlivňují zejména demografické a ekonomické ukazatele. Nepříznivým demografickým vývojem, kdy klesá celkový počet obyvatelstva, ale zvyšuje se počet domácností, vzrůstá také poptávka po možnostech bydlení.

Řešení regionálních disparit a s tím úzce související harmonický rozvoj regionu spolu představují dlouhodobý proces pro udržení základních civilizačních hodnot a kvality života společnosti směřující k omezování nerovnováhy ve vzájemných vztazích mezi ekonomickým, environmentálním a sociálním pilířem udržitelnosti a hospodářského růstu. Úkolem regionální politiky státu, ale i jednotlivých vyšších územně-samosprávných celku je prostřednictvím

státní a veřejné podpory pomoci strukturálně postiženým a hospodářsky slabším regionům, omezit negativní regionální disparity a podpořit využití vnitřního potenciálu regionu při respektování principu udržitelného rozvoje.

V důsledku socioekonomických změn v souvislosti se zapojením ČR do EU a pokračující globalizací světové ekonomiky lze v dlouhodobějším časovém horizontu očekávat:

- diferencovaný rozvoj měst a obcí v důsledku rozdílné ekonomické aktivity podnikatelské sféry a schopnosti využívat zdrojů ze strukturálních a jiných fondů EU,
- růst významu sídel a oblastí v blízkosti hospodářských center a celostátně významných komunikací,
- růst významu regionu schopných spolupráce mezi regiony a zejména veřejné a podnikatelské sféry,
- posilování významu dobrovolné spolupráce sídel a transferu know-how vedoucí ke zvýšení organičnosti a integrovanosti sídelní struktury, posílení její efektivity,
- růst významu sídel a regionu kladoucích důraz na hospodářsky udržitelný rozvoj území.

Zejména větší města jsou díky své ekonomické síle vyplývající z koncentrace sociálních, ekonomických a kulturních funkcí přirozenými centry rozvoje regionu. Integrace měst a okolních obcí s jejich vlastním sociálním a ekonomickým zázemím vytváří dostatečné velký prostor umožňující rychlejší rozvoj.

SPRÁVA KRAJE

Řízení a správa kraje

Královéhradecký kraj vznikl k 1. lednu 2000 na základě ústavního zákona č. 347/1997 Sb. o vytvoření vyšších územních samosprávných celků – krajů a změně Ústavního zákona ČNR č. 1/1993 Sb. Kraj, resp. jeho samosprávné orgány jsou základním článkem politiky regionálního rozvoje na krajské úrovni. V rámci své samostatné působnosti koordinují regionální rozvoj kraje a zajišťují zpracování, realizaci a kontrolu plnění programu rozvoje kraje. Dále hodnotí úroveň regionálního rozvoje, spolurozhodují o alokaci veřejných prostředků podporujících regionální rozvoj a poskytují dotace a půjčky obcím a jiným právnickým osobám, působícím v obvodu kraje. Za účelem podpory regionálního rozvoje mají zřízeny právnické osoby nebo příspěvkové organizace (regionální rozvojové agentury). Kraje spolupracují při plnění celostátních úkolů podpory regionálního rozvoje, zajišťují přípravu, realizaci a kontrolu plnění regionálních podpůrných programů včetně programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů EU. V rámci zajišťování principu partnerství na regionální úrovni koordinují záměry obcí či sdružení obcí ve věcech podpory regionálního rozvoje. Kraje vykonávají v rámci tzv. přenesené působnosti řadu úkolů, které stanoví zákon na úseku státní správy. Kraj je spravován prostřednictvím svých orgánů, mezi něž patří zastupitelstvo (45 zastupitelů), rada (9 zastupitelů) a hejtman.

V oblasti regionálního rozvoje je úkolem zastupitelstva ve vazbě na regionální politiky koordinovat rozvoj územního obvodu kraje, schvalovat územně plánovací dokumentaci pro území kraje, rozpočet a závěrečný účet kraje. Zastupitelstvo zřídilo pro zajištění správy kraje výbory zastupitelstva. V současnosti jsou to výbory pro regionální rozvoj, životní prostředí a zemědělství, dopravu, cestovní ruch, sport, tělovýchovu a volnočasové aktivity,

kulturu a památkovou péči, výchovu, vzdělávání a zaměstnanost a výbory kontrolní, sociální a zdravotní a finanční.

Na základě zákona č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje ve znění pozdějších

*Sídlo Krajského úřadu Královéhradeckého kraje,
Wonkova 1142, 500 02 Hradec Králové 2*

předpisů, vznikla pro region soudržnosti NUTS II Severovýchod (sdružuje tři kraje - Liberecký, Královéhradecký a Pardubický) Regionální rada jako koordinační a poradní orgán krajů. Regionální rada sídlí v Hradci Králové, zajišťuje přípravu, realizaci a koordinaci programů v oblasti hospodářské a sociální soudržnosti na regionální úrovni, rozhoduje o využití finančních prostředků z fondů EU. Regionální rada v souvislosti s přípravou na další programovací období EU 2007-2013 končí své

působení k 30. 6. 2006. Novelou zákona č. 248/2000 Sb. vzniká s platností od 1.7.2006 Regionální rada jako právnická osoba s působností řídicího orgánu Regionálního operačního programu pro region soudržnosti NUTS II Severovýchod. Posláním nově vzniklé regionální rady je obdobné jako její předchůdkyně, tj. zajištění přípravy, realizace a koordinace programů v oblasti hospodářské a sociální soudržnosti na regionální úrovni.

Krajský úřad plní v oblasti regionálního rozvoje úkoly v samostatné působnosti uložené mu zastupitelstvem a radou a napomáhá činnosti výborů zastupitelstva a komisí rady. Rada může ukládat krajskému úřadu úkoly jen v rozsahu své působnosti svěřené jí zákonem. Úřad poskytuje odbornou a metodickou pomoc obcím, přezkoumává rozhodnutí vydaná jejími orgány v řízení podle zvláštních zákonů, pokud není zákonem tato působnost svěřena zvláštnímu orgánu nebo zákon nestanoví jinak. Oblast regionálního rozvoje spadá do působnosti Odboru regionálního rozvoje, cestovního ruchu, kultury a volnočasových aktivit. Odbor v rámci procesu tvorby Strategie rozvoje kraje působí jako koordinátor aktivit a vystupuje za kraj jako zadavatele díla.

Do působnosti kraje patří jím zřizované organizace v oblasti dopravy (Správa a údržba silnic Královéhradeckého kraje), kultury (galerie, hvězdárny, muzea, knihovny), sociálních věcí (domovy důchodců a ústavy sociální péče, základní a střední školy, učiliště, mateřské školy, pedagogicko-psychologické poradny, dětské domovy a ostatní organizace) a oblasti zdravotnictví (Zdravotnická záchraná služba Královéhradeckého kraje, léčebny dlouhodobě nemocných, Sdružení ozdravoven a léčeben okresu Trutnov). Mezi zřizované organizace patří také Centrum evropského projektování jako regionální rozvojová agentura, která je zpracovatelem Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje.

Kraj je také zakladatelem několika obchodních společností, z nichž nejznámější je provozovatel integrované dopravy OREDO, s.r.o., dále Zdravotnický holding Královéhradeckého kraje, a.s. a oblastní nemocnice v Jičíně, Náchodě, Rychnově nad Kněžnou a Trutnově. Kraj vlastní také Zoologickou zahradu Dvůr králové nad Labem.

Hospodaření kraje

Kraj je podle zákona č. 129/2000 o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, územní společenství občanů, kterému náleží právo na samosprávu. Kraj je veřejnoprávní korporací mající vlastní majetek a příjmy vymezené zákonem a hospodařící podle vlastního rozpočtu. Kraj zejména pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů, při výkonu samostatné a přenesené působnosti chrání veřejný zájem. Při výkonu státní správy je správním obvodem a je povinen zabezpečit výkon přenesené působnosti. Hospodaření s finančními prostředky územních samosprávných celků je upraveno zákonem

č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje tvorbu, postavení, obsah a funkce rozpočtů územních samosprávných celků a stanoví pravidla hospodaření s finančními prostředky územních samosprávných celků. Finanční hospodaření kraje jako územního samosprávného celku se řídí ročním rozpočtem a rozpočtovým výhledem sloužícím jako pomocný nástroj pro střednědobé finanční plánování.

Příjmy rozpočtu kraje tvoří především výnosy daní nebo podíly na nich podle zákona č. 243/2000 o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů, dále dotace ze státního rozpočtu a ze státních fondů, příjmy z vlastního majetku a majetkových práv, příjmy z výsledků vlastní hospodářské činnosti a prostředky získané správní činností ostatních orgánů státní správy, např. z jimi ukládaných pokut a jiných peněžních odvodů a sankcí, jestliže jsou podle zvláštních zákonů příjmem obce. Výdaje rozpočtu kraje představují závazky vyplývající z plnění povinností uložených zvláštními právními předpisy, výdaje na činnost orgánů kraje v jeho samostatné působnosti, zejména výdaje spojené s péčí o vlastní majetek a jeho rozvoj, výdaje spojené s výkonem státní správy, ke které je kraj pověřen zvláštními právními předpisy, závazky vyplývající pro kraj z uzavřených smluvních vztahů v jeho hospodaření a ze smluvních vztahů vlastních organizací, jestliže k nim přistoupil a další.

V rozpočtu kraje jsou obsaženy veškeré příjmy a výdaje jím zřizovaných organizačních složek. Jejich příjmy a výdaje jsou v podstatě příjmy a výdaje krajského rozpočtu. Příspěvkové organizace hospodaří s peněžními prostředky získanými vlastní činností a s peněžními prostředky přijatými z rozpočtu svého zřizovatele - kraje. Dále hospodaří s prostředky svých fondů, s peněžními dary od fyzických a právnických osob, včetně peněžních prostředků poskytnutých ze zahraničí. Obchodní společnosti založené krajem hospodaří obdobně jako podnikatelské subjekty.

Rozpočet kraje vykázal v roce 2005 příjmy ve výši 7.435 tis. Kč a výdaje 7.765 tisíc Kč. Rozdíl v hospodaření byl kryt formou zapojení výsledku hospodaření ve výši 329 tisíc Kč, což znamená, že kraj v roce 2005 hospodařil s rozpočtovým přebytkem. Rozpočtové příjmy byly tvořeny z 58% neinvestičními dotacemi, zejména ze státního rozpočtu a ze 34,1% daňovými příjmy. Ostatní příjmy představovaly investiční dotace (2,9%), nedaňové a ostatní příjmy (5%). Hospodaření kraje bylo a stále je poměrně silně závislé na přerozdělovacích procesech v rámci soustavy veřejných rozpočtů. Výdajovou stránku rozpočtu tvořily z 84% běžné (provozní) výdaje a z 16% kapitálové (investiční) výdaje. Hospodaření kraje tak představuje zejména zajištění základního fungování územního celku s určitou volností v oblasti investic. Z hlediska konkrétních kapitol výdajové stránky rozpočtu byly nejvyšší položky v kapitolách školství (53,9%), doprava (15,2%), sociální věci (5,5%) a zdravotnictví (4,2 %). Převážná část výdajů kapitol měla provozní charakter.

Státní a veřejná správa na území kraje

Veřejná správa se skládá ze dvou komplementárních částí, ze státní správy a samosprávy, přičemž role jedné části je podmiňována rolí části druhé. Samospráva je část veřejné správy, kterou vykonává zpravidla veřejnoprávní korporace; v případě územní samosprávy je to územní samosprávný celek (obec, kraj). Zákonem o krajích byl vytvořen spojený model výkonu krajské samosprávy a státní správy. Krajský úřad působící v rámci krajské samosprávy jako jeden z orgánů kraje a vykonává zákonem mu přikázané samosprávné úkoly a současně i přenesenou působnost v oblasti státní správy.

Obec jako článek státní správy

V souvislosti s přenesením působností dřívějších okresních úřadů na jiné orgány došlo k výrazným organizačním změnám na místní úrovni samosprávy. V Královéhradeckém kraji vzniklo od 1. ledna 2003 15 obcí s rozšířenou působností a 35 obcí s pověřeným obecním

úřadem. Obce se vzájemně odlišují co do rozsahu přeneseného výkonu státní správy. Relativně největší objem působnosti byl přenesen z okresních úřadů na obce s rozšířenou působností (označované jako obce III), menší část na obce s pověřeným obecním úřadem (označované jako obce II). Obce II a obce III vykonávají přenesenou působnost pro více obcí ve správních obvodech a v rozsahu stanoveném zvláštními zákony. Nově zřízené obce s rozšířenou působností vykonávají působnost pro obyvatele rozsáhlejšího území (mikroregionu).

Hospodaření obcí s rozpočtovými prostředky upravuje zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů a zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Oba zákony upravují zejména pravidla hospodaření s prostředky státního rozpočtu, územních rozpočtů obcí a krajů, a dále pravidla hospodaření mimorozpočtových fondů, pravidla pro poskytování a užití dotací z jednoho rozpočtu do ostatních veřejných rozpočtů (např. ze státního rozpočtu do územních rozpočtů - obcí, krajů, rozpočtů příspěvkových organizací) a pravidla hospodaření příspěvkových organizací.

Obce jako samospráva

Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek, vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem vyjádřený v zákonech a jiných právních předpisech. Do samostatné působnosti obce patří spravování záležitostí, které jsou v zájmu obce a jejích občanů, pokud nejsou svěřeny zákonem krajům nebo pokud nejde o výkon přenesené působnosti, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěří zvláštní zákon.

Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.

V Královéhradeckém kraji je v současnosti 448 obcí. Malé obce do 499 obyvatele tvoří 65 % z celkového počtu, obce s počtem obyvatel od 500 do 1999 tvoří dalších téměř 26 %. Obcí nad 2 000 do 9999 obyvatel je celkem 34, obcí s počtem obyvatel od 10 000 do 49 999 je pouze 8, a jen jedna obec má více než 50 000 obyvatel. Z těchto údajů je zřejmé, jak důležitou roli sehrává kvalitní komunikace kraje s obcemi s rozšířenou působností a malými obcemi v oblasti výkonu veřejné správy.

Svazky obcí

Obce mohou při výkonu své samostatné působnosti vzájemně spolupracovat ve formě uzavřených smluv ke splnění konkrétního úkolu, nebo založit právnické osoby, případně vytvořit dobrovolný svazek obcí, a to na základě zákona o obcích. Hlavním cílem sdružení je společné řešení více oblastí (cestovní ruch, životní prostředí, zemědělství, infrastruktura, ekonomický rozvoj, rozvoj lidských zdrojů). Účelem dobrovolného svazku obcí (DSO) je ochrana a prosazování společných zájmů při řešení každodenních úkolů, zejména v oblastech školství, sociální péče, shromažďování a odvoz komunálních odpadů, správa komunikací, domovního a bytového fondu apod. Nezanedbatelným přínosem řady sdružení je udržení, obnova a rozvoj místních kulturních a společenských tradic, životního stylu, pospolitosti venkovského obyvatelstva a vědomí vlastní zodpovědnosti za obnovu a rozvoj obcí.

V Královéhradeckém kraji jsou desítky dobrovolných svazků obcí. Počet obcí v jednotlivých sdruženích se velmi liší, a to od 2 (DSO Štědrá) do 26 (DSO Orlické hory), počet obyvatel

od 573 (DSO Štědrá) do 47 601 (DSO Krkonoše) a plochy 997 ha (DSO Štědrá) do 48 997 ha (DSO Krkonoše).

Dobrovolné svazky obcí (mikroregiony) se stále více stávají jedním z hlavních pilířů regionálního rozvoje, jejich vznik v daném území je velmi důležitý pro potenciální realizaci akcí nadobecného významu.

Spolupráce krajů s ostatními regiony

Královéhradecký kraj je členem Asociace krajů ČR, jež vznikla 30. srpna 2001 jako zájmové sdružení právnických osob. Členy Asociace krajů jsou všechny regiony České republiky, včetně hlavního města Prahy, která je ze zákona současně obcí i regionem. Programovými cíly asociace jsou obhajoba a prosazování společných zájmů a práv krajů, vytváření podmínek pro řešení problémů a otázek společných pro všechny členy, a také pomáhat krajům při jejich zahraničních aktivitách. Základním a společným zájmem krajů je péče o všestranný rozvoj území a o potřeby občanů v něm žijících. Vrcholným orgánem je Rada Asociace (pro každý kraj jeden zástupce - hejtman), jež zřídila 14 tematicky zaměřených komisí.

V Královéhradeckém kraji působí regionální sdružení Euroregion Glacensis zahrnující pohraniční území ČR a Polska (Sdružení měst Kladské oblasti). Euroregion byl založen v Hradci Králové 5. prosince 1996 podpisem smlouvy o vytvoření česko-polského Euroregionu Glacensis. Sídlo sdružení je v Rychnově nad Kněžnou. Vzniklo tak největší a současně nejstarší česko-polský euroregion. Euroregiony jsou nadnárodním typem svazků či sdružení obcí a měst. Cílem euroregionu - mezinárodního sdružení měst a obcí je především podpora a realizace projektů odrážejících všechny formy spolupráce mezi smluvními stranami. Hlavním motivem sdružených měst a obcí, které jsou zde zastoupeny svými místními představiteli veřejné správy, je odstraňování nerovností mezi regiony na obou

stranách hranice vedoucí k postupnému vyrovnávání ekonomického i sociálního rozvoje. Spolupráce přesahující hranice napomáhá zmírňovat nevýhody, které s sebou hranice v území nesou. Překonává národní okrajové polohy pohraničních oblastí a zlepšuje životní podmínky obyvatelstva zde žijícího. Má zasahovat do všech kulturních, sociálních, hospodářských a infrastrukturních oblastí života občanů

Územní orgány státní správy se speciální působností

V Královéhradeckém kraji (v územních obvodech mnohdy odlišných od územního členění státu) působí řada územních orgánů státní správy se speciální působností. Jsou to organizační složky či agentury ústředních orgánů státní správy. Patří k nim například: Královéhradecký inspektorát České školní inspekce (organizace přímo řízená Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy), Krajská správa sociálního zabezpečení jako územní pracoviště České správy sociálního zabezpečení, katastrální úřady pro Královéhradecký kraj (organizační jednotky Českého úřadu zeměměřického a katastrálního), územní finanční orgány, tj. finanční ředitelství a finanční úřady, dále Celní ředitelství Celní správy České republiky, Krajská správa Českého statistického úřadu a Inspektorát Královéhradecký České obchodní inspekce (Ministerstvo průmyslu a obchodu).

SILNÉ A SLABÉ STRÁNKY, PŘÍLEŽITOSTI A OHROŽENÍ KRAJE

Silné stránky (Strengths) – nejvýznamnější přednosti Královéhradeckého kraje

Průmyslová tradice
Rozsáhlá síť škol a vzdělávacích zařízení
Kvalifikovaná pracovní síla
Hustá dopravní síť
Významné kulturní dědictví a přírodní potenciál
Dostupné základní sociální a zdravotnické služby
Průmyslová tradice, dostatečná diverzifikace aktivit a výrazný podíl malých a středních firem
Rostoucí objem investic ze strany firem (zejména firem ze zahraničním kapitálem) a veřejného sektoru
Dlouhodobá tradice vědy a výzkumu, zejména v oblasti zdravotnictví
Rostoucí podíl pracovních sil v terciárním sektoru a dalších oborech s potenciálem vyšší přidané hodnoty
Míra nezaměstnanosti dlouhodobě pod průměrem ČR
Kvalifikovaná pracovní síla s dostatečnou mírou adaptability a schopností rekvalifikace (se středním a vyšším vzděláním v tradičních oborech)
Rozsáhlá síť středních a vysokých škol s širokou nabídkou studijních oborů
Významný potenciál pro rozvoj cestovního ruchu (turistické regiony, přírodní a kulturní památky a zajímavosti)
Široká nabídka všech typů škol včetně speciálního školství
Dostatečná personální a technická kapacita škol pro účely dalšího vzdělávání
Rostoucí vzdělanostní úroveň obyvatel
Dostupnost základních sociálních a zdravotnických služeb
Fungující síť kulturních zařízení, sdružení a spolků
Vybudovaný systém prevence kriminality, relativně nízká kriminalita
Fungující informační síť environmentálního vzdělání, výchovy a osvěty v kraji a spolupráce klíčových aktérů
Významné kulturní dědictví a přírodní potenciál pro rozvoj cestovního ruchu a volnočasových aktivit včetně tělovýchovy a sportu
Nízké znečištění životního prostředí a poměrně vysoký počet chráněných území
Významné přírodní zdroje s vysokým podílem lesních ploch a další surovinová základna
Tradičně příhodné podmínky pro zemědělství
Velká intenzita a koncentrace zemědělské rostlinné i živočišné produkce, tradice zemědělského hospodaření i v méně příznivých oblastech kraje
Nižší intenzita výskytu sociálně patologických jevů a kriminality na venkově
Výhodná dopravní poloha Hradce Králové
Hustá síť silnic a železnic
Hustá síť autobusových linek a kvalitní systém veřejné dopravy v aglomeraci Hradce Králové
Dobrá úroveň zásobování odběratelů elektrickou energií
Převažující část území regionu je plynofikována
Poměrně dobrá kvalita životního prostředí

Slabé stránky (Weaknesses) – nejzávažnější problémy Královéhradeckého kraje

Existence ekonomicky slabých území
Vyšší nezaměstnanost na venkově
Absence komplexního systému celoživotního učení
Neprovázanost vzdělávací sféry s potřebami trhu práce
Nízká míra spolupráce poskytovatelů sociálních a zdravotních služeb
Nedostatek veřejných služeb na venkově
Špatný stav regionální dopravní a technické infrastruktury
Hospodářsky slabé mikroregiony s nízkou ekonomickou aktivitou
Nedostatečná koordinace a celkový nedostatek komplexních služeb pro podnikatele
Nízké využití vědeckého potenciálu vysokých škol a podniků
Nedostatečná nabídka a systém celoživotního vzdělávání reflektující potřeby trhu práce
Nepříznivá struktura kvalifikovaných pracovních sil z hlediska jejich nabídky na místním trhu práce
Obtížné pracovní uplatnění a sociální začlenění osob se zdravotními omezeními a dalších rizikových skupin
Nízký zájem firem o aplikaci opatření vedoucí k energetickým a materiálovým úsporám
Absence kvalitních strategických dokumentů jako podkladů pro dlouhodobé plánování rozvoj
Špatný stav základní a doprovodné infrastruktury a služeb cestovního ruchu
Nedostatek kvalifikovaných pracovních sil v oborech s vysokou přidanou hodnotou
Nižší podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním oproti průměru ČR
Nerovnoměrné pokrytí služeb sociální péče a prevence
Nízká míra spolupráce poskytovatelů sociálních a zdravotních služeb
Přetrvávající exkluze určitých sociálních skupin
Nedostatečné ekologické vědomí a výchova obyvatel, nedostatečná koordinace ekologických poradenských center
Nepříznivý demografický vývoj venkovských oblastí
Vyšší míra nezaměstnanosti a nedostatek pracovních příležitostí
Nízká konkurenceschopnost zemědělství
Chybějící občanská vybavenost a nedostatečná nabídka volnočasových aktivit, včetně kulturních a sportovních činností
Nevhodné prvky ve venkovské zástavbě a častý výskyt brownfields
Vysoký stupeň zatížení přírody a krajiny v turisticky atraktivních oblastech
Nevhodné hospodaření a neregulovaná těžba, nedořešená koncepční ochrana území
Absence přímého dopravního napojení na sousední regiony
Přetíženost stávající silniční sítě a nevyhovující stav silnic
Nedostatečná dopravní dostupnost a obslužnost venkovských regionů
Špatný stav inženýrských sítí převážně v některých venkovských oblastech
Chybějící infrastruktura pro rozvoj bydlení
Stárnutí bytového fondu
Špatně dostupná sociální a zdravotnická infrastruktura a často chybějící občanská vybavenost v malých obcích
Problematická využitelnost některých průmyslových zón a brownfields
Nízká dostupnost vysokorychlostního připojení k internetu mimo velké aglomerace
Nevyhovující stav turistické infrastruktury

Příležitosti (Opportunities) - možnosti dalšího rozvoje území Královéhradeckého kraje

Využití geografické pozice regionu pro rozvoj přeshraniční spolupráce
Rozvoj progresivních oborů, rozvoj vědy a výzkumu
Vytvoření systému celoživotního učení
Funkční systém propojující sociální a zdravotní služby
Napojení regionu na evropskou dopravní síť
Vyšší podíl cestovního ruchu na prosperitě regionu
Diverzifikace ekonomické struktury venkovských oblastí
Využití alternativních a obnovitelných zdrojů energie
Prohloubení meziregionální a přeshraniční spolupráce
Výstavba a provoz podnikatelských inkubátorů, technologických a vědeckotechnologických parků
Rozvoj progresivních oborů s rostoucím podílem vysoce kvalifikovaných pracovních sil
Oživení vědeckovýzkumné základny v regionu
Zvýšení úrovně organizovanosti podnikatelského sektoru, zkvalitnění činnosti komor, rozvoj klastrů atd.
Využití geografické pozice regionu pro rozvoj přeshraniční spolupráce v oblasti podnikání
Příprava a realizace programů na podporu MSP
Podpora zavádění nových technologií s cílem zvýšit konkurenceschopnost podnikatelské sféry
Rozšíření nabídky rekvalifikačních a vzdělávacích programů v dalším (celoživotním) vzdělávání
Využití kapacit zemědělských a lesnických podniků pro pěstování technických a energetických plodin
Rozvoj nových forem cestovního ruchu
Vybavení škol novými technologiemi, zavedení nových vzdělávacích metod
Využití škol jako subjektů prevence sociálně patologických jevů a vzdělávání výchovných poradců
Vytvoření systému celoživotního vzdělávání
Optimalizace vzdělávací soustavy podle požadavků trhu práce
Vybudování efektivního funkčního systému propojujícího sociální a zdravotní služby
Rozvoj kulturních a společenských aktivit jako součást zvyšování kvality života obyvatel kraje
Stanovení indikátorů udržitelného rozvoje a vytvoření funkčního informačního systému v oblasti ŽP
Zatraktivnění venkovského prostoru pro mladou generaci
Rozvoj malého a středního podnikání
Posilování konkurenceschopnosti produkčních i mimoprodukčních funkcí zemědělství
Čerpání financí z fondů EU i tuzemských pro zajištění investic v oblasti ŽP, zemědělství a venkova
Podpora aktivit mikroregionů a svazku obcí k posílení ekonomického rozvoje
Využití blízkosti I.železničního koridoru a plánovaného dokončení splavnění Labe do Pardubic
Rozvoj integrovaných dopravních systémů
Rozvoj telekomunikační infrastruktury a informačních technologií k posílení investiční přitažlivosti regionu
Využití potenciálu průmyslových zón a regenerace brownfields
Podpora získávání energií pomocí obnovitelných zdrojů a využití alternativních zdrojů energie

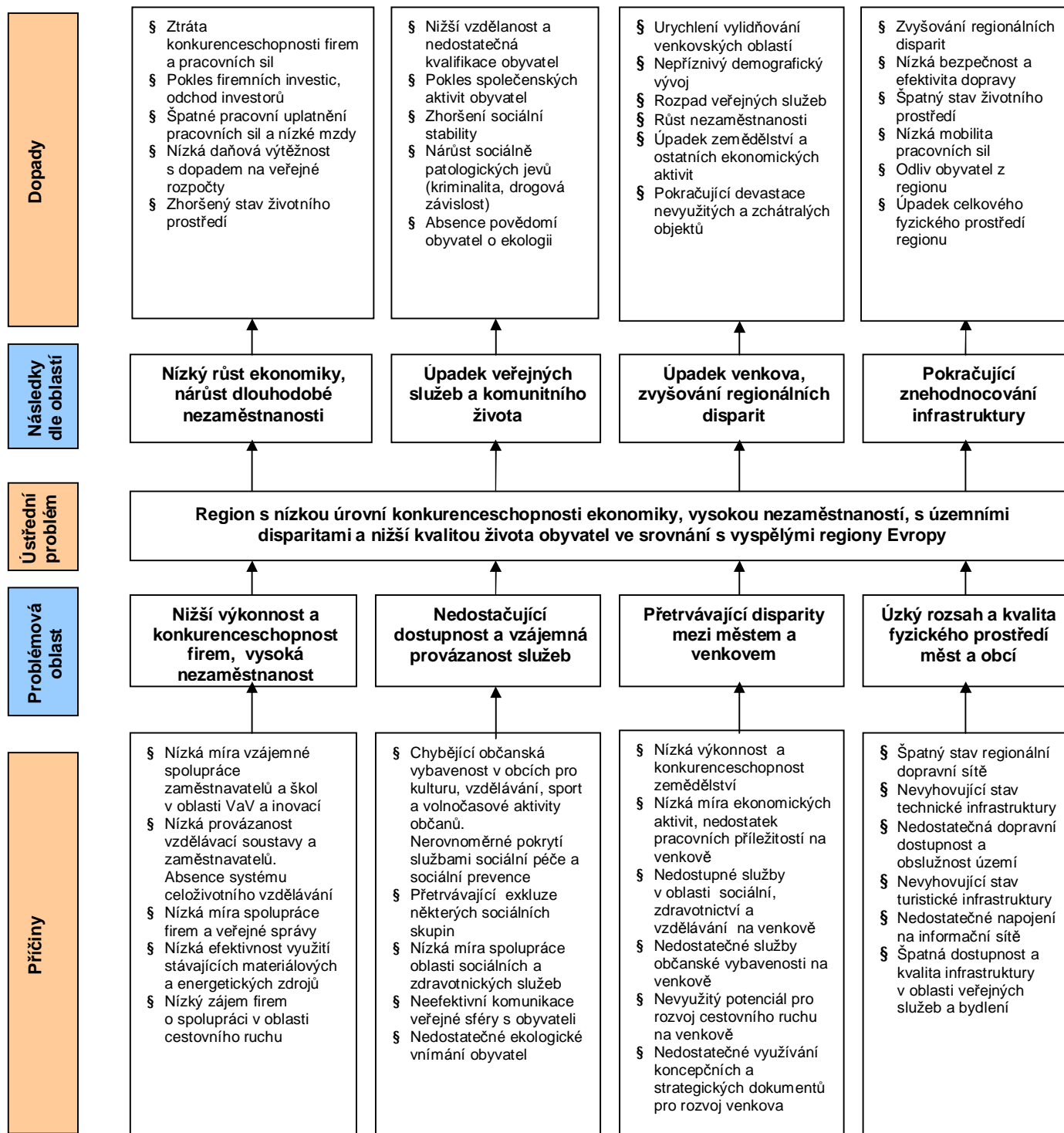
Hrozby (Threats) – možná ohrožení budoucího rozvoje Královéhradeckého kraje

Odchod firem z regionu, pokles zájmu potencionálních investorů
Růst nezaměstnanosti
Zaostávání regionu v důsledku ztráty atraktivity a konkurenceschopnosti
Pokles přitažlivosti venkovských oblastí pro život obyvatel a podnikání
Nárůst sociálně-patologických a dalších nežádoucích sociálních jevů
Preferování individuální dopravy před hromadnou
Nerespektování zásad trvale udržitelného rozvoje
Technologické zaostávání z důvodu nedostatku kapitálu a nedostatečné systémové podpory
Odchod zahraničních a domácích firem s jednoduchou výrobou do zemí s nízkými mzdovými náklady
Ztráta schopnosti produkovat výrobky a služby s vysokou přidanou hodnotou
Nárůst nezaměstnanosti v důsledku špatné profesní struktury uchazečů o zaměstnání
Odliv kvalifikovaných pracovních sil z regionu
Nezájem řady firem o omezování dopadů jejich činností na životní prostředí
Nekoncepční rozhodnutí orgánů veřejné správy s negativním dopadem na strategický rozvoj kraje
Ekonomické zaostávání venkovských a odlehlých oblastí
Úbytek počtu obyvatel vlivem zhoršování demografické struktury a odchodu kvalifikovaných pracovních sil
Nedostatek vysoce kvalifikovaných pracovních sil požadovaných trhem práce
Neudržitelnost rozsahu a kvality soc. a zdravot. služeb v důsledku jejich neprovázanosti a nedostatku financí
Zaostávání subjektů vzdělávací soustavy v době vyšších nároků na růst znalostí a dovedností pracovních sil
Úpadek občanské a sociální infrastruktury a základních služeb zejména na venkově
Zhoršené podmínky pro pracovní a společenské uplatnění u rizikových skupin obyvatel
Růst sociálně-patologických a dalších nežádoucích jevů (kriminalita, drogy ad.)
Zhoršující se životní prostředí v důsledku nerespektování zásad trvale udržitelného rozvoje
Nárůst hospodářsky problémových oblastí v důsledku slabé ekonomické výkonnosti venkovských regionů
Nekontrolovaná a živelná suburbanizace
Konfliktní střety rozvoje cestovního ruchu s ochranou přírody
Nevyřešení vlastnických a majetkoprávních vztahů a nedokončená restituce
Oddálení dobudování páteřních komunikací a nepropojení regionu na transevropské dopravní sítě
Trvalý nárůst intenzity tranzitní dopravy
Pokles významu železniční dopravy v rámci objemu a výkonu hromadné dopravy
Setrvávající tendence veřejnosti preferovat individuální dopravu před hromadnou
Nízká míra investic do infrastruktury cestovního ruchu
Vysoké náklady na budování IT infrastruktury a nezájem investorů
Klesající zájem o plynofikaci
Nedostatek finančních zdrojů pro splnění norem vůči EU ohledně životního prostředí

STROM PROBLÉMŮ

Strom problémů představuje shrnutí nejdůležitějších problémových oblastí regionálního rozvoje Královéhradeckého kraje. Kromě současných problémů, na které je potřeba se zaměřit, obsahuje také následky a dopady, ke kterým by vedlo neřešení uvedených problémových oblastí.

Strom problémů Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje

C. Strategie

VÝCHODISKA PRO TVORBU STRATEGIE

Volba konkrétní strategie vychází z kombinace a vzájemné provázanosti expertního a komunitního přístupu. Strategie je založena na vyváženém rozvoji celého území kraje, a to při respektování principů dlouhodobě udržitelného rozvoje. Jen takový přístup může zajistit stabilní ekonomický růst, šetrné využívání přírodních zdrojů, respektování sociálních potřeb obyvatelstva a ochranu životního prostředí.

Silné stránky kraje spočívají zejména ve stabilizované ekonomické základně s dlouhodobou průmyslovou tradicí, vysokém počtu škol poskytujících širokou paletu všeobecného a odborného vzdělání, husté dopravní síti (silnice, železnice), v dostupných sociálních a zdravotnických službách po celém území kraje a konečně ve velkém množství přírodních a kulturně historických atraktivit a kvalitních podmínkách pro cestovní ruch. Silné stránky mají trvalý charakter a kraj na nich může do budoucna velmi úspěšně stavět při dalším rozvoji svého území.

Mezi slabé stránky, které představují handicap pro další rozvoj kraje, patří ekonomicky slabé regiony, mezi které patří zejména venkovské, odlehlé a příhraniční oblasti s nízkou ekonomickou aktivitou a nadprůměrnou nezaměstnaností, dále jsou to nedostatky v oblasti zajištění veřejných služeb na venkově, nevyhovující dopravní infrastruktura na celém území kraje, v oblasti zaměstnanosti je to chybějící komplexní systém celoživotního učení, který by propojil nabídku vzdělávací sféry s potřebami jednotlivých zaměstnavatelů, nízká spolupráce středních škol a učilišť a zaměstnavatelů. Významnou oblastí, která si do budoucna zaslouží podstatně vyšší pozornost, je rozvoj spolupráce poskytovatelů sociálních a zdravotnických služeb za účelem zlepšení kvality jejich nabídky a dosažení vyšší efektivity. Tyto nejdůležitější oblasti bude nutné v rámci realizace strategie prostřednictvím veřejných intervencí posílit a dále rozvíjet, protože se jedná o důležité oblasti brzdící rozvoj kraje. Absence řešení těchto problematických oblastí by mělo za následek podvázání dalšího rozvoje kraje na dlouhá desetiletí.

Na druhé straně se kraji nabízejí reálné příležitosti, jejichž efektivní využití se může stát významným impulsem pro další rozvoj všech oblastí lidské činnosti.

Kraj může využít své geografické polohy pro rozvoj přeshraniční spolupráce, svých přírodních a kulturních krás může využít k rozvoji volnočasových aktivit svých obyvatel a k rozvoji cestovního ruchu. Kraj má ideální polohu pro napojení regionálních dopravních sítí na evropskou dopravní síť. Pro zvýšení výkonnosti a konkurenceschopnosti ekonomiky lze využít stávající síť škol, organizací výzkumu a vývoje a výzkumných oddělení firem pro rozvoj progresivních oborů, vývoj vědy a výzkumu. V souvislosti s rostoucí cenou surovin se jeví jako perspektivní ty obory, které mohou využít svých materiálních a lidských kapacit pro širší využití alternativních a obnovitelných zdrojů energie. K rozvoji lidských zdrojů a snížení nezaměstnanosti je možné využít hustou síť škol a stávajícího školícího personálu a vytvořit efektivní systém celoživotního učení.

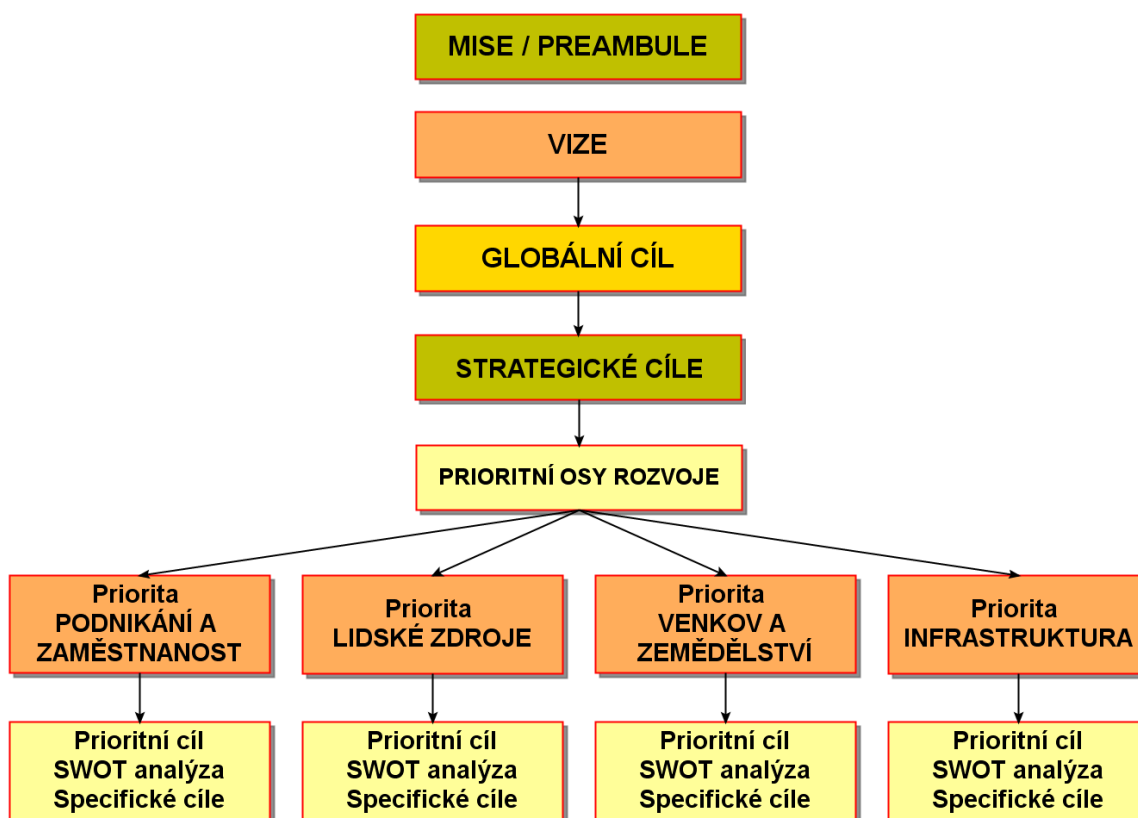
Kraj jako každé jiné společenství obyvatel je již dnes ohrožen řadou rizik, která mohou mít dopad zejména tam, kde má kraj slabiny a tam, kde z dlouhodobého hlediska nevyužije ty příležitosti, které mohou být pro jeho další rozvoj klíčové. Zcela zásadní faktory jsou ekonomická výkonnost a konkurenceschopnost a respektování zásad udržitelného rozvoje. Rizika spočívají zejména ve zhoršování fyzického prostředí, nízké atraktivitě regionu pro investory a návštěvníky z důvodu špatné dopravní infrastruktury a obslužnosti, ekonomické zaostávání v důsledku ztráty výkonnosti a konkurenceschopnosti, poklesu atraktivity venkovských oblastí pro podnikání a pro živost obyvatel. Velkým rizikem pro zachování

kvality života obyvatel je nárůst četnosti a rozsahu aktivit, jejichž důsledkem je poškozování krajiny, obecně infrastruktury, a nárůst sociálně-patologických jevů ve společnosti. Nezanedbatelnou příčinou/rizikem takového vývoje je zejména nárůst nezaměstnanosti či její stagnace.

Struktura dokumentu odpovídá standardním koncepčním pracím komplexního zaměření. Byla použita zavedená terminologie, běžná při tvorbě programových dokumentů a strategických plánů, respektujících principy místní Agendy 21.

Na základě provedené ekonomické a sociální charakteristiky kraje, SWOT analýzy a jejího vyhodnocení, včetně následně proběhlých diskusí v regionu, byla definována mise (preambule) a vize kraje, na kterou navazuje globální cíl, vymezující základní směry rozvoje. Globální cíl je dále rozvíjen prioritními osami rozvoje. Tyto osy jsou rozřazeny do prioritních oblastí. Pro každou prioritní oblast je stanoven prioritní cíl a následně jsou navrženy specifické cíle dané priority.

Schéma struktury dokumentu Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje

Strategie rozvoje kraje je strategický dokument obsahující základní orientaci dlouhodobého rozvoje kraje.

Mise vyjadřuje hlavní myšlenku budoucího rozvoje kraje. Představuje preambuli celé strategie.

Vize stručně popisuje ideální situaci cílového stavu v horizontu 15-20 let s obecnou proklamací vystihující určitý leitmotiv budoucnosti.

Globální cíl vychází z vize a popisuje základní vývojové tendence a směřování kraje. Vede k naplnění celkové vize kraje.

Strategické cíle vycházejí z globálního cíle a vyjadřují základní oblasti, které je potřeba řešit, aby došlo k naplnění celkového globálního cíle kraje.

Prioritní oblast představuje klíčovou oblast s vnitřně propojeným systémem problémů a dílčích témat, jejichž řešení jako celku jsou důležitá pro naplnění vize a globálního cíle.

Prioritní cíl vychází z globálního cíle a popisuje žádoucí stav, kterého je třeba dosáhnout v dané prioritě. Představuje základní směry rozvoje klíčové oblasti.

Specifické cíle jsou problémové záměry (podoblasti) prioritního cíle, které jsou řešeny souborem opatření vedoucích k jejich naplnění.

SWOT analýza vystihuje vnitřní silné a slabé stránky regionu a vnější příležitosti a hrozby, ovlivňující rozvoj regionu. Jednotlivé faktory byly ohodnoceny dle jejich intenzity, vlivu a důležitosti. Výsledkem byl návrh volby *generické strategie*.

Mise, vize, globální cíl a strategické cíle Královéhradeckého kraje

Mise

Usilovat o soulad všech přírodních, kulturních a civilizačních hodnot na území kraje

Strategie Královéhradeckého kraje bude respektovat:

- **zásady udržitelného rozvoje s ohledem na vyvážené potřeby lidí a přírody**
- **rovnoměrný rozvoj měst a venkova**
- **požadavky obyvatel na kvalitu života a posilování jejich pocitu spravedlnosti, bezpečí a sounáležitosti s krajem, jako součásti integrovaného evropského prostoru**

Vize

Královéhradecký kraj, místo pro kvalitní život

Královéhradecký kraj jako atraktivní, dynamický, ekonomicky silný a sociálně stabilní region s vysokou životní úrovní srovnatelnou s vyspělými regiony sjednocené Evropy a s respektováním zásad trvale udržitelného rozvoje a s úctou k tradicím

Globální cíl

Vytvářet podmínky a prostředí umožňující spokojený život obyvatel v kraji a zvýšit atraktivitu regionu pro podnikání, investice a život obyvatel.

Strategické cíle

horizontální cíle

**Začlenit region ve všech aspektech rozvoje do integrovaného evropského prostoru.
Dosáhnout harmonického rozvoje celého regionu při respektování zásad udržitelného rozvoje.**

tématické cíle

**Zajistit vysokou kvalitu života všem obyvatelům Královéhradeckého kraje.
Posilování konkurenceschopnosti regionu a vytváření podmínek pro ekonomický rozvoj.
Posílit sociální stabilitu a vzdělanostní strukturu regionu.
Zvýšit atraktivitu prostředí – posílit dopravní dostupnost a zlepšit kvalitu životního prostředí.**

Vazba mezi strategickými cíli a body globální SWOT analýzy (koincidenční matice)

SWOT / Strategické cíle	Začlenit region ve všech aspektech rozvoje do integrovaného evropského prostoru.	Dosáhnout harmonického rozvoje celého regionu při respektování zásad trvale udržitelného rozvoje.	Zajistit vysokou kvalitu života všem obyvatelům Královéhradeckého kraje.	Posilování konkurenceschopnosti regionu a vytváření podmínek pro ekonomický rozvoj.	Posílit sociální stabilitu a vzdělanostní strukturu regionu.	Zvýšit atraktivitu prostředí - posílit dopravní dostupnost a zlepšit kvalitu životního prostředí.
SILNÉ STRÁNKY						
Průmyslová tradice	XX	XXX		XXX		XX
Rozsáhlá síť škol a vzdělávacích zařízení	XX	X	XX	XX	XXX	XX
Kvalifikovaná pracovní síla	XX	XX	XXX	XX	XXX	
Hustá dopravní síť	XXX	XX	XXX	XXX		X
Významné kulturní dědictví a přírodní potenciál	XX	XX	XXX	X		XXX
Dostupné základní sociální a zdravotnické služby	XX	XX	XXX		XX	
SLABÉ STRÁNKY						
Existence ekonomicky slabých území	XX	XX	XX	XXX	X	X
Vyšší nezaměstnanost na venkově		XX	XX	XXX	XXX	
Absence komplexního systému celoživotního učení	XX	XX	XX	XXX	XXX	X
Neprovázanost vzdělávací sféry s potřebami trhu práce	XX	XX	XXX	XXX	X	
Nízká míra spolupráce poskytovatelů sociálních a zdravotních služeb	XX	XX	XXX	X	XX	
Nedostatek veřejných služeb na venkově	XX	XXX	XXX		XX	XX
Špatný stav regionální dopravní a technické infrastruktury	XX	XX	XXX	XX		XXX
PŘÍLEŽITOSTI						
Využití geografické pozice regionu pro rozvoj přeshraniční spolupráce	XXX	XX	X	XXX	X	X
Rozvoj progresivních oborů, rozvoj vědy a výzkumu	XX	XX	XXX	XXX	X	XXX
Vytvoření systému celoživotního učení	XX	XX	XXX	X	XXX	X
Funkční systém propojující sociální a zdravotnické služby	XX	XXX	XXX	XX	XXX	X
Nápojení regionu na evropskou dopravní síť	XXX	XX	X	XX		X
Vyšší podíl cestovního ruchu na prosperitě regionu	XX	XXX	X	XXX	X	XX
Diverzifikace ekonomické struktury venkovských oblastí	X	XXX	XX	XXX		
Využití alternativních a obnovitelných zdrojů energie	X	XXX	XX	XX	X	XXX
Prohloubení meziregionální a přeshraniční spolupráce	XXX	XX	X	X		X
HROZBY						
Ochod firem z regionu, pokles zájmu potencionálních investorů	XX	XX	X	XXX		
Růst nezaměstnanosti	X	XX	XX	XXX	XXX	
Zaostávání regionu v důsl. ztráty atraktivity a konkurenceschopnosti	XXX	XXX	XX	XX	XX	
Pokles přitažlivosti venkovských oblastí pro život obyvatel a podnikání	XX	XXX	XXX	XX	XX	XX
Nárůst sociálně-patologických a dalších nežádoucích sociálních jevů	XX	X	XXX		XXX	
Preferování individuální dopravy před hromadnou	X	XX	XXX	XX		XXX
Nerespektování zásad trvale udržitelného rozvoje	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX

PRIORITNÍ OSY A PRIORITNÍ OBLASTI

Výsledkem diskuze, vedené nad zpracovanými analýzami a SWOT analýzou vytvořenou na základě zkušeností a odborných znalostí, bylo definování 13 prioritních os Strategie rozvoje kraje, které podrobněji rozvíjí stanovený globální cíl:

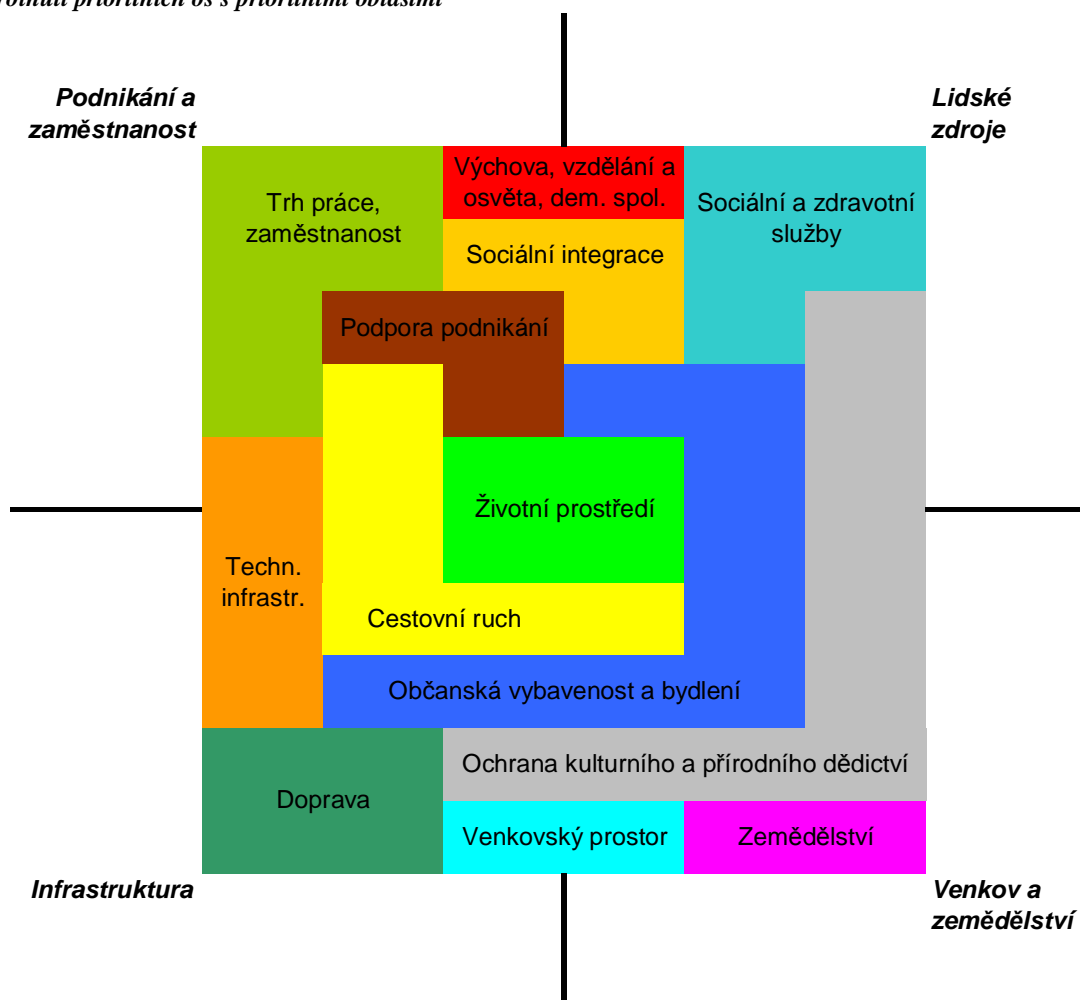
- Podpora podnikání
- Trh práce, zaměstnanost

- Cestovní ruch
- Sociální a zdravotní služby
- Výchova, vzdělávání, osvěta, demokratická společnost
- Sociální integrace
- Venkovský prostor
- Zemědělství
- Životní prostředí
- Ochrana kulturního a přírodního bohatství
- Občanská vybavenost a bydlení
- Doprava
- Technická infrastruktura

Z prioritních os byly následně definovány následující 4 prioritní oblasti, jejichž naplňování prostřednictvím rozvojových a jiných aktivit povede k dosažení globální cíle Strategie rozvoje kraje:

- Ø Podnikání a zaměstnanost
- Ø Lidské zdroje
- Ø Venkov a zemědělství
- Ø Infrastruktura

Prolnutí prioritních os s prioritními oblastmi

Jednotlivé priority netvoří samostatné problémové oblasti, ale vzájemně provázaný celek. Postupné a systematické naplňování stanovených cílů jako vzájemně propojeného systému přispěje k dosažení požadovaného rozvoje regionu a ke snižování rozdílů mezi jednotlivými oblastmi kraje. Úzké propojení jednotlivých priorit je patrné i z faktu, že jedna prioritní osa, ze kterých priority vychází, se může promítnout do více prioritních oblastí.

Každá prioritní oblast obsahuje prioritní cíl, jehož realizace přispívá k naplnění globálního cíle Strategie rozvoje kraje v rámci konkrétní oblasti. Formulace a obsah specifických cílů, které prioritní cíl dále konkretizují, jsou přímou odezvou na výsledky SWOT analýzy. Specifické cíle u každé priority budou dále rozpracovány v podobě již konkrétních opatření a aktivit, které povedou k naplnění prioritního cíle a v konečném důsledku i cíle globálního. Opatření a aktivity budou obsaženy v navazujícím programovém dokumentu, který bude hlavním nástrojem realizace strategie.

Prioritní oblast Podnikání a zaměstnanost

Prioritním cílem je Zvýšení celkového ekonomického potenciálu a konkurenceschopnosti kraje.

Prioritní oblast je zaměřena zejména na vytváření příznivého podnikatelského prostředí jako nezbytného předpokladu pro zvýšení výkonnosti a konkurenceschopnosti ekonomické základny kraje. Prioritní oblast se soustřeďuje na podporu aktivit v oblasti výzkumu a vývoje, propojení nabídky vzdělávání s kvalifikačními potřebami zaměstnavatelů a zavedení systému celoživotního vzdělávání. Součástí podpor je vytváření příznivých podmínek pro zvyšování zaměstnanosti obtížně zaměstnatelných skupin obyvatelstva, zejména zdravotně postižených. Velký důraz je kladen na zavádění ekologicky šetrných technologií, lepší využívání zdrojů energie a snižování materiálové a energetické náročnosti výroby.

Prioritní oblast je v souladu s globálním cílem Strategie rozvoje kraje zejména v oblasti zvyšování výkonnosti a konkurenceschopnosti firemního sektoru, ale i vzdělávací soustavy a veřejné správy.

Prioritní oblast má přímou vazbu na tyto prioritní osy: Podpora podnikání, Trh práce a zaměstnanost a Cestovní ruch. Částečně se podílí též na naplňování prioritních os Životní prostředí, Sociální integrace, Výchova, vzdělávání, osvěta, demokratická společnost.

Prioritní oblast Lidské zdroje

Prioritním cílem je Otevřená, flexibilní, sociálně soudržná, zdravá a vzdělaná společnost.

Prioritní oblast je zaměřena na zvýšení kvality života obyvatelstva v kraji. Cílem je zkvalitnit vzdělávací systém, optimalizovat zdravotnické a sociální služby, rozvíjet služby sociální prevence, včetně integrace ohrožených skupin osob, minimalizovat sociálně patologické a další nežádoucí jevy, rozvíjet komunitní, kulturní život a zájmové aktivity občanů v obcích a tím vytvořit příznivé prostředí pro zvyšování kvality života obyvatel kraje.

Prioritní oblast je v souladu s globálním cílem Strategie rozvoje kraje v oblasti zajištění kvalitních životních podmínek všem obyvatelům kraje.

Prioritní oblast má přímou vazbu na prioritní osy: Sociální a zdravotní služby, Výchova, vzdělávání, osvěta, demokratická společnost, Sociální integrace. Částečně naplňuje také prioritní osy: Životní prostředí, Ochrana kulturního a přírodního bohatství, Občanská vybavenost a bydlení.

Prioritní oblast Venkov a zemědělství

Prioritním cílem je Zvýšení přitažlivosti života na venkově v souladu s principy udržitelného rozvoje.

Prioritní oblast je zaměřena na zvýšení atraktivity a kvality života ve venkovských oblastech. Důraz je kladen na zlepšování kvality a dostupnosti služeb na venkově, růst kvality bydlení,

rozšíření možností uplatnění na trhu práce prostřednictvím zajištění dopravní dostupnosti a obslužnosti. Záměrem je zachovat a udržet tradiční ráz venkovského prostoru, klást důraz na vyvážený rozvoj mikroregionů jako jednu z podmínek udržitelnosti rozvoje v celém území kraje. Předpokladem ekonomického povznesení venkovských oblastí je efektivní využití přírodních atraktivit a zvýšení konkurenceschopnosti zemědělské i nezemědělské výroby. Prioritní oblast podporuje zavádění moderních metod plánování jako strategických nástrojů pro zajištění trvale udržitelného rozvoje.

Prioritní oblast je v souladu s globálním cílem Strategie rozvoje kraje v oblasti zvyšování kvality životního prostředí a dosažení vyváženého růstu celého regionu při respektování zásad trvale udržitelného rozvoje.

Prioritní oblast má přímou vazbu na prioritní osy: Venkovský prostor, Zemědělství, Ochrana kulturního a přírodního bohatství, ale částečně vychází také z os: Životní prostředí, Občanská vybavenost a bydlení, Doprava.

Prioritní oblast Infrastruktura

Prioritním cílem je Rozvoj infrastruktury a dopravní dostupnosti jako jednoho z klíčových atributů úspěšného rozvoje regionu při respektování ochrany životního prostředí.

Prioritní oblast je zaměřena na zlepšení a posilování dopravní, technické a informační infrastruktury. Cílem je rozvoj kvalitní dopravní dostupnosti a obslužnosti, rozvoj bydlení, cestovního ruchu, informačních a komunikačních technologií v souladu s principy udržitelného rozvoje.

Prioritní oblast naplňuje globální cíl komplexně, protože veškeré aktivity v rámci této priority jsou zaměřeny na zlepšování fyzického prostředí jako jedné ze základních podmínek pro ekonomický rozvoj regionu, vyvážený růst a kvalitní životní podmínky obyvatel při respektování zásad ochrany životního prostředí.

Prioritní oblast přímo vychází z prioritních os: Občanská vybavenost a bydlení, Doprava, Technická infrastruktura, ale nepřímou se dotýká také prioritních os: Cestovní ruch, Životní prostředí a Ochrana kulturního a přírodního bohatství.

Strom cílů Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje

MISE

Usilovat o soulad všech přírodních, kulturních a civilizačních hodnot na území kraje.

Strategie Královéhradeckého kraje bude respektovat:

- zásady udržitelného rozvoje s ohledem na vyvážené potřeby lidí a přírody
 - rovnoměrný rozvoj měst a venkova
- požadavky obyvatel na kvalitu života a posilování jejich pocitu spravedlnosti, bezpečí a sounáležitosti s krajem, jako součástí integrovaného evropského prostoru

VIZE

Královéhradecký kraj, místo pro kvalitní život

Královéhradecký kraj jako atraktivní, dynamický, ekonomicky silný a sociálně stabilní region s vysokou životní úrovní srovnatelnou s vyspělými regiony sjednocené Evropy a s respektováním zásad trvale udržitelného rozvoje a s úctou k tradicím

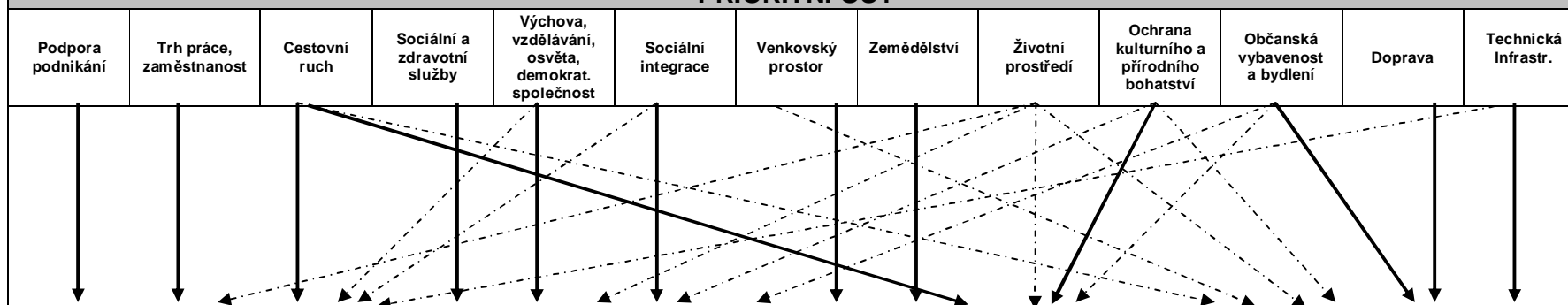
GLOBALNÍ CÍL

Vytvářet podmínky a prostředí umožňující spokojený život obyvatel v kraji a zvýšit atraktivitu regionu pro podnikání, investice a život obyvatel

STRATEGICKÉ CÍLE

Začlenit region ve všech aspektech rozvoje do integrovaného evropského prostoru. Dosáhnout harmonického rozvoje celého regionu při respektování zásad udržitelného rozvoje. Zajistit vysokou kvalitu života všem obyvatelům Královéhradeckého kraje. Posilování konkurenceschopnosti regionu a vytváření podmínek pro ekonomický rozvoj. Posílit sociální stabilitu a vzdělanostní strukturu regionu. Zvýšit atraktivitu prostředí – posílit dopravní dostupnost a zlepšit kvalitu životního prostředí.

PRIORITNÍ OSY

PRIORITNÍ OBLASTI

Podnikání a zaměstnanost

Lidské zdroje

Venkov a zemědělství

Infrastruktura

PRIORITNÍ CÍLE

Zvýšení celkového ekonomického potenciálu a konkurenceschopnosti kraje

Otevřená, flexibilní, sociálně soudržná, zdravá a vzdělaná společnost

Zvýšení přitažlivosti života na venkově v souladu s principy udržitelného rozvoje

Rozvoj infrastruktury a dopravní dostupnosti jako jednoho z klíčových atributů úspěšného rozvoje regionu při respektování ochrany životního prostředí

VAZBA NA STRATEGICKÉ DOKUMENTY ČESKÉ REPUBLIKY A EVROPSKÉ UNIE

Aktualizace a soustavné a nepřetržité procesy strategického plánování jsou jednou z podmínek úspěšné regionální politiky na úrovni státu, kraje i obce. V současné době je tato potřeba akcentována posílením pozice ČR a jejich regionů v evropské prostoru a v celém procesu evropské integrace. Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje je ve svém cíli konzistentní s koncepčními dokumenty na republikové i evropské úrovni, prostřednictvím kterých je naplňována politika regionálního rozvoje v ČR.

Vazba na krajské dokumenty

Strategie rozvoje kraje na období 2006-2015 vychází ze Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje vypracované v roce 1999, Programu rozvoje Královéhradeckého kraje vypracovaného v roce 2003 a Koncepce rozvoje cestovního ruchu Královéhradeckého kraje, vypracované v roce 2002.

Hlavní cílem původního Programu rozvoje kraje bylo vytvořit fungující vyšší územně-správní celek NUTS III v pojetí EU, dosáhnout vyváženého růstu celého regionu a podporovat jeho ekonomické, sociální a kulturní povznesení především prostřednictvím aktivizace jeho vnitřních rozvojových a růstových možností. Dílčí cíle stávajícího Programu rozvoje kraje vyšly z globálních cílů Strategie rozvoje kraje. Jsou jimi:

- Využití regionálních specifických výhod, rozvojových možností a ekonomických aktivit k oživení hospodářství a stabilizaci nových investorů.
- Zvýšit vzdělanost a úroveň sociálních podmínek obyvatel v kraji, podpořit tím hospodářský růst a zlepšit kvalitu života.
- Rozvíjet infrastrukturu na podporu celého území kraje, eliminovat geografické bariéry a umožnit napojení na mezinárodní komunikační síť.
- Zlepšovat podmínky pro život obyvatel na venkově, zvyšovat atraktivitu regionu zlepšováním životního prostředí a ochranou přírodních území včetně optimálního využití funkce zemědělské výroby.

Příprava nové Strategie rozvoje kraje na období 2006-2015 byla schválena usnesením Zastupitelstva Královéhradeckého kraje č. 7/415/2005 ze dne 22.9.2005. Záměrem rozhodnutí o přípravě nové strategie bylo vytvoření dlouhodobého koncepčního dokumentu, který by formuloval cíle kraje a způsob jejich naplnění na období přesahující nové programovací období EU (2007-2013), a to finančním přispěním strukturálních fondů EU. Problémové okruhy strategie zůstaly v podstatě zachovány a jsou jimi:

- Podnikání a zaměstnanost
- Lidské zdroje
- Venkov a zemědělství
- Infrastruktura

Při tvorbě Strategie rozvoje kraje bylo využito všech koncepčních a analytických prací zpracovaných pro území Královéhradeckého kraje. Strategie tak představuje dokument, který je provázaný s dalšími odbornými koncepcemi. V průběhu její tvorby se otevřely možnosti využití odbornosti a zkušenosti regionálních aktérů působících v nejrůznějších oblastech života.

Vazba na Strategii rozvoje ČR

Strategickým dokumentem na národní úrovni je Strategie regionálního rozvoje ČR propojující odvětvová hlediska s územními aspekty vyváženého regionálního rozvoje a územní soudržnosti. Je tak základním východiskem pro tvorbu regionálních programů rozvoje. Globálním cílem Strategie regionálního rozvoje ČR je Vyvážený, harmonický a udržitelný rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva.

Prioritními oblastmi Strategie regionálního rozvoje ČR jsou:

Evropský a národohospodářský strategický rámec. Tato prioritní oblast se promítá v krajské strategii v oblasti institucionálního systému podpory rozvoje regionů, výkonné a efektivní veřejné správy v regionech a zabezpečení zdrojů financování regionální politiky.

Ekonomika regionů. V souladu s touto prioritou krajská strategie stanovuje cíle, jejichž naplnění vede k vytváření podmínek pro dynamický hospodářský rozvoj regionu, zvyšování konkurenceschopnosti MSP a tvorbě pracovních míst.

Lidé a osídlení. Tuto prioritu Strategie rozvoje kraje naplňuje podporu investic do lidského kapitálu, zlepšováním vzdělávacích možností, zvyšováním sociální soudržnosti a vytvářením podmínek pro rozvoj sídelní struktury a regeneraci měst.

Infrastruktura. Tato prioritní oblast se v krajské Strategii odráží v podpoře vytváření podmínek pro rozvoj regionální a nadregionální dopravní dostupnosti a obslužnosti a rozvoje informačních technologií.

Příroda, krajina a životní prostředí. Životní prostředí je průřezovým tématem Strategie rozvoje kraje, které je naplňováno zejména v oblasti zlepšování životního prostředí a růstu kvality života v regionech.

Cestovní ruch. Tato prioritní oblast se plně promítá do krajské strategie v oblasti organizace a managementu cestovního ruchu, rozvoje základní infrastruktury, produktů a služeb cestovního ruchu.

Problémová území. Strategie rozvoje kraje je zaměřena na zvyšování výkonnosti problémových území, např. oblasti postižené vysokou nezaměstnaností, periférie a venkov.

Kultura. Prioritní oblast se ve krajské strategii odráží v oblasti podpory rozvoje komunitního života, rozvoje kulturní (občanské) infrastruktury a zachování kulturních památek. Stanovení prioritních oblastí Královéhradeckého kraje je tak plně v souladu s prioritami regionálního rozvoje ČR.

Vazba na programové dokumenty a principy a cíle strukturální politiky EU a ČR

Aktualizovaná Strategie rozvoje kraje má úzkou vazbu na Regionální operační program regionu soudržnosti NUTS II Severovýchod - dokument, na základě kterého bude moci kraj čerpat finanční pomoc ze strukturálních fondů Evropské unie. Regionální operační program je jednou z částí celé soustavy programovacích dokumentů připravovaných ČR a jejími regiony s cílem předložit Evropské komisi nástroje, prostřednictvím kterých bude možné naplňovat cíle EU a její politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Strategie rozvoje kraje ve

svém zaměření plně respektuje základní principy evropské regionální (strukturální) politiky, které se odrážejí v programové a právní úpravě celého procesu poskytování pomoci.

Jsou to principy:

Programování

Princip programování je ve Strategii rozvoje kraje respektován tím, že strategie je součástí vzájemně integrovaného programového celku. Krajská strategie vychází ze Strategie regionálního rozvoje ČR. Vize a celá soustava cílů strategie bude naplňována prostřednictvím víceletých a víceoborových programovacích dokumentů, ať už jde o dokumenty odsouhlasené Evropskou komisí (operační programy), na základě kterých bude možné přijímat finanční pomoc ze strukturálních fondů EU, či o národní programy a dotační tituly vypsané národními ústředními orgány.

Koncentrace (zásada koncentrace úsilí)

Disponibilní prostředky určené na rozvoj kraje se soustřeďují do oblastí a území vykazující nejvážnější problémy.

Partnerství

Na tvorbě strategie se podílela řada regionálních aktérů z veřejné správy, neziskových organizací, soukromé sféry, která měla k volbě strategie a jejím cílům co říci. V rámci uplatňování principu partnerství bude vyžadována aktivní spolupráce poskytovatele dotací a jejich příjemců ve všech fázích a na všech úrovních v rámci samotné realizace strategie.

Adicionality (doplňkovosti)

Princip adicionality spočívá v tom, že prostředky poskytnuté ze zdrojů poskytovatele dotace doplňují a posilují finanční prostředky vydané příjemcem pomoci/žadatelem o dotaci na projekt. Tento princip se uplatní zejména v případě realizace projektů spolufinancovaných ze strukturálních fondů EU. Tímto způsobem bude kladen důraz na efektivnost a zodpovědnost při využívání poskytnutých prostředků.

Monitorování a vyhodnocování

Tyto principy jsou základními východisky tvorby a realizace procesu strategického plánování. Průběžné monitorování, prostřednictvím stanovených indikátorů a jejich vyhodnocování, je nezbytnou podmínkou sledování postupného naplňování stanovených cílů a soustavného procesu aktualizace Strategie rozvoje kraje.

Regionální (strukturální) politika EU pro programovací období 2007-2013 je založena na splnění tří strategických cílů: Konvergence, Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, a Evropská územní spolupráce. Regionální politika EU bude v kraji uplatňována prostřednictvím aktivit pro naplňování cíle Konvergence. Cíle a priority Strategie rozvoje kraje mají tématickou a obsahovou vazbu na obsahové zaměření podpor definovaných v nařízeních upravující působnost těchto fondů.

Strategie rozvoje kraje je z hlediska svého zaměření a obsahu plně v souladu s Obecnými zásadami Politiky soudržnosti pro podporu růstu a zaměstnanosti¹¹ (Strategické obecné zásady Společenství, 2007-2013), a to zásadou Přitažlivější Evropa a regiony Evropy pro investory a pracující, Zlepšení znalostí a inovace: cesta k růstu, Vytváření více a lepších pracovních míst.

¹¹ Sdělení komise, Politika soudržnosti pro podporu růstu a zaměstnanosti: Strategické obecné zásady společenství, 2007-2013 (KOM (2005) 0299), Brusel, 5. července 2005

Vazba na zdravotní politiku EU pro 21. století

Významným dokumentem při vytváření Strategie rozvoje kraje je „Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva České republiky - Zdraví pro všechny v 21. století“, který byl schválen usnesením vlády ČR č. 1046 ze dne 30. října 2002 a je znám jako program *Zdraví 21*. Tento dokument se opírá o akční strategii programu Světové zdravotnické organizace „Zdraví pro všechny v 21. století“ a svým pojetím navazuje na cíle dlouhodobé strategie Národního programu zdraví.

Zásadním cílem programu ZDRAVÍ 21 je dlouhodobé vytváření podmínek pro zlepšení zdraví občanů České republiky. Orientuje se na posilování zdraví, předcházení nemocem a začlenění všech složek společnosti do všeobecného zájmu o zdraví. Vychází ze skutečnosti, že neexistuje odvětví či obor, který by ve větší či menší míře neovlivňoval zdraví lidí.

D. Prioritní oblasti – cíle

Stanovené prioritní oblasti rozvoje kraje byly dále rozpracovány do prioritního cíle a specifických cílů.

Zaměření specifických cílů reflektuje potřeby kraje, obsah a jejich naplnění bylo předmětem diskuzí v pracovních skupinách, rozsáhlých debat dalších regionálních aktérů i veřejnosti. Nadále budou pokračovat práce na jejich zaměření, budou konkretizovány a upřesňovány v rámci přípravy programu rozvoje kraje.

Přehled priorit, prioritních a specifických cílů

PRIORITY	SPECIFICKÉ CÍLE	
Prioritní cíle		
Podnikání a zaměstnanost Zvýšení celkového ekonomického potenciálu a konkurenceschopnosti kraje	a)	Podpora stávajících firem jako stabilizujícího prvku regionální ekonomiky a zaměstnanosti
	b)	Podpora vzniku a rozvoje nových firem a rozvoj kooperace se strategickými partnery
	c)	Podpora zlepšení komunikace mezi veřejnou správou a podnikatelskou sférou
	d)	Podpora vzájemné spolupráce firem, institucí terciárního vzdělávání a institucí výzkumných. Podpora výzkumu, vývoje a inovací (systémové a technologické)
	e)	Rozvoj celoživotního učení a zlepšení spolupráce vzdělávací sféry se zaměstnavateli při rozvoji systému celoživotního učení
	f)	Zlepšení propojení vzdělávací sféry s potřebami trhu práce
	g)	Zlepšení podmínek pro osoby znevýhodněné na trhu práce
	h)	Zvýšení podílu cestovního ruchu na ekonomické prosperitě regionu
	i)	Racionální využívání stávajících zdrojů energií, surovinových zdrojů a podpora využití energie z obnovitelných zdrojů
Lidské zdroje Otevřená, flexibilní, sociálně soudržná, zdravá a vzdělaná společnost	a)	Zvýšení vzdělanosti obyvatelstva s využitím nových moderních vzdělávacích metod a nových technologií v počátečním i dalším vzdělávání
	b)	Dostupnost kvalitních sociálních a zdravotních služeb
	c)	Rozvoj volnočasových aktivit včetně tělovýchovy a sportu, služeb sociální prevence a integrace ohrožených skupin obyvatelstva
	d)	Rozvoj systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty
	e)	Rozvoj komunitního a kulturního života
Venkov a zemědělství Zvýšení přitažlivosti života na venkově v souladu s principy udržitelného rozvoje	a)	Zlepšení využití místního ekonomického potenciálu na venkově
	b)	Zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a péče o krajinu jako stabilizujícího prvku venkova
	c)	Zvýšení přitažlivosti venkovských oblastí zlepšením kvality a dostupnosti služeb
	d)	Zvýšení využití potenciálu venkovských oblastí pro cestovní ruch prostřednictvím propagace a marketingu regionálního rozvoje
	e)	Podpora zavádění moderních metod plánování pro udržitelný rozvoj
Infrastruktura Rozvoj infrastruktury a dopravní dostupnosti jako jednoho z klíčových atributů úspěšného rozvoje regionu při respektování ochrany životního prostředí	a)	Zkvalitnění a rozvoj technické a podnikatelské infrastruktury
	b)	Vznik a rozvoj sítí pro informační a telekomunikační technologie včetně jejich obsahu a využití
	c)	Rozvoj, obnova a údržba dopravní infrastruktury v regionu
	d)	Rozvoj dopravní dostupnosti a obslužnosti území
	e)	Rozvoj infrastruktury v oblastech školství, vzdělávání, zdravotnictví, sociálních věcí, volnočasových aktivit a ostatní občanské vybavenosti
	f)	Modernizace a zvyšování kapacit infrastruktury cestovního ruchu
	g)	Zlepšení stavu a ochrany životního prostředí
	h)	Zvýšení kvality bydlení a zlepšení vzhledu měst a obcí

Prioritní oblast 1: Podnikání a zaměstnanost

VÝCHOZÍ STAV

V současnosti lze ekonomiku kraje označit přívlastkem dynamicky se rozvíjející, opírající se o růst tradičních oborů zpracovatelského průmyslu a růst rozsahu a kvality komerčních služeb. Na ekonomické prosperitě se podílejí zejména firmy se zahraniční kapitálovou účastí, ale i střední české firmy, které si za poslední léta vydobily silné postavení na evropském a světovém trhu. Většinu těchto firem tvoří subjekty pracující v oborech zpracovatelského průmyslu. Přes poměrně silný ekonomický růst většina firem, zejména malé firmy a živnostníci, pocítuje

důsledky nepříliš příznivého podnikatelského prostředí plynoucí především z příliš složité legislativy a neefektivní komunikace firem a státní správy a samosprávy. To jsou hlavní faktory, které mohou omezovat prosperitu a využití vnitřního potenciálu kraje do budoucna. Řadu problematických oblastí je možné řešit pouze na celostátní úrovni, nezanedbatelná část však leží i na straně regionálních aktérů.

Přes pozitivní ekonomické trendy posledních let stále přetrvávají územní rozdíly spočívající v odlišném ekonomickém vývoji dílčích oblastí kraje. Příčinou těchto tendencí je historicky daná struktura ekonomické základny z hlediska převažujících oborů činností a její úspěšnost či úpadek v posledních letech, dále vzdělanostní a kvalifikační struktura pracovních sil, teritoriální vzdálenost od větších center osídlení apod. Tyto faktory se potom silněji projevují zejména v územích s horší dopravní dostupností a obslužností, nízkou úrovní ekonomické aktivity, nižší koncentrací veřejných služeb apod.

Přes poměrně silný ekonomický růst se nedaří snižovat nezaměstnanost. Příčina tohoto trendu tkví zejména v nepříznivé profesní a kvalifikační struktuře pracovních sil, která neodpovídá poptávce na trhu práce. Nepříznivý trend navíc zhoršuje neexistující systém celoživotního učení, který by umožňoval zvýšit kvalifikaci nebo dokonce změnit profesi, a to na základě konkrétních, jasně formulovaných potřeb zaměstnavatelů. Nezanedbatelný vliv má výše zdanění a další obligatorní platby (sociální a zdravotní pojištění ad.). Velkou překážkou snižování nezaměstnanosti je přístup státu v oblasti bytové politiky, kde nadměrná regulace doslova brání stěhování lidí za prací. Dalším negativním faktorem je nevhodně nastavená sociální politika státu, která snižuje motivaci lidí k hledání práce.

Velkou bariérou pro rozvoj podnikatelských aktivit, které by byly schopny absorbovat více pracovních sil je nízká úroveň spolupráce firemní sféry a veřejné správy a samosprávy, a to v těch oblastech, které v současnosti brání lepšímu využití místního potenciálu. To se týká zejména možností využití místní infrastruktury (plochy, objekty, areály, napojení na síť a komunikace apod.) vhodné pro podnikání a zaměstnávání pracovních sil. Nízká míra spolupráce je dlouhodobě zaznamenávána v oblasti praktického využití poznatků vědy a výzkumu jako jednoho ze základních faktorů majícího zcela zásadní vliv na výkonnost a konkurenceschopnost firem.

STRATEGIE OBLASTI

Strategie k dosažení cílů prioritní oblasti Podnikání a zaměstnanost vychází z expertního návrhu SWOT analýzy dané priority, je výsledkem komplexního přístupu, kterého se účastnilo velké množství regionálních aktérů (euromanažeři, neziskový sektor, odborníci z praxe ad.) včetně široké veřejnosti. V rámci tohoto přístupu byla vytvořena koincidenční matice zobrazující vztah specifických cílů priority a tématické SWOT analýzy. Matice se následně stala hlavním určujícím základem pro vytvoření generické strategie. Generická strategie určuje hlavní směr orientace prioritní oblasti za účelem naplnění prioritního cíle priority Podnikání a zaměstnanost. Na základě posouzení míry významnosti a váhy jednotlivých stránek a konkrétních problémových oblastí a jejich vzájemného působení vzešla generická strategie (W-O), jejímž obsahem je využití existujících či potenciálních příležitostí kraje k potlačení jeho slabých stránek.

Mezi slabé stránky kraje lze jmenovat existenci hospodářsky slabých území s nízkou mírou ekonomické aktivity, které podvazují snahu regionálních aktérů o vyvážený rozvoj celého území kraje. V oblasti služeb pro podnikatele je pocíťována jejich nedostatečná koordinace vedoucí k nižší efektivnosti při jejich poskytování a následnému menšímu využití.

Firmy velmi zřídka spolupracují s vysokými školami a nevyužívají potenciál, který by jim mohl zvýšit technickou a technologickou úroveň a kvalitu jejich výrobků a služeb. V oblasti zaměstnanosti zcela chybí funkční systém celoživotního vzdělávání, jež by významně mohl napomoci snížení nezaměstnanosti prostřednictvím zvyšování nebo změny kvalifikace, dále lepšímu uplatnění pracovních sil a celkovému růstu vzdělanosti obyvatelstva. Širšímu pracovnímu uplatnění zdravotně postižených brání velmi často stávající stavebně-technické řešení prostor většiny budov i veřejných prostranství. Jako zcela zásadní problém pro rozvoj podnikatelských aktivit se jeví absence kvalitních strategických dokumentů jako podkladů pro dlouhodobé plánování v oblasti ekonomického rozvoje území. Nezanedbatelnou problémovou oblastí bránící většímu využití potenciálu cestovního ruchu v kraji je špatný stav základní a doprovodné infrastruktury.

Významným impulsem pro naplnění cílů priority je využití příležitostí spočívajících v posílení pozice stávajících firem a vytvoření podmínek pro vznik nových firem založených zejména na inovacích a progresivních oborech s vysokým počtem kvalifikovaných pracovních sil. Významným růstovým faktorem nabízejícím velké příležitosti pro ekonomický růst je užší propojení firem, škol a organizací vědy a výzkumu, zvýšení organizovanosti podnikatelského sektoru pro zlepšení vyjednávacích pozic na trhu. Za účelem snížení nezaměstnanosti je možné využít stávajícího potenciálu škol pro rozšíření nabídky rekvalifikačních a vzdělávacích programů v dalším (celoživotním) vzdělávání. Příležitosti v oblasti podnikání a zaměstnanosti lze nalézt i ve využití značného potenciálu kraje pro zvýšení příjmů z cestovního ruchu, a to využitím stávajících atraktivit a rozvojem nových forem trávení volného času. Velkou příležitostí pro rozvoj nových podnikatelských aktivit jsou aktivity v oblasti nových technologií, zejména ve výrobě a vývoji alternativních a obnovitelných zdrojů energie, v oblasti snižování materiálové a energetické náročnosti výrob a obecně zvyšování efektivnosti ve využití energií.

Silné stránky, na kterých kraj v současnosti staví, lze využít pro eliminaci či snížení míry působení potenciálních rizik. Přijatá generická strategie tak nejefektivněji a nejučinněji naplní prioritní cíl, jehož obsahem je zvýšení celkového ekonomického potenciálu a konkurenceschopnosti kraje.

Návrh generické strategie ze SWOT analýzy	silné stránky - S	slabé stránky - W
příležitosti - O	<u>strategie S - O</u> Lidské zdroje	<u>strategie W - O</u> Podnikání a zaměstnanost
hrozby - T	<u>strategie S - T</u>	<u>strategie W - T</u> Venkov a zemědělství Infrastruktura

Vazba mezi specifickými cíli a body SWOT analýzy (koincidenční matice) – Podnikání a zaměstnanost

Podnikání a zaměstnanost	a) Podpora stávajících firem jako stabilizujícího prvku regionální ekonomiky a zaměstnanosti	b) Podpora vzniku a rozvoje nových firem a rozvoj kooperace se strategickými partnery	c) Podpora zlepšení komunikace mezi veřejnou správou a podnikatelskou sférou	d) Podpora vzájemné spolupráce firem, institucí terciárního vzdělání a institucí výzkumných, Podpora výzkumu, vývoje a inovací (systémové a technologiické)	e) Rozvoj celoživotního učení a zlepšení spolupráce vzdělávací sféry se zaměstnavateli při rozvoji systému celoživotního učení	f) Zlepšení propojení vzdělávací sféry s potřebami trhu práce	g) Zlepšení podmínek pro osoby znevýhodněné na trhu práce	h) Zvýšení podílu cestovního ruchu na ekonomické prosperitě regionu	i) Racionální využívání stávajících zdrojů energie, surovinových zdrojů a podpora využití energie z obnovitelných zdrojů
SILNÉ STRÁNKY									
Průmyslová tradice, dostatečná diverzifikace aktivit a výrazný podíl malých a středních firem	xxx	xx	xxx	xxx					
Rostoucí objem investic ze strany firem (zejména firem ze zahraničním kapitálem) a veřejného sektoru	xxx	xx	xxx	xxx					
Dlouhodobá tradice vědy a výzkumu, zejména v oblasti zdravotnictví				xxx					
Rostoucí podíl pracovních sil v terciárním sektoru a dalších oborech s potenciálem vyšší přidané hodnoty	xx	xx		x	xxx	xxx			
Míra nezaměstnanosti dlouhodobě pod průměrem ČR				xxx	xxx	xxx	xxx		
Kvalifikovaná pracovní síla s dostatečnou mírou adaptability a schopnosti rekvalifikace (se středním a vyšším vzděláním v tradičních oborech)							xxx		
Rozsáhlá síť středních a vysokých škol s širokou nabídkou studijních oborů				xxx	xxx	xxx			
Významný potenciál pro rozvoj cestovního ruchu (turistické regiony, přírodní a kulturní památky a zajímavosti)								xxx	
SLABÉ STRÁNKY									
Hospodářsky slabé mikroregiony s nízkou ekonomickou aktivitou	xxx	xxx	xxx					xxx	
Nedostatečná koordinace a celkový nedostatek komplexních služeb pro podnikatele	xxx	xxx	xxx						
Nízké využití vědeckého potenciálu vysokých škol a podniků	xxx	xxx		xxx		xx			
Nedostatečná nabídka a systém celoživotního vzdělávání reflektující potřeby trhu práce					xxx	xxx			
Nepříznivá struktura kvalifikovaných pracovních sil z hlediska jejich nabídky na místním trhu práce					xxx	xxx	xxx		
Obtížné pracovní uplatnění a sociální začlenění osob se zdravotními omezeními a dalších rizikových skupin							xxx		
Nízký zájem firem o aplikaci opatření vedoucí k energetickým a materiálovým úsporám									xxx
Absence kvalitních strategických dokumentů jako podkladů pro dlouhodobé plánování rozvoje	xx	xx	xxx						
Špatný stav základní a doprovodné infrastruktury a služeb cestovního ruchu								xxx	
PŘÍLEŽITOSTI									
Výstavba a provoz podnikatelských inkubátorů, technologických a vědeckotechnologických parků	xxx	xxx		xxx					xxx
Rozvoj progresivních oborů s rostoucím podílem vysoce kvalifikovaných pracovních sil	xxx			xxx	xxx	xxx			
Oživení vědeckovýzkumné základny v regionu	xxx	xxx		xxx	x				
Zvýšení úrovně organizovanosti podnikatelského sektoru, zkvalitnění činnosti komor, rozvoj klastrů atd.	xxx	xxx	xx	xxx					xxx
Využití geografické polohy regionu pro rozvoj přeshraniční spolupráce v oblasti podnikání	xxx	xx	xxx					xxx	
Příprava a realizace programů na podporu MSP	xxx	xxx		xxx	xxx				xxx
Podpora zavádění nových technologií s cílem zvýšit konkurenceschopnost podnikatelské sféry	xxx	xxx							xxx
Rozšíření nabídky rekvalifikačních a vzdělávacích programů v dalším (celoživotním) vzdělávání					xxx	xxx	xxx		
Využití kapacit zemědělských a lesnických podniků pro pěstování technických a energetických plodin	xxx	xxx		xxx					xxx
Rozvoj nových forem cestovního ruchu		xx						xxx	
HROZBY									
Technologické zaostávání z důvodu nedostatku kapitálu a nedostatečné systémové podpory	xxx			xxx	xxx				xxx
Odchod zahraničních a domácích firem s jednoduchou výrobou do zemí s nízkými mzdovými náklady	xxx		xx		xxx	xxxx			
Ztráta schopnosti produkovat výrobky a služby s vysokou přidanou hodnotou	xxx	xxx		xxx	xxx	xxx			xxx
Nárůst nezaměstnanosti v důsledku špatné profesní struktury uchazečů o zaměstnání				xxx	xxx				
Odliv kvalifikovaných pracovních sil z regionu				xxx	xxx	xxx			
Nezájem řady firem o omezování dopadů jejich činnosti na životní prostředí			xx	xx	xxx				xxx
Nekoncepční rozhodnutí orgánů veřejné správy s negativním dopadem na strategický rozvoj kraje	xxx	xx	xxx		xxx	x			
Ekonomické zaostávání venkovských a odlehlých oblastí	xxx	xx	xx					xxx	xxx

CÍLE PRIORITY

Prioritní cíl

Zvýšení celkového ekonomického potenciálu a konkurenceschopnosti kraje

Prioritní oblast je zaměřena na rozvoj firemní sféry jako zdroje ekonomické prosperity a zaměstnanosti. Za tím účelem je nutné zlepšit spolupráci firem a veřejné správy a vytvářet tak příznivé podnikatelské prostředí v regionu. Jednou z podmínek uplatnění produktů a služeb na trhu je konkurenceschopnost firem založená na inovacích. Podpora bude proto směřovat k užší spolupráci firem s univerzitami a výzkumnými institucemi s cílem uplatnit výsledky vědy a výzkumu a zvyšovat přidanou hodnotu produktů a služeb. Nedílnou součástí je podpora podnikavosti, zakládání a rozvoje firem v regionu. V oblasti trhu práce a zvyšování zaměstnanosti bude kladen důraz na spolupráci firem, veřejné správy a vzdělávacích institucí při propojování nabídky vzdělávání s kvalifikačními potřebami zaměstnavatelů. Nedílnou součástí priority je zvýšení podílu cestovního ruchu na ekonomické prosperitě regionu, zejména ve venkovských oblastech. Nezbytnou podmínkou udržitelného rozvoje regionu je racionální využívání energií a surovinových zdrojů s minimálními dopady na životní prostředí. Cílem podpory proto bude zavádění efektivních a k životnímu prostředí šetrných technologií, produktů, zdrojů energií apod.

SEZNAM SPECIFICKÝCH CÍLŮ PRIORITY PODNIKÁNÍ A ZAMĚSTNANOST	
a)	Podpora stávajících firem jako stabilizujícího prvku regionální ekonomiky a zaměstnanosti
b)	Podpora vzniku a rozvoje nových firem a rozvoj kooperace se strategickými partnery
c)	Podpora zlepšení komunikace mezi veřejnou správou a podnikatelskou sférou
d)	Podpora vzájemné spolupráce firem, institucí terciárního vzdělávání a institucí výzkumných. Podpora výzkumu, vývoje a inovací (systémové a technologické)
e)	Rozvoj celoživotního učení a zlepšení spolupráce vzdělávací sféry se zaměstnavateli při rozvoji systému celoživotního učení
f)	Zlepšení propojení vzdělávací sféry s potřebami trhu práce
g)	Zlepšení podmínek pro osoby znevýhodněné na trhu práce
h)	Zvýšení podílu cestovního ruchu na ekonomické prosperitě regionu
i)	Racionální využívání stávajících zdrojů energií, surovinových zdrojů a podpora využití energie z obnovitelných zdrojů

Specifické cíle

a) Podpora stávajících firem jako stabilizujícího prvku regionální ekonomiky a zaměstnanosti

Soukromé podnikatelské subjekty tvoří ekonomickou základnu kraje, jsou tvůrci hodnot z hlediska široké nabídky zboží a služeb, podílejí se významným způsobem na zaměstnanosti v kraji. Soukromý sektor je jedním z významných zdrojů příjmů rozpočtů kraje, měst, obcí a nevládního sektoru, a to prostřednictvím plateb daní. Podpora soukromých firem je proto

jedním z klíčových faktorů rozvoje ekonomiky kraje a celkové zaměstnanosti. Nezbytným předpokladem fungující ekonomiky a jejich jednotlivých aktérů je příznivé podnikatelské prostředí poskytující soukromé iniciativě prostor pro její tvůrčí potenciál a maximalizaci užitek z jakékoli lidské činnosti.

Státní správa a samospráva se podílejí na vytváření podnikatelského prostředí v podobě konkrétních rozhodnutí o způsobech využití nemovitostí vhodných pro podnikatelské využití, o zřizování průmyslových zón, o způsobu využití nevyužitých nebo nevhodně využitých objektů a ploch. Související problematikou jsou rozhodnutí týkající se napojení zón na stávající inženýrské a dopravní sítě. Podnikatelské prostředí je významnou měrou ovlivněno také přístupem veřejné správy v oblasti poskytování veřejných služeb určených pro podnikání. Velmi důležité je poradenství a shromažďování informací týkající se daného území relevantních pro firemní sféru.

Nezanedbatelnou úlohu ve zvyšování ekonomické aktivity a snižování nezaměstnanosti mají dopravní dostupnost a obslužnost, které se stávají klíčovými faktory vyváženého rozvoje v dílčích částech kraje, a to nejen odlehklých a příhraničních oblastech. Tento faktor přispívá ke snižování disparit mezi jednotlivými částmi kraje.

Významnou úlohu pro rozvoj podnikání mohou sehrát iniciativy veřejného sektoru v oblasti rozvoje vzájemných obchodních vztahů místních firem za účelem podpory místního ekonomického potenciálu. Rozvoj podnikání v kraji může být v příštích letech významně ovlivněn podporou přeshraniční spolupráce v oblasti navázání spolupráce v oblasti ekonomické, cestovním ruchu, dopravě apod. Propagace místních firem ze strany veřejné správy může zlepšit jejich postavení v nadregionálním a mezinárodním měřítku.

b) Podpora vzniku a rozvoje nových firem a rozvoj kooperace se strategickými partnery

Nově přichozí a stávající firmy s novými/dalšími ekonomickými aktivitami jsou velkým přínosem pro rozvoj ekonomiky kraje z hlediska obohacení nabídky produktů a služeb, zvýšení konkurence na trhu a tvorby nových pracovních příležitostí. Cílem je podpora vzniku a následného rozvoje nových firem zejména prostřednictvím vzniku a rozvoje podnikatelských inkubátorů, vědeckotechnických parků, zón a inovačních center, které by se měly stát základnou/sídlem firem s velkým inovačním potenciálem. Podnikatelské inkubátory vytvoří prostředí pro rozvoj nových podnikatelských aktivit, umožní soustředit úsilí a zdroje více subjektů včetně zdrojů veřejných. Za účelem rozvoje těchto aktivit je možné využít stávající volné plochy a nevyužité objekty a areály určené územními plány měst a obcí pro průmyslové a komerční využití. Rozvoj nových firem je možné urychlit využitím a posílením jejich vazeb na regionální strategické partnery (obchodní partnery, orgány veřejné správy a samosprávy, vědecko-výzkumné instituce apod.), což zejména malým firmám umožní získat potřebné kontakty, obchodní vazby, know-how apod. Jedním z hlavních přínosů rozvoje nových firem a provozů jsou dostupné informace a služby, které mnohdy urychlí jejich rozvoj a umožní přijímat kvalifikovaná a efektivní rozhodnutí o svém budoucím rozvoji. V tomto směru může veřejná správa sehrát důležitou roli ve vytváření podmínek pro rozvoj aktivit souvisejících s poskytováním kvalifikovaného poradenství, informování firem a veřejnosti o plánovaných komerčních aktivitách, o přínosech a nákladech nově vznikajících aktivit. Důležitou oblastí podpory podnikání jsou také aktivity související s posilováním vazeb mezi firmami a vytváření strategických dodavatelsko-odběratelských vazeb. Zde se může uplatnit veřejná správa a samospráva jako hlavní koordinátor a organizátor aktivit souvisejících s rozvojem nových firem a provozů a posouzení jejich dopadu na existující vazby, infrastrukturu, zaměstnanost apod. Podpora nových firem

a provozů vede obecně k větší rozmanitosti ekonomických činností, čímž přispívá k širší diverzifikaci ekonomických aktivit jako jedné z důležitých podmínek pro snížení rizika dopadu zániku dílčích ekonomických činností na zaměstnanost v kraji.

c) Podpora zlepšení komunikace mezi veřejnou správou a podnikatelskou sférou

Jedním z důležitých předpokladů pro udržitelný ekonomický růst a vyvážený rozvoj území je úzká spolupráce orgánů veřejné správy a firem. Vzájemně prospěšná komunikace se stává jedním z klíčových faktorů napomáhající řešení nezaměstnanosti, rozvoji ekonomických aktivit, případně realizaci zcela nových investičních příležitostí. Veřejná správa se podílí na vytváření podnikatelského prostředí v podobě konkrétních rozhodnutí o způsobech využití nemovitostí vhodných pro podnikatelské využití (průmyslové zóny, nevyužité nebo nevhodně využitě objekty a plochy) a aktivním přístupem k rozvoji veřejných služeb určených pro podnikání (zejména poradenství, shromažďování informací apod.).

Nezbytným předpokladem aktivního přístupu veřejné správy a samosprávy k řešení problematiky podnikání a nezaměstnanosti jsou její konkrétní představy o rozvoji svého území formulované ve strategických rozvojových dokumentech a koncepcích. Prostřednictvím těchto koncepčních dokumentů může veřejná správa a samospráva určovat a usměrňovat z jejich pohledu žádoucí ekonomické aktivity, které přispějí k vyváženému rozvoji území bez negativních vlivů nekoordinovaných nebo nepromyšlených rozhodnutí a aktivit. Jen jasné formulované záměry v oblasti rozvoje místních ekonomických aktivit umožní městům a obcím pružně reagovat na nové výzvy a příležitosti. Úkolem veřejné správy by mělo být poskytování kvalifikovaných informací o rozsahu a struktuře podnikatelských aktivit ve městech a obcích, o jeho ekonomické struktuře z hlediska odvětvových a oborových činností, o vzdělanostní a kvalifikační struktuře pracovních sil, možnostech vybudování potřebné infrastruktury (inženýrské sítě, komunikace, nemovitosti), rozšíření dopravní obslužnosti apod. Cílem je zlepšit přístup veřejné správy a samosprávy tam, kde se veřejná správa a samospráva může stát motorem změn, nikoli bariérou odrazující firmy od jejich rozvojových záměrů. Veřejná správa a samospráva si musí být vědoma své rostoucí odpovědnosti za rozvoj ekonomické základny svého území, bez níž nelze dlouhodobě udržet a případně zvýšit kvalitu života obyvatel kraje. Veřejná správa a samospráva by proto měla podporovat rozvoj komunikace s podnikatelskou samosprávou, tj. hospodářskými a agrárními komorami a živnostenskými společenstvy. Veřejný a soukromý sektor může úzce spolupracovat i v oblasti zajištění veřejných služeb a veřejné infrastruktury formou partnerství veřejného a soukromého sektoru.

d) Podpora vzájemné spolupráce firem, institucí terciárního vzdělávání a institucí výzkumných. Podpora výzkumu, vývoje a inovací (systémové a technologické)

V globální ekonomické soutěži se základním předpokladem růstu ekonomické výkonnosti a konkurenceschopnosti firemní sféry stává schopnost využití výstupů výzkumu ve všech fázích produkčního cyklu, od materiálových vstupů až po konečnou finalizaci produkce. Firmy jsou tlačeny světovou konkurencí ke zvyšování produktivity práce, snižování energetické náročnosti výroby, k růstu technologické úrovně výrobků a ke zlepšování užitečných vlastností výrobků. Bez řešení těchto problémových oblastí, se kterými se potýká drtivá většina firem, nelze očekávat zlepšení jejich konkurenční pozice, udržení pozic na trhu a udržení zaměstnanosti. V kraji existují kapacity vědecko-výzkumných pracovišť, vysokých

škol a univerzit, ale i personální a technické kapacity ve firemní sféře, které je možné využít. Nezbytnou podmínkou pro praktické uplatnění výstupů vědy a výzkumu je však jasně formulovaná poptávka ze strany firemní sféry a připravenost vědecko-výzkumných a vzdělávacích institucí nabídnout svůj potenciál pro komerčně zaměřený výzkum a vývoj. V praxi dochází ke spolupráci firem s vědecko-výzkumnými institucemi a institucemi terciárního vzdělávání (instituce zaměřené na vzdělávání na vysokých školách a nevyšší odborné školy) a nevyšší odborné školy ve vyšším studiu s absolutoriem na vyšší odborné škole). Jejím většímu rozšíření však brání nedostatek finančních prostředků obou stran, nízká informovanost o možnostech spolupráce a neexistující koordinace těchto žádoucích aktivit na regionální úrovni. Cílem je proto rozšířit a prohloubit vazby mezi firemní sférou a vědecko-výzkumnými pracovišti a institucemi terciárního vzdělávání v oblasti komercializace výstupů výzkumu a vývoje, a to zejména formou klastrových iniciativ, účastí na technologických platformách, vytvořením informačního systému poskytujícím informace zejména MSP, které pocítují nedostatek potřebných zdrojů nejvíce. Vzájemná spolupráce mezi výše uvedenými subjekty je významným faktorem, který přispěje k využití stávajícího inovačního potenciálu regionu pro růstu konkurenceschopnosti českých MSP.

e) Rozvoj celoživotního učení a zlepšení spolupráce vzdělávací sféry se zaměstnavateli při rozvoji systému celoživotního učení

Příčiny současné míry dlouhodobé nezaměstnanosti lze hledat především v kvalifikačním nesouladu mezi poptávkou a nabídkou na trhu práce spočívající v různé struktuře profesí nabízených zaměstnavateli a profesním zaměřením a stupněm kvalifikace uchazečů o práci. Řešení spočívá v zajištění rekvalifikačních kurzů uchazečů o práci a v profesním vzdělávání zaměstnanců s cílem zvýšit jejich adaptabilitu na stále se měnící požadavky firem a trhu práce. Nezbytnou podmínkou udržení konkurenceschopnosti a výkonnosti pracovních sil a tím i zaměstnavatelů je vytvořit systém, na základě kterého by bylo možné pružně měnit i profesní zaměření pracovních sil. V současnosti nejsou veřejné zdroje určené na rekvalifikační a odborné kurzy efektivně využity, praktická využitelnost nabytých znalostí a dovedností neodpovídá ani vynaloženému úsilí samotných uchazečů. Institucionální fungování trhu práce, modernizace vzdělávacích systémů a vytvoření komplexního systému celoživotního vzdělávání je věcí úprav příslušné legislativy. Role kraje spočívá zejména ve zprostředkování informovanosti regionálních aktérů, tj. škol a firem o jejich možnostech v oblasti dalšího vzdělávání a rekvalifikací spočívající v existující nabídce vzdělávání a technickém zabezpečení výuky.

Monitorování situace na trhu práce, spolupráce vzdělávacích institucí se zaměstnavateli a úřady práce jsou základními a nezbytnými předpoklady prevence nezaměstnanosti. Dostupný a rozvinutý systém celoživotního učení je základní podmínkou pro udržení výkonnosti a adaptability zaměstnanců a firem na globálním trhu.

f) Zlepšení propojení vzdělávací sféry s potřebami trhu práce

Ekonomický rozvoj, výkonnost a konkurenceschopnost kraje, resp. jeho zaměstnavatelů a zaměstnanců bude ve stále větší míře záviset na efektivně využitých nabytých znalostech a dovednostech. Kvalitní všeobecné vzdělání, vysoká odbornost, schopnost a ochota k celoživotnímu učení se stávají rozhodujícími faktory ekonomické úspěšnosti firem, kvalitního pracovního uplatnění a nadprůměrných výdělků pracovních sil. Na tento vývoj musí reagovat vzdělávací instituce (základní, střední a vysoké školy), jenž jsou základním

zdrojem získávání znalostí a dovedností pro své žáky a studenty. Efektivnost vzdělávací sféry, resp. jednotlivých škol spočívá v praktické využitelnosti získaného vzdělání na trhu práce jako nezbytné podmínky úspěšného pracovního uplatnění. Zde nabývá na významu spolupráce škol se zaměstnavateli, jejímž smyslem by měla být na jedné straně specifikace nabídky vzdělání ze strany vzdělávací soustavy a na straně druhé jasné formulace konkrétních požadavků na znalosti a dovednosti ze strany zaměstnavatelů. Cílem užší spolupráce je zvýšit uplatnitelnost absolventů všech škol na trhu práce. Vzdělávací soustava musí navíc pružně reagovat na trendy v jednotlivých profesních oborech a přizpůsobovat tomu výuku.

g) Zlepšení podmínek pro osoby znevýhodněné na trhu práce

Zlepšování podmínek pro osoby znevýhodněné na trhu práce představuje jednu ze základních součástí politiky zaměstnanosti státu/regionu. Cílem je usnadnit pracovní uplatnění občanům s různými druhy zdravotního postižení a občanům obtížně nacházejících práci (matky s dětmi, vyšší věková kategorie). V oblasti zaměstnávání zdravotně postižených řešení spočívá ve vytváření takových podmínek (legislativních i fyzických), které umožní pracovní a společenské uplatnění těchto osob. Opatření, jejichž cílem je vznik nových a podpora stávajících chráněných dílen, rozvoj služeb podporovaného zaměstnání, napomáhajících vstupu těchto osob na volný trh práce, a vytváření a vytváření příznivých pracovních podmínek (bez fyzických bariér) umožňujících zdravotně postiženým volný pohyb (v budovách, dopravních prostředcích apod.) přispějí k vyšší míře pracovního uplatnění těchto osob. Velmi efektivní se v této souvislosti jeví podpora kombinující regionální opatření tématicky zaměřené na vytváření podmínek pro osoby znevýhodněné na trhu práce s celostátně uplatňovanými nástroji aktivní politiky zaměstnanosti. Problematika zaměstnávání matek s dětmi spočívá ve vytváření podmínek pro práci na zkrácený úvazek či práci vykonávanou z místa bydliště. Zde může veřejná sféra působit jako příklad k následování s tím, že faktická úspěšnost takových opatření bude velmi záležet na ochotě zaměstnavatelů přijmout tento způsob výkonu práce. Vyšší zaměstnanost osob v předdůchodovém věku spočívá ve vytváření pracovních příležitostí specificky určených pro tyto osoby. Jedná se zde zejména o ty občany, kteří dlouhodobě nenacházejí pracovní uplatnění, přičemž hlavním omezujícím faktorem získání pracovního místa je jejich věk a zdravotní stav. Velmi efektivní se jeví vytváření pracovních míst v neziskovém sektoru, jehož význam bude postupně růst v souvislosti s nepříznivou demografickou tendencí a s rozvojem služeb zaměřených na starší občany.

h) Zvýšení podílu cestovního ruchu na ekonomické prosperitě regionu

Kraj disponuje velkým potenciálem v oblasti cestovního ruchu spočívajícím ve velkém množství přírodních, kulturních a historických památek a zajímavostí. Na tyto základní turistické cíle navazují související ubytovací a stravovací zařízení různé kvality a rozsahu nabízených služeb. Ty tvoří páteřní síť pro návštěvníky jednotlivých turistických regionů a umožňují tak uspokojit poptávku po tomto druhu služeb. Důležitou součástí podpory cestovního ruchu je vytváření podmínek pro sportovní aktivity, které jsou důležitým faktorem cestovního ruchu, a do budoucna by mohly hrát významnou roli jako součást nových produktů cestovního ruchu. Nezbytným předpokladem efektivnějšího využití potenciálu kraje pro cestovní ruch je dostatečná nabídka kvalitních služeb a produktů cestovního ruchu ze strany poskytovatelů, ať už ve vlastnictví veřejném či soukromém, která by umožnila zvýšit atraktivitu regionu a tím návštěvnost a tržby subjektů poskytujících služby související

s cestovním ruchem. Důležitým faktorem rozvoje cestovního ruchu je i využití velké nabídky kulturních a společenských akcí a jejich zařazování do produktů cestovního ruchu. Vhodným nástrojem pro efektivní využití stávajících zdrojů je vytvořený, ale zatím málo využívaný jednotný informační systém, umožňující soustředit nabídku od různých poskytovatelů služeb i ostatní informace do jednoho informačního zdroje a provázat je za účelem společné prezentace i pro další potřeby. Cílem je určitá míra koordinace při propagaci atraktivit kraje. Pro rozvoj těchto aktivit je velmi důležité funkční partnerství soukromého a veřejného sektoru, které umožní vypracovat společnou nabídku, soustředit zdroje a využít tak synergie ze společného postupu. Cestovní ruch je důležitou oblastí tvorby pracovních míst zejména ve venkovských oblastech, které nemohou nabídnout obdobné možnosti kulturního a společenského vyžití jako města a jejich okolí. Cestovní ruch tak významnou měrou přispívá k ekonomickému rozvoji venkovských oblastí, čímž se podílí na stabilizaci osídlení a přispívá k celkovému vyváženému rozvoji kraje.

i) Racionální využívání stávajících zdrojů energií, surovinových zdrojů a podpora využití energie z obnovitelných zdrojů

Základní podmínkou trvale udržitelného rozvoje je respekt k životnímu prostředí spočívající zejména v racionálním využívání přírodních a surovinových zdrojů a v omezování zátěže životního prostředí snížením množství vypouštěných škodlivin. Jednou z forem ochrany životního prostředí je snižování materiálové a energetické náročnosti výroby, spotřeby primárních energetických zdrojů nebo naopak zvýšení jejich účinnosti. V důsledku materiálových a energetických úspor bude kromě snížené zátěže životního prostředí zvýšena konkurenceschopnost podniků v důsledku nižších nákladů na materiál a energii, budou vytvořeny předpoklady pro rozvoj nových oborů soustřeďujících se na vývoj nových materiálů s vyššími užitnými vlastnostmi a možnostmi jejich následné recyklace. Důležitou podmínkou pro zlepšování stavu životního prostředí jsou aktivity související s výraznými úsporami a zvyšováním účinnosti energií, jako jsou modernizace strojů a zařízení, zavádění a modernizace systémů měření a regulace v budovách a halách, opatření vedoucí k úspoře ve spotřebě energií prostřednictvím modernizací a rekonstrukcí rozvodů tepla, zlepšováním stavebně-energetické koncepce budov apod. Omezit zátěž životního prostředí je možné také využíváním obnovitelných a druhotných zdrojů energie, a dosáhnout tak snížení relativní spotřeby primárních fosilních zdrojů. Součástí racionálního využívání energií a surovinových zdrojů je vytváření podmínek pro rozvoj nových oborů (obnovitelné zdroje, produkce biomasy) zejména v regionech s vyšší mírou nezaměstnanosti. Obnovitelné zdroje energie jsou nevyčerpatelným domácím zdrojem energie, zvýšení jejich podílu na celkové výrobě energie je možné přispět ke snížení spotřeby primárních, neobnovitelných zdrojů energie, a tím ke snížení exhalací. Zde existuje velká příležitost pro ekonomický rozvoj kraje spočívající v rozvoji perspektivních odvětví produkujících větrné elektrárny, zařízení na spalování biomasy, tepelná čerpadla atd.

Prioritní oblast 2: Lidské zdroje

VÝCHOZÍ STAV

Prioritní oblast Lidské zdroje je zaměřena na kvalitu života obyvatelstva ve všech základních oblastech, kterými jsou sociální a zdravotní služby, možnosti vzdělávání obyvatelstva, využití volného času, sociální prevence a integrace ohrožených skupin obyvatelstva. Dalším významným aspektem rozvoje regionu je komunitní, spolkový a kulturní život.

Vzdělanostní struktura obyvatel se v Královéhradeckém kraji dlouhodobě vyvíjí pozitivně, přesto existují oblasti, kde vzdělanostní úroveň obyvatelstva

nevykazuje příznivé hodnoty. V regionu je vysoce rozvinuté vysoké školství, ale i tak kraj vykazuje ve srovnání s průměrem ČR stále nižší podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním. Vzdělanostní struktura obyvatel je v rámci regionu značně diferencovaná a školy na všech stupních mají určité rezervy ve vybavení novými technologiemi a orientací na nové vzdělávací metody. Školy a školská zařízení také stále disponují rezervami v oblasti prevence sociálně patologických jevů. Je tedy žádoucí více využívat potenciál škol pro rozvíjení volnočasových, vzdělávacích, tělovýchovných, sportovních a dalších zájmových aktivit. Ve vzdělávací sféře je také třeba více zaměřovat pozornost na environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu obyvatel (EVVO). Pozitivem je rozvíjející se systém EVVO v kraji a také fungující informační síť EVVO. Je zde poměrně dobrá spolupráce klíčových subjektů s dalšími partnery v této oblasti. Ovšem problémem zůstává nedostatečná koordinace a stabilizace ekologických poradenských středisek a poměrně nízké veřejné povědomí o ekologických otázkách, environmentální výchově, o udržitelném rozvoji ve společnosti. V souvislosti s nepříznivým demografickým vývojem nabývá na významu také potřeba osvěty v oblasti zdravého životního stylu jakožto prevence civilizačních chorob a v oblasti podpory programů aktivního stárnutí.

Na území kraje působí řada organizací a zařízení, které poskytují sociální služby, ale jejich regionální rozložení není často ideální. Některé oblasti regionu se potýkají s nerovnoměrným pokrytím určitých typů služeb, kterými jsou v současné době především terénní a intervenční sociální služby. Tyto typy služeb plní mimo jiné i významnou preventivní funkci a je tedy tímto nedostatkem oslaben také systém prevence sociálně patologických jevů. Na druhé straně síť rezidenčních sociálních služeb je poměrně dostatečná. V oblasti sociálních služeb se v kraji rozvíjí také poměrně silný neziskový sektor.

Pokrytí Královéhradeckého kraje zdravotnickými službami je jak z pohledu kvantitativního, tak kvalitativního celkově na dobré úrovni. Na území kraje dochází k nárůstu počtu zdravotního personálu včetně lékařů, což může mít pozitivní vliv na kvalitu poskytovaných služeb. Problémem ale zůstává nedostatečná spolupráce a vzájemná koordinace zdravotních a sociálních služeb a zařízení. Chybí zde jasné vymezení působnosti těchto dvou oborů péče, které by například vedlo k odstranění duplicity v určitých oblastech péče.

Kvalitu života nepochybně z velké části ovlivňují i možnosti kulturního vyžití. Pro kulturní život v regionu představuje nedostatek financí, personálních i prostorových podmínek bariéru pro jeho udržení a další rozvoj.

Problémem je také nerovnoměrnost v nabídce kulturních aktivit. Dochází k jejich koncentraci spíše ve větších městských centrech a úpadku kultury v některých menších městech a v některých obcích kraje. Přesto Královéhradecký kraj disponuje značným množstvím historických památek a kulturních atraktivit, které jsou významným rozvojovým potenciálem pro cestovní ruch a ovlivňují celkovou přitažlivost a kvalitu života regionu.

Navržené specifické cíle v rámci priority Lidské zdroje řeší právě všechna tato témata, které ovlivňují kvalitu života obyvatel na území kraje jako celek.

STRATEGIE OBLASTI

Strategie k dosažení cílů prioritní oblasti Lidské zdroje vychází ze SWOT analýzy dané priority a je výsledkem komplexního přístupu a hodnocení. Generická strategie, vyhodnocující váhu, intenzitu a dopady jednotlivých faktorů, je postavena na posilování silných stránek kraje a na využití příležitostí pro kraj, strategie S – O. Zároveň jsou v navržené strategii zohledňovány slabé stránky, na které je potřeba také soustředit pozornost, a vnější ohrožení, která by mohla negativně ovlivnit splnění stanovených cílů.

Významným pozitivem Královéhradeckého kraje je široká nabídka škol a dostatečná personální a technická kapacita škol pro účely dalšího vzdělávání, což je předpokladem pro zvyšování vzdělanosti obyvatel. Významnou roli v kraji hraje kulturní život a různorodé zaměření zájmových aktivit občanů, které jsou zabezpečovány řadou subjektů působících v této sféře. Silnou stránkou regionu je vybudovaná informační síť environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) včetně již realizované spolupráce klíčových aktérů z oblasti EVVO se školami a se středisky ekologické výchovy. Dostupnost základních sociálních a zdravotnických služeb a vybudovaný systém prevence kriminality patří mezi další významná pozitiva, na kterých je dobré společně s ostatními silnými stránkami kraje stavět další rozvojové směry této prioritní oblasti.

Zároveň je potřeba vnímat, využívat a realizovat potenciální rozvojové příležitosti ve vzdělávací sféře jako vytvoření systému celoživotního učení, které propojuje formální, neformální a informální učení jako celoživotní proces a je předpokladem pro rozvoj pracovních sil kompatibilních s požadavky trhu práce. Důležitým faktorem je podpora vybavenosti škol novými technologiemi, zavádění nových vzdělávacích metod. Další příležitostí je provést optimalizaci vzdělávací soustavy v souladu s požadavky trhu práce a více využívat potenciálu škol pro prevenci sociálně patologických jevů. V oblasti sociálních a zdravotních služeb je potřeba zabezpečit větší spolupráci a koordinaci. Příležitostí pro kraj je dbát také o důslednější ochranu životního prostředí, jež by měla být více respektována a brána na zřetel všemi obyvateli. Vytvoření informačního systému je nedílnou součástí ochrany životního prostředí. Také vzdělávání a osvěta v podpoře zdravého životního stylu včetně podpory aktivního stárnutí nabývá na významu a neměla by být opomíjena.

Zaměření generické strategie na silné stránky a příležitosti zároveň předpokládá, že slabé stránky a hrozby nebudou opomíjeny. Je tedy žádoucí také usilovat o maximální eliminaci zjištěných slabých stránek kraje. Jedná se zejména o přetrvávající exkluzi určitých sociálních skupin, nižší podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním a další nedostatky v oblasti sociálních a zdravotních služeb nebo v oblasti EVVO. Hlavní hrozby, za které se považuje úpadek občanské a sociální infrastruktury a základních služeb zejména na venkově, růst sociálně-patologických jevů, dlouhodobý úbytek počtu obyvatel a možný odchod kvalifikovaných pracovních sil, je třeba brát na zřetel a čelit jim vhodnými opatřeními.

Návrh generické strategie ze SWOT analýzy	silné stránky - S	slabé stránky - W
příležitosti - O	<u>strategie S - O</u> Lidské zdroje	<u>strategie W - O</u> Podnikání a zaměstnanost
hrozby - T	<u>strategie S - T</u>	<u>strategie W - T</u> Venkov a zemědělství Infrastruktura

Vazba mezi specifickými cíli a body SWOT analýzy (koincidenční matice) – Lidské zdroje

Lidské zdroje	a) Zvýšení vzdělanosti obyvatelstva s využitím nových moderních vzdělávacích metod a nových technologií v počátečním i dalším vzdělávání	b) Dostupnost kvalitních sociálních a zdravotních služeb	c) Rozvoj volnočasových aktivit včetně tělovýchovy a sportu, služeb sociální prevence a integrace ohrožených skupin obyvatelstva	d) Rozvoj systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty	e) Rozvoj komunitního a kulturního života
SILNÉ STRÁNKY					
Široká nabídka všech typů škol včetně speciálního školství	xxx		xx	xxx	xx
Dostatečná personální a technická kapacita škol pro účely dalšího vzdělávání	xxx			xxx	x
Rostoucí vzdělanostní úroveň obyvatel	xxx	x	x	xx	xx
Dostupnost základních sociálních a zdravotnických služeb		xxx	xx		
Fungující síť kulturních zařízení, sdružení a spolků	x		xx		xxx
Vybudovaný systém prevence kriminality, relativně nízká kriminalita	xx		xxx		x
Fungující informační síť environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v kraji a spolupráce klíčových aktérů	xxx			xxx	x
SLABÉ STRÁNKY					
Nedostatek kvalifikovaných pracovních sil v oborech s vysokou přidanou hodnotou	xxx				
Nižší podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním oproti průměru ČR	xxx	xx			xx
Nerovnoměrné pokrytí služeb sociální péče a prevence		xxx	xxx		
Nízká míra spolupráce poskytovatelů sociálních a zdravotních služeb		xxx	xxx		
Přetrvávající exkluze určitých sociálních skupin	xx	xx	xxx		xx
Nedostatečné ekologické vědomí a výchova obyvatel, nedostatečná koordinace ekologických poradenských center	xxx			xxx	
PŘÍLEŽITOSTI					
Vybavení škol novými technologiemi, zavedení nových vzdělávacích metod	xxx			xxx	
Využití škol jako subjektů prevence sociálně patologických jevů a vzdělávání výchovných poradců			xxx		
Vytvoření systému celoživotního vzdělávání	xxx			xxx	x
Optimalizace vzdělávací soustavy podle požadavků trhu práce	xxx			x	
Vybudování efektivního funkčního systému propojujícího sociální a zdravotní služby	xx	xxx	x		
Rozvoj kulturních a společenských aktivit jako součást zvyšování kvality života obyvatel kraje			xx		xxx
Stanovení indikátorů udržitelného rozvoje a vytvoření funkčního informačního systému v oblasti ŽP				xxx	xx
HROZBY					
Úbytek počtu obyvatel vlivem zhoršování demografické struktury a odchodu kvalifikovaných pracovních sil	x	xxx	x		xx
Nedostatek vysoce kvalifikovaných pracovních sil požadovaných trhem práce	xxx			x	
Neudržitelnost rozsahu a kvality soc. a zdravot. služeb v důsledku jejich neprovázanosti a nedostatku financí		xxx	x		xx
Zaostávání subjektů vzdělávací soustavy v době vyšších nároků na růst znalostí a dovedností pracovních sil	xxx			xxx	
Úpadek občanské a sociální infrastruktury a základních služeb zejména na venkově	xx	xxx	x	xx	xxx
Zhoršené podmínky pro pracovní a společenské uplatnění u rizikových skupin obyvatel	xxx		xxx		x
Růst sociálně-patologických a dalších nežádoucích jevů (kriminalita, drogy ad.)	xxx	xx	xxx		x

CÍLE PRIORITY

Prioritní cíl

Otevřená, flexibilní, sociálně soudržná, zdravá a vzdělaná společnost

Jen společnost otevřená novým myšlenkám a podnětům je schopna flexibilně reagovat na výzvy budoucnosti, odolávat jakýmkoli změnám ovlivňujícím její sociálně-ekonomický a kulturní vývoj. Nezbytnou podmínkou pro udržení společenské stability je sociální soudržnost obyvatel respektující odlišné životní podmínky a možnosti jedinců a skupin obyvatelstva. Za účelem zvýšení kvality života obyvatel je nutné klást důraz na zvyšování vzdělanosti a zlepšování zdraví obyvatel, což jsou faktory mající přímý vliv na udržení konkurenceschopnosti celé společnosti.

Prioritní oblast je zacílena na zvýšení zaměstnanosti, snižování nezaměstnanosti skupin ohrožených na trhu práce a na minimalizaci sociálně patologických a dalších nežádoucích jevů. Je proto třeba zkvalitnit vzdělávací systém jak jeho propojením s trhem práce, tak i větším a efektivnějším využitím nových moderních vzdělávacích metod a technologií, a zajistit přístup lidí k celoživotnímu vzdělávání. Zdravotnické a sociální služby je nutné optimalizovat, podporovat jejich vzájemnou participaci a rozvíjet služby sociální prevence včetně posílení integrace osob ohrožených sociálním vyloučením.

SEZNAM SPECIFICKÝCH CÍLŮ PRIORITY LIDSKÉ ZDROJE	
a)	Zvýšení vzdělanosti obyvatelstva s využitím nových moderních vzdělávacích metod a nových technologií v počátečním i dalším vzdělávání
b)	Dostupnost kvalitních sociálních a zdravotních služeb
c)	Rozvoj volnočasových aktivit včetně tělovýchovy a sportu, služeb sociální prevence a integrace ohrožených skupin obyvatelstva
d)	Rozvoj systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty
e)	Rozvoj komunitního a kulturního života

Specifické cíle

a) Zvýšení vzdělanosti obyvatelstva s využitím nových moderních vzdělávacích metod a nových technologií v počátečním i dalším vzdělávání

Vzdělání obecně představuje jednu ze základních podmínek úspěšného pracovního uplatnění a kvalitního naplnění života obyvatel. Společnost založená na znalostech má větší šanci uspět v mezinárodní soutěži, ve vědě, ekonomice, kultuře atd. Za součásti všeobecného vzdělání se ve stále větší míře považuje počítačová gramotnost, která je předpokladem pro efektivní získávání velkého objemu potřebných informací. Schopnost pracovat s informacemi, s moderními komunikačními technologiemi a rovněž i s novými technologiemi používanými v praxi je důležitou podmínkou pro vytvoření konkurenceschopné a dynamické společnosti. Důraz je kladen na zvyšování úrovně vzdělanosti obyvatelstva rovnoměrně po celém území kraje a na zamezení výrazné územní diferenciaci v úrovni vzdělání obyvatel. Dosáhnout vytčeného cíle je možné podporou růstu informační gramotnosti obyvatelstva, prostřednictvím uplatňování nových metod vzdělávání a výchovy (vzdělávání online,

e-learning, e-začlenění, alternativní metody podporující samostatnost atd.), využíváním nových technologií ve výuce, které zvýší kvalitu výuky a přiblíží ji praxi, a podporou kvalitní výuky cizích jazyků. Kraj může sehrát velmi důležitou úlohu v podpoře zapojení regionálních aktérů do stávajícího systému vzdělávání. Spoluprací vzdělávacích institucí, nevládních neziskových organizací, zaměstnavatelů a úřadů práce, a to v počátečním i dalším vzdělávání, se zlepší reálná uplatnitelnost občanů na trhu práce. Úloha kraje spočívá v jeho aktivní účasti na vytvoření efektivní informační databáze dalšího vzdělávání, a dále na vytvoření koordinovaného systému celoživotního vzdělávání. Vzdělávací sféra tak bude mít možnost nabídnout uchazečům v praxi využitelné vzdělání, znalosti a dovednosti, které napomohou k lepšímu pracovnímu uplatnění jejich absolventů.

b) Dostupnost kvalitních sociálních a zdravotních služeb

Kvalita zdravotní péče, míra vybavenosti území kraje zařízeními zdravotních a sociálních služeb a úroveň sociální péče patří mezi základní podmínky kvalitního života obyvatel regionu. V kraji je dobře rozvinutá síť rezidenčních sociálních služeb, chybí pouze některé speciální rezidenční služby, například pro psychotiky, alkoholiky. Terénní sociální služby a intervenční služby proti tomu disponují značnými rezervami v pokrytí některých území kraje těmito službami. V mnoha obcích asistenční služby pro občany zcela chybí. Proto je nezbytné soustředit se na rozvoj těch druhů sociálních služeb, které nemají dostatečné pokrytí ve všech částech kraje. Je zde zdůrazňována zejména podpora sítě sociálních služeb v malých obcích a podpora nevládních neziskových organizací poskytujících sociální služby, a to vše s ohledem na zajištění rovného přístupu k poskytovatelům služeb na základě kritéria kvality. Nezbytné je také zaměřit pozornost na správné identifikování potřebnosti dané služby, aby se zamezilo neefektivnímu čerpání financí vlivem využívání jiné služby, než je skutečně objektivně potřeba. K odstranění těchto překryvů přispěje hlubší spolupráce a koordinace sociálních a zdravotních služeb a zařízení. Kromě požadavku na rovnoměrné pokrytí služeb v kraji je zde také zdůrazňována kvalita poskytovaných služeb. Kvalita poskytovaných služeb má být zajištěna jak efektivnějším využíváním disponibilních finančních zdrojů a hledáním rezerv, tak i zvyšováním odbornosti pracovníků v sociálních a zdravotních službách prostřednictvím dalšího vzdělávání a neustálého kontaktu s novými poznatky v jejich oboru. V této souvislosti je nutné pružně reagovat na nové trendy související se vznikem nových forem sociálních služeb. Je nezbytné také klást důraz na zdravotní prevenci. V souvislosti s demografickým vývojem a změnami stylu života je žádoucí promítnout prevenci do základních postojů obyvatel podporou programů zdravého stylu života (prevence civilizačních chorob) a aktivního stárnutí (kvalita života obyvatel vyššího věku).

Spolupráce poskytovatelů služeb a jejich uživatelů, široké veřejnosti, škol, kulturních institucí, podnikatelské sféry, a zapojení všech těchto aktérů do tvorby sociální politiky, zdravotní politiky, ale i komunitního plánování na úrovni kraje přispěje výraznou měrou k zabezpečení kvalitního života obyvatel v kraji.

c) Rozvoj služeb volnočasových aktivit včetně tělovýchovy a sportu, služeb sociální prevence a integrace ohrožených skupin obyvatelstva

Rozvoj služeb volnočasových aktivit, služeb sociální prevence a integrace ohrožených skupin obyvatelstva přispěje ke spokojenosti občanů a tím k celkovému zvýšení kvality jejich života. Rozvoj různorodě zaměřených zájmových aktivit občanů realizovaných ve volném čase, tělovýchovy a sportu, vytváří podmínky pro zdravý životní styl a prostor pro neformální

a informální učení v rámci celoživotního vzdělávání a rekreaci. Aktivity prováděné ve volném čase jsou důležitým podpůrným faktorem spokojenosti občanů, neboť přispívají k užitečnému využívání jejich volného času a již svou existencí vzbuzují jejich zájem a jsou nejekonomičtější a nejúčinnější prevencí společensky nežádoucích jevů zejména u dětí a mládeže. Je zde přímá úměra: smysluplně využitý volný čas = spokojený občan. Pro udržení relativně nízké míry kriminality v kraji a pro snížení kriminality v rizikových oblastech, ale i pro zamezení růstu sociálně patologických a dalších nežádoucích jevů je nezbytné zdokonalovat systém prevence i na dalších úrovních. Zde hraje důležitou roli podpora nevládních neziskových organizací a dalších institucí poskytujících služby tohoto charakteru. Systém prevence je možné také zdokonalit využitím rezerv, které v této oblasti mají školy a školská zařízení, neboť prevence obecně patří mezi efektivnější a méně nákladná řešení všech problémů. Volnočasové aktivity jsou zde též chápány jako součást dlouhodobého výchovně vzdělávacího procesu, do kterého volnočasové aktivity bezesporu zapadají.

Eliminace identifikovaných problémů na nejnižší možnou míru a zamezení jejich dalšímu prohloubení a rozšíření je neméně důležitým úkolem. Zároveň je také potřeba dbát na integraci osob postižených sociální exkluzí do společnosti. K tomu mohou sloužit například programy zvyšující osobní motivaci, šanci na získání nového zaměstnání. Integrace osob postižených sociální exkluzí může být řešena zajištěním tzv. sociálního bydlení. Zcela nezastupitelnou roli zde má podpora sociálního poradenství, a to zejména v souvislosti s aktivním zapojením uživatelů služeb při řešení jejich obtížné situace. To napomáhá tvorbě plánů a postupů řešení sociálního vyloučení na úrovni konkrétní služby nebo místních (krajských) programů.

d) Rozvoj systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty

Uplatňování principů udržitelného rozvoje je v současnosti nezbytné ve všech oblastech lidské činnosti jako podmínky vyváženého a harmonického rozvoje kraje.

Podporovat vzdělávání, výchovu a osvětu je jedna z podstatných složek ekologického vědomí obyvatel a budování jejich odpovědnosti a respektu k životu budoucích generací. Podporovány budou různé formy a způsoby ekologické výchovy a vzdělávání, např. výuka na všech stupních škol, konání besed a přednášek, zřizování a rozvoj sítě ekologických poradenských center. Tyto aktivity napomáhají k vytvoření stabilního systému pro dlouhodobou podporu environmentální výchovy a osvěty ve školách a nevládních neziskových organizacích. Důležitou roli zde hraje osvěta, zapojení veřejnosti ve snaze zvýšit zájem o ochranu životního prostředí. Důraz je kladen na další vzdělávání obyvatel za účelem získávání nových poznatků a aktuálních informací v oblasti ochrany životního prostředí a trvale udržitelného rozvoje. Důležitým faktorem je podpora rozvoje spolupráce nevládních neziskových organizací a veřejného sektoru v oblasti ochrany životního prostředí. Významná je také podpora zapojení firemního sektoru do realizace environmentálních projektů. Podpora ekologizace provozů škol, úřadů a dalších institucí je významným faktorem k naplnění cíle. Je také nezbytné realizovat a průběžně aktualizovat platnou koncepci Environmentální výchovy a osvěty Královéhradeckého kraje. Cílem procesu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty je uplatňování principů trvale udržitelného rozvoje ve všech činnostech běžného života a ve všech oblastech rozvoje kraje.

e) Rozvoj komunitního a kulturního života

Komplexní rozvoj regionu zahrnuje celou řadu faktorů, které jsou zastřešeny mnohostranným a mnohohrstevným partnerstvím, které přináší tolik potřebný synergický efekt zasahující do všech oblastí rozvoje. Jedním z významných prvků partnerství je participace občanů na utváření aktivního kulturního a komunitního života v obcích a městech, čímž se přispívá k zachování tradic, zvyklostí a kulturního dědictví včetně rozvoje volnočasových a sportovních aktivit.

Přínosná je podpora „aktivní“ spolupráce občanského sektoru (nevládního neziskového sektoru, veřejnosti), veřejné správy a podnikatelského sektoru. Jednou z aktivit, vedoucí k splnění tohoto cíle může být podpora místních historických, kulturních, společenských tradic a kulturních a sportovních aktivit. Také podpora kulturních služeb a profesionálních kulturních aktivit zde má neméně významnou roli. Vytváření kvalitního zázemí pro kulturní a společenský život v obcích je podmínkou pro splnění specifického cíle.

Kultura podmiňuje celkovou kvalitu života v obcích, neboť je součástí podmínek stability společnosti. Je zdrojem zábavy, předmětem volnočasových aktivit, plní zejména poznávací, identifikační, vzdělávací funkce a přispívá k nezbytnému rozvoji spolkového a společenského života.

Principy spolupráce a partnerství a podpora komunitního života jsou jedny ze zásad místní Agendy 21, která je nástrojem pro uplatnění principů udržitelného rozvoje na místní a regionální úrovni. Prostřednictvím zkvalitňování správy věcí veřejných, prostřednictvím strategického plánování (řízení), zapojováním široké veřejnosti do rozhodování a uplatňováním všech dosažených poznatků o udržitelném rozvoji se zvýší kvalita života ve všech jeho aspektech včetně dosažení nezbytné zodpovědnosti občanů za jejich životy i životy budoucích generací v prostoru a čase. Agenda 21 je zaštiťujícím programem pro trvale udržitelný rozvíjej regionu.

Prioritní oblast 3: Venkov a zemědělství

VÝCHOZÍ STAV

Prioritní oblast Venkov a zemědělství je územně vymezena a zabývá se problematikou venkovského prostoru Královéhradeckého kraje. Vzhledem ke svému regionálnímu vymezení se zároveň velmi výrazně dotýká dalších oborových prioritních oblastí, které řeší tématické klíčové oblasti bez územní specifikace. Z toho důvodu se daná prioritní oblast zaměřuje pouze na některé otázky venkovského prostoru, neboť komplexní rozvoj venkova se promítá ve všech prioritních oblastech krajské strategie. Samo vymezení

venkovského prostoru pro účely cílené podpory v rámci krajské strategie bude tématem dalších prací. Venkovské území je značně diferencované z hlediska probíhajících jevů a procesů od silně suburbanizovaných prosperujících území v zázemí Hradce Králové po odlehlá periferní velmi řídko osídlená území pohraničních pásem. Obecně lze venkovské oblasti v Královéhradeckém kraji charakterizovat jako oblasti s vyšším podílem obyvatel pracujících v primárním sektoru.

Přírodní podmínky pro zemědělskou výrobu jsou na území Královéhradeckého kraje zejména v nižších polohách velmi dobré. Avšak neuspokojivá konkurenceschopnost zemědělské výroby a nízká úroveň příjmů v zemědělství má řadu příčin a vede k neatraktivitě zemědělských oborů pro mladé lidi. Velkoplošné, intenzivní hospodaření s využíváním chemických přípravků zvyšuje rentabilitu a snižuje náklady, což zlepšuje konkurenceschopnost zemědělců, zároveň však vede ke snížení biodiverzity krajiny a zvyšuje rizika škod při živelných katastrofách.

Charakteristickým rysem lesů v regionu je nevhodná druhová a věková skladba dřevin a také poškození souvisejících lesních ekosystémů, zejména v pohraničních oblastech v důsledku průmyslových exhalací.

Dalšími příčinami dosavadního negativního vývoje venkovských oblastí v regionu je složitá možnost uplatnění na trhu práce způsobená nízkým podílem malého a středního podnikání, nedostatkem pracovních příležitostí a zároveň nízkou mobilitou obyvatel. Důsledkem je vyšší míra nezaměstnanosti. Pro obyvatelstvo venkova je charakteristická také celkově nižší úroveň vzdělanosti. V řadě malých obcí chybí základní občanská vybavenost, pokrytí asistenčními službami a službami sociální péče je nerovnoměrné, stále chybí IT infrastruktura. Některé malé obce se také potýkají s nevyhovujícími prostory pro kulturní činnost, nedostatečnou nabídkou volnočasových aktivit a pozvolným úpadkem spolkového života. Pro většinu těchto obcí je charakteristický nepříznivý demografický vývoj.

Velkým zdrojem prosperity venkovských oblastí se může stát cestovní ruch, pro který má Královéhradecký kraj nejlepší předpoklady, ať už jsou to přírodní atraktivity, či potenciál kulturních pamětihodností, sportovních a rekreačních středisek apod. Doposud brání lepšímu využití kapacit nekoordinovanost aktivit a mizivá podpora ze strany veřejné správy a samosprávy.

Správní členění území do vyšších administrativních celků ne vždy odpovídá přirozené spádovosti obcí, sídelní struktura je velmi rozdrobená. Chybí kvalitní podklady pro střednědobé a dlouhodobé plánování na úrovni obcí a mikroregionů, pokrytí území kraje

územními plány VÚC není zdaleka úplné, nedopracovaná je energetická koncepce Královéhradeckého kraje směrem k venkovu.

STRATEGIE OBLASTI

Při tvorbě strategie oblasti byly v souladu s principy partnerství zohledněny názory jednotlivých regionálních aktérů včetně široké veřejnosti. Na základě ohodnocení vzájemné interakce silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb se specifickými cíli byla navržena generická strategie, která je zaměřena na překonání slabých stránek a vyvarování se hrozeb (W-T). Generická strategie vytyčuje základní orientaci prioritní oblasti za účelem dosažení prioritního cíle.

Mezi významné slabé stránky patří nízká konkurenceschopnost zemědělských produktů a s tím související další problémy v zemědělství jako například nízká úroveň příjmů v zemědělských oborech, nevyhovující struktura pracujících v zemědělství, nedostatek kapitálu v zemědělském sektoru, trend snižování počtu zemědělských subjektů vlivem ekonomických tlaků na rentabilitu výroby a produktivitu práce, který může způsobit další pokles počtu pracovních míst na venkově, nevyhovující technologické vybavení zemědělců a podobně. Se zemědělstvím také úzce souvisí sféra životního prostředí. Zde má negativní dopady na biodiverzitu krajiny zejména vysoký podíl zorněné půdy, nevhodná druhová a věková skladba dřevních porostů, nízká protierozní a protipovodňová ochrana a také stále přetrvávající velkoplošný způsob hospodaření. Některé lokality se potýkají s problémem velkého zatížení krajiny v souvislosti s cestovním ruchem. Bariérami rozvoje venkovských sídel je nedostatečná občanská vybavenost, obtížná dostupnost základních služeb, nepříznivý demografický vývoj a struktura obyvatel. Jistou zátěží pro rozvoj venkova je také rozdrobená sídelní struktura, nevhodné správní členění území a excentrická poloha krajského města.

Nejvýznamnějšími hrozbami pro venkovské oblasti regionu jsou nedostatečná péče o krajinu a nerespektování zásad trvale udržitelného rozvoje. Další pokles zemědělské výroby by mohl mít vedle ekonomických dopadů také devastující vliv na krajinu. Dále také hrozí pokračování úpadku podnikání a služeb na venkově, což by vedlo k ještě vyšší nezaměstnanosti a postupnému vylidňování venkovských oblastí.

Při řešení problému venkova je nutné též zároveň posilovat již stabilizované a kladně hodnocené vnitřní a vnější faktory rozvoje. Jako silné stránky byly označeny zejména rozmanité přírodní podmínky s oblastmi vhodnými jak pro různorodou zemědělskou výrobu, tak pro rekreaci obyvatel a rozvoj cestovního ruchu. Kraj má poměrně málo poškozené životní prostředí, pozvolna se zvyšuje vzhled a atraktivita venkovských sídel.

Příležitosti jsou spatřovány v rozvoji konkurenceschopného a ekologicky šetrného zemědělství včetně jeho přeorientování se na nové formy a produkty. Zatraktivnění venkova pro mladou generaci a oživení možností pro bytovou výstavbu může zmírnit negativní demografický vývoj na venkově. Efektivní čerpání finančních prostředků z fondů EU a z tuzemských programů může zajistit potřebné investice v oblasti rozvoje venkovského prostoru, životního prostředí a zemědělství. Obnovou a rozvojem charakteristického obrazu venkovských sídel a obnovením kulturně-historických tradic a památek bude podpořen další rozvoj cestovního ruchu. Rozvoji venkova může výrazně pomoci také vznik kvalitních územních a rozvojových plánů s dlouhodobou koncepcí a uplatnění principů trvale udržitelného rozvoje

Návrh generické strategie ze SWOT analýzy	silné stránky - S	slabé stránky - W
příležitosti - O	<u>strategie S - O</u> Lidské zdroje	<u>strategie W - O</u> Podnikání a zaměstnanost
hrozby - T	<u>strategie S - T</u>	<u>strategie W - T</u> Venkov a zemědělství Infrastruktura

Vazba mezi specifickými cíli a body SWOT analýzy (koincidenční matice) – Venkov a zemědělství

Venkov a zemědělství	a) Zlepšení využití místního ekonomického potenciálu na venkově	b) Zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a péče o krajinu jako stabilizujícího prvku venkova	c) Zvýšení přitažlivosti venkovských oblastí zlepšením kvality a dostupnosti služeb	d) Zvýšení využití potenciálu venkovských oblastí pro cestovní ruch prostřednictvím propagace a marketingu regionálního rozvoje	e) Podpora zavádění moderních metod plánování pro udržitelný rozvoj
SILNÉ STRÁNKY					
Významné kulturní dědictví a přírodní potenciál pro rozvoj cestovního ruchu a volnočasových aktivit včetně tělovýchovy a sportu	x		xx	xxx	x
Nízké znečištění životního prostředí a poměrně vysoký počet chráněných území		xx	xx	xxx	x
Významné přírodní zdroje s vysokým podílem lesních ploch a další surovinová základna	xx	xxx	x	x	x
Tradičně příhodné podmínky pro zemědělství	xx	xxx	x	x	x
Velká intenzita a koncentrace zemědělské rostlinné i živočišné produkce, tradice zemědělského hospodaření i v méně příznivých oblastech kraje	xx	xxx			xx
Nižší intenzita výskytu sociálně patologických jevů a kriminality na venkově			xx		
SLABÉ STRÁNKY					
Nepříznivý demografický vývoj venkovských oblastí	xxx	x	xxx		
Vyšší míra nezaměstnanosti a nedostatek pracovních příležitostí	xxx	xx	xx	xx	
Nízká konkurenceschopnost zemědělství	xx	xxx			x
Chybějící občanská vybavenost a nedostatečná nabídka volnočasových aktivit, včetně kulturních a sportovních činností	x		xxx	x	x
Nevhodné prvky ve venkovské zástavbě a častý výskyt brownfields	x		xxx	x	xx
Vysoký stupeň zatížení přírody a krajiny v turisticky atraktivních oblastech		x		xxx	xx
Nevhodné hospodaření a neregulovaná těžba, nedořešená koncepční ochrana území	x	xxx		x	xxx
PŘÍLEŽITOSTI					
Zatraktivnění venkovského prostoru pro mladou generaci	x		xx		x
Rozvoj malého a středního podnikání	xxx		x	xx	
Posilování konkurenceschopnosti produkčních i mimoprodukčních funkcí zemědělství	x	xxx		x	xx
Čerpání financí z fondů EU i tuzemských pro zajištění investic v oblasti ŽP, zemědělství a venkova	xx	xxx	x	x	x
Podpora aktivit mikroregionů a svazku obcí k posílení ekonomického rozvoje	xx	x	x	x	x
HROZBY					
Zhoršující se životní prostředí v důsledku nerespektování zásad trvale udržitelného rozvoje	xx	xx	x	xx	xxx
Nárůst hospodářsky problémových oblastí v důsledku slabé ekonomické výkonnosti venkovských regionů	xxx	xx	xxx	x	xx
Nekontrolovaná a živelná suburbanizace			xx	x	xx
Konfliktní střety rozvoje cestovního ruchu s ochranou přírody	xx	x		xxx	xx
Nevyřešení vlastnických a majetkoprávních vztahů a nedokončená restituce	xx	xx	xx		xx

CÍLE PRIORITY

Prioritní cíl

Zvýšení přitažlivosti života na venkově v souladu s principy udržitelného rozvoje

Prioritní oblast je zacílena na zvýšení přitažlivosti a kvality života na venkově zajištěním možností uplatnění na trhu práce, zvyšováním úrovně občanské vybavenosti a služeb. To bude zajištěno efektivním využíváním přírodních atraktivit a ekonomického potenciálu venkovských oblastí. Důraz bude kladen na zabezpečení konkurenceschopnosti zemědělství, zvýšení technologické úrovně zemědělské výroby a na zvýšení podílu cestovního ruchu na prosperitě venkovských obcí. Tím se omezí nepříznivý demografický vývoj venkovských oblastí. Zásadou je zachování tradičního rázu venkovského prostoru a respektování vyváženého rozvoje regionů. Tyto aktivity musí být v souladu s maximální ochranou životního prostředí jako základním principem udržitelného rozvoje.

SEZNAM SPECIFICKÝCH CÍLŮ PRIORITY VENKOV A ZEMĚDĚLSTVÍ	
a)	Zlepšení využití místního ekonomického potenciálu na venkově
b)	Zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a péče o krajinu jako stabilizujícího prvku venkova
c)	Zvýšení přitažlivosti venkovských oblastí zlepšením kvality a dostupnosti služeb
d)	Zvýšení využití potenciálu venkovských oblastí pro cestovní ruch prostřednictvím propagace a marketingu regionálního rozvoje
e)	Podpora zavádění moderních metod plánování pro udržitelný rozvoj

Specifické cíle

a) Zlepšení využití místního ekonomického potenciálu na venkově

Pro hospodářský a sociální rozvoj venkovských oblastí je třeba v co největší míře využít místního ekonomického potenciálu. Cílem pro zajištění trvale udržitelného polyfunkčního rozvoje venkova je vytvoření podmínek nutných pro tvorbu alternativních pracovních příležitostí ve venkovských oblastech cestou zvyšování přitažlivosti oblastí pro podnikatelské investice a zlepšování příležitostí pro malé a střední podnikatele. Neméně důležitá je stabilizace zejména mladých a vzdělaných lidí v rámci venkovského prostoru. Jedná se jak o mladé podnikatele, tak i o pracovníky firem sídlících a působících na venkově. Naplnění těchto předpokladů je jedním ze základů dlouhodobého ekonomického růstu.

Je zapotřebí rozšířit portfolio ekonomických činností za účelem snížení ekonomické závislosti venkova na městech a příměstských oblastech. Podpora nových aktivit umožní vytvoření nových pracovních míst v alternativních oblastech, růst příjmů a životní úrovně venkovského obyvatelstva. To může velice kladně ovlivnit nepříznivý stav věkové a vzdělanostní struktury obyvatel a omezit tak zhoršování demografické situace na venkově. V neposlední řadě se tím i zvýší ekonomická kooperace a samostatnost lokálních subjektů místní samosprávy.

Krokem, který může napomoci k naplnění tohoto cíle je také uspořádání vlastnických práv k pozemkům, prostorová a funkční úprava pozemků, jejich zpřístupnění a reálné vytyčení.

b) Zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a péče o krajinu jako stabilizujícího prvku venkova

V Královéhradeckém kraji jsou dobré přírodní podmínky pro rozvoj konkurenceschopného zemědělství, na které však negativně působí řada faktorů. Jsou to například nízká produktivita práce, nízký stupeň zpracování zemědělských produktů u prvovýrobců, nedostatečný marketing a finančně nepříliš silný sektor potravinářského průmyslu. Je zapotřebí toto odvětví adaptovat na podmínky evropského trhu, zatraktivnit pro mladou generaci, podporovat zlepšení technologického vybavení subjektů podnikajících v zemědělství. Je žádoucí zaměřit pozornost na mimoprodukční funkce zemědělství a zvýšení produkce zemědělských výrobků s vysokou přidanou hodnotou. Jedná se zejména o výhodné energetické a technické plodiny. Oblastí, ve které je zapotřebí zlepšit úroveň, je zpracování zemědělských produktů na prvním stupni zpracování, kde je nutné nahradit některé zastaralé technologie. To vše s maximálním zohledněním ekologických aspektů zemědělské výroby a krajinotvorných funkcí zemědělství včetně lesního hospodářství. Je zapotřebí zaměřit se na omezení emisí škodlivých látek všech skupenství při zemědělské výrobě a citlivá opatření na ochranu půdního fondu. Vysoký stupeň ohrožení půd je jedním z limitujících faktorů ekonomického rozvoje v delším časovém horizontu. To je nutné řešit zejména vhodnou orientací zemědělských metod na šetrné způsoby zacházení s půdou. Dalším důležitým faktorem je stabilita hydrosystémů - zvýšení retenční schopnosti krajiny proti povodním a opatření proti vodní i větrné erozi. K ekologicky šetrnému hospodaření je zapotřebí zemědělce motivovat a vhodnou formou podporovat. Pro zachování přírodního bohatství je zapotřebí revitalizovat krajinu a zvýšit její biodiverzitu v souladu s ekologickými principy a poznatky. Je žádoucí zavedení příslušných ochranných opatření, zlepšení a udržování ekologické stability lesů, zalesňování a zatravnění zemědělsky nevyužívané půdy. Také je vhodné pokračovat v systematické legislativní ochraně cenných přírodních lokalit a vytvářet projekty v oblasti územních systémů ekologické stability. K tomu může dopomoci efektivní čerpání finančních prostředků z fondů Evropské unie i z tuzemských programů na podporu ochrany přírody a zemědělství. Formou poradenství mohou dopomoci například agrární komory. Nezbytný je citlivý přístup v oblastech konfliktu zájmů zemědělství, ochrany přírody a turistického ruchu.

c) Zvýšení přitažlivosti venkovských oblastí zlepšením kvality a dostupnosti služeb

Pro kvalitní život je třeba občanům zajistit možnost uspokojování základních potřeb v místě jejich bydliště. Vybavenost obcí zařízeními občanské vybavenosti je tak významným faktorem kvality a rovnocennosti životních podmínek obyvatel regionu. Dosažení cíle snížení nezaměstnanosti a zatraktivnění života ve venkovských oblastech též závisí na zlepšení veřejných služeb zaměstnanosti, na odstranění překážek mobility pracovní síly a na fungování trhu práce a vyhovující nabídce bydlení. Je zapotřebí integrovaným a inovačním přístupem podporovat rozvoj služeb a základní občanské vybavenosti v malých obcích a ve spádových sídlech. Předpokladem pro přitažlivost venkova je vedle těchto podmínek zejména dostupnost a odpovídající kvalita základních služeb, vzdělání, sociální péče, zdravotní péče a volnočasových aktivit. V některých obcích je stav vesnické zástavby značně zanedbaný vlivem nedostatku finančních prostředků na údržbu a rekonstrukce, což snižuje celkovou atraktivitu obce. Řešením může být postupná regenerace venkovského prostoru jako celku a oživení stávajících objektů tradiční a historické venkovské zástavby. Jedním z podpůrných faktorů rozvoje zaostalých venkovských regionů v návaznosti na další rozvojové aktivity může být také vytvoření podmínek pro výstavbu nových bytů.

d) Zvýšení využití potenciálu venkovských oblastí pro cestovní ruch prostřednictvím propagace a marketingu regionálního rozvoje

Území Královéhradeckého kraje má z hlediska cestovního ruchu velký potenciál spočívající ve značném množství přírodních, kulturních a historických atraktivit. Pro rozvoj cestovního ruchu ve venkovských oblastech je žádoucí podporovat a efektivně využívat také společensko-kulturní potenciál obcí a kulturní specifika regionu jako jsou například lidové tradice.

Ve venkovském prostoru se z hlediska stabilizace kulturních hodnot v území významně uplatňují vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny. Kromě evidovaných památek existují speciálně na venkově památky nebo památná místa a charakteristické prvky sídel a krajiny neevidované, přesto zasluhující údržbu a zachování. Cenné jsou i technické památky na venkově, jejichž obnova by přinesla uplatnění v cestovním ruchu. Využití památkového fondu a tradiční venkovské kultury v cestovním ruchu je však zatím nízké. Mezi základní podmínky pro zintenzivnění cestovního ruchu v potenciálně turisticky atraktivních venkovských oblastech patří také vytvoření zázemí pro návštěvníky: dostupnost služeb, údržba turistických tras apod. Významnou příležitostí v podmínkách regionu je také rozvoj moderních alternativních forem turistiky: ekoturistiky, agroturistiky, ale i geoturistiky apod. Nezbytností pro dosažení cíle je společná propagace produktů cestovního ruchu - všeobecná informovanost o nabídce cestovního ruchu prostřednictvím komplexních informačních systémů. Nekoordinovaný rozvoj cestovního ruchu může vést k poškozování životního prostředí a nadměrnému využívání přírodních zdrojů. Je proto nutné vždy brát ohled na ekologické dopady rozvoje cestovního ruchu.

e) Podpora zavádění moderních metod plánování pro udržitelný rozvoj

Moderní plánování obcí, měst a regionů je jedním z klíčových faktorů pro vyvážený a komplexní rozvoj území s ohledem na respektování zásad trvalé udržitelnosti. Systematická podpora zavádění moderních a mezinárodně uznávaných metod plánování je fundamentem pro vytvoření širokého společenského konsensu nad budoucností regionu. Prostřednictvím zpracování a uplatňování kvalitních strategických rozvojových koncepcí, územních plánů a dalších dokumentů pro střednědobé a dlouhodobé plánování na úrovni obcí a regionů lze propojit ekonomický a sociální růst s aspektem kvality životního prostředí.

Regiony a obce si prostřednictvím těchto metod, založených na vytváření partnerství jednotlivých sektorů (veřejného, neziskového a podnikatelského), na všeobecném konsenzu a diskuzích o rozvoji regionu, mohou specifikovat hlavní směry a cíle rozvoje včetně prostředků k jejich dosažení. Kvalitní zpracování plánů a rozvojových koncepcí zlepší jejich pozici pro získávání vnějších finančních zdrojů – zejména dotací. Za předpokladu jejich důsledného prosazování a realizace se stanou dlouhodobým nástrojem rozvoje obcí a regionů snižujícím vlivy a tlaky prosazování zájmů jednotlivých osob či skupin ve svůj prospěch na úkor zájmů většiny. Umožní také obcím a regionům využívat své zdroje a možnosti hospodařit se svými finančními prostředky efektivněji a v souladu s vyváženým rozvojem všech složek života.

Prioritní oblast 4: Infrastruktura

VÝCHOZÍ STAV

Prioritní oblast Infrastruktura řeší širokou problematiku týkající se veškeré infrastruktury v kraji a zároveň oblast životního prostředí. Královéhradeckému kraji chybí přímé napojení na sousední regiony, resp. na evropskou dopravní síť, a to z důvodu teprve rozestavěné dálnice D11 a nedostatku navazujících rychlostních komunikací. Existující síť regionálních silnic je trvale přetížena tranzitní dopravou a má výrazný negativní vliv na životní prostředí obyvatel. Nedostatek finančních

prostředků pro zabezpečení systémové údržby těchto komunikací v minulých letech způsobil to, že jejich současný technický stav ve většině případů neodpovídá požadavkům silniční dopravy. Kvalita většiny regionálních železničních tratí je z hlediska technických parametrů nerovnoměrná, jejich technický stav je na velmi nízké úrovni. V posledních letech došlo také k útlumu veřejné hromadné dopravy a k výraznému nárůstu využití individuální automobilové dopravy. Tato skutečnost se projevuje přetížením silnic automobilovou dopravou s negativními důsledky na životní prostředí a vede k nedostatečné dopravní obslužnosti zejména venkovských oblastí, kde se rovněž ukazuje jako zásadním problémem špatná dostupnost infrastruktury veřejných služeb včetně zdravotní, sociální, vzdělávací a občanské vybavenosti. Téměř v celém kraji dochází ke stárnutí domovního a bytového fondu a zároveň chybí infrastruktura pro rozvoj nové bytové výstavby. Na kanalizaci zakončenou čistírnou odpadních vod není napojen dostatečný počet obyvatel a obcí, což má i zásadní vliv na životní prostředí. Zastaralá technická infrastruktura včetně inženýrských sítí a zanedbaná péče v minulých letech vyžaduje jejich opravu a kvalitnější údržbu. Absence připravených průmyslových zón nebo existence zón s nekvalitní nebo chybějící infrastrukturou limitují ekonomický rozvoj kraje. Specifickým problémem zůstává revitalizace brownfields. Nízká dostupnost připojení k internetu převážně mimo velké aglomerace a nerovnoměrné síťové pokrytí ve venkovských oblastech vede k zaostávání těchto regionů ve využívání moderních telekomunikačních a informačních technologií. Rozsáhlejšímu rozvoji cestovního ruchu brání nerovnoměrně soustředěná turistická infrastruktura a její místy nevyhovující stav.

Tento současný stav oblasti Infrastruktura ukazuje na jaké problémy je potřeba se zaměřit a které je třeba na základě níže uvedené strategie řešit.

STRATEGIE OBLASTI

Na základě SWOT analýzy a vzájemné interakce silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb byla navržena generická strategie slabé stránky – hrozby (W-T), která se jeví jako nejvhodnější alternativou pro naplnění specifických cílů. Je zaměřena na to, jak překonat slabiny a zároveň se vyvarovat možných nebezpečí v této problémové oblasti. V souladu s cílem vyváženého rozvoje regionu budou samozřejmě zároveň zohledňovány též silné stránky a příležitosti.

Nejzávažnějšími slabými stránkami regionu jsou chybějící napojení regionu na evropskou dopravní síť, přetíženost a špatný stav regionálních silnic, nevyhovující stav zastaralé technické infrastruktury a nedostatečná dopravní obslužnost ve venkovských oblastech, kde často chybí i vybavenost veřejnými službami a nízká dostupnost informačních technologií. Jako další negativa se ukazují stárnutí bytového fondu, chybějící infrastruktura pro nové bydlení, nevyhovující stav turistické infrastruktury a problematické využívání průmyslových zón a revitalizace brownfields. Mezi nejzávažnější hrozby patří oddálení dobudování dálnice a rychlostních komunikací, trvalý nárůst tranzitní dopravy a pokles významu dopravy železniční, preferování automobilismu na úkor veřejné dopravy, nízká míra investic do infrastruktury cestovního ruchu, vysoké náklady na budování IT infrastruktury a nezájem investorů, nesplnění norem vůči EU ohledně životního prostředí a klesající zájem o plynofikaci. Nejvýznamnějšími silnými stránkami regionu je výhodná dopravní poloha krajského města s kvalitním systémem veřejné dopravy, hustá síť silnic a železnic a poměrně čisté životního prostředí. Nejtatraktivnějšími příležitostmi jsou blízkost I. železničního koridoru, plánované splavnění Labe do Pardubic, rozvoj integrovaných dopravních systémů a možnosti využití obnovitelných zdrojů energie.

Každý specifický cíl odráží naléhavou potřebu zlepšit určitou oblast infrastruktury popř. životního prostředí v regionu. V rámci stanovení specifických cílů byly zohledněny názory neziskového a podnikatelského sektoru, zájmových a lokálních skupin i široké veřejnosti. Vzájemnou interakcí jednotlivých faktorů dané strategie lze dosáhnout naplnění prioritního cíle i všech osmi specifických cílů oblasti Infrastruktura.

Návrh generické strategie ze SWOT analýzy	silné stránky - S	slabé stránky - W
příležitosti - O	<u>strategie S - O</u> Lidské zdroje	<u>strategie W - O</u> Podnikání a zaměstnanost
hrozby - T	<u>strategie S - T</u>	<u>strategie W - T</u> Venkov a zemědělství Infrastruktura

Vazba mezi specifickými cíli a body SWOT analýzy (koincidenční matice) – Infrastruktura

Infrastruktura	a) Zkvalitnění a rozvoj technické a podnikatelské infrastruktury	b) Vznik a rozvoj sítí pro informační a telekomunikační technologie včetně jejich obsahu a využití	c) Rozvoj, obnova a údržba dopravní infrastruktury v regionu	d) Rozvoj dopravní dostupnosti a obslužnosti území	e) Rozvoj infrastruktury v oblastech školství, vzdělávání, zdravotnictví, sociálních věcí, volnočasových aktivit a ostatní občanské vybavenosti	f) Modernizace a zvyšování kapacity infrastruktury cestovního ruchu	g) Zlepšení stavu a ochrany životního prostředí	h) Zvýšení kvality bydlení a zlepšení vzhledu měst a obcí
SILNE STRÁNKY								
Výhodná dopravní poloha Hradce Králové		x	xxx	xxx		xx		x
Hustá síť silnic a železnic			xxx	xxx	x			
Hustá síť autobusových linek a kvalitní systém veřejné dopravy v aglomeraci Hradce Králové		x		xxx				
Dobrá úroveň zásobování odběratelů elektrickou energií	xxx				xx			xx
Převažující část území regionu je plynofikována	xxx				xx		x	x
Poměrně dobrá kvalita životního prostředí						x	xxx	xx
SLABÉ STRÁNKY								
Absence přímého dopravního napojení na sousední regiony	x		xxx	xx		x		x
Přetíženost stávající silniční sítě a nevyhovující stav silnic			xxx	xx		x	xx	x
Nedostatečná dopravní dostupnost a obslužnost venkovských regionů			xx	xxx	xx	xx	x	xx
Špatný stav inženýrských sítí převážně v některých venkovských oblastech	xxx	x			xx		x	xxx
Chybějící infrastruktura pro rozvoj bydlení	xx	x			xx	xx	x	xxx
Stárnutí bytového fondu	xx	x			xx	xx	x	xxx
Špatně dostupná sociální a zdravotnická infrastruktura a často chybějící občanská vybavenost v malých obcích	x	xxx		xx	xxx	x		x
Problematická využitelnost některých průmyslových zón a brownfields	xxx	x	x			x	xxx	xx
Nízká dostupnost vysokorychlostního připojení k internetu mimo velké aglomerace	x	xxx			x	xx		x
Nevyhovující stav turistické infrastruktury		xxx	x	xx	xx	xxx	xx	x
PRILEŽITOSTI								
Využití blízkosti I. železničního koridoru a plánovaného dokončení splavnění Labe do Pardubic	x	x	xx	xxx		xx		x
Rozvoj integrovaných dopravních systémů		x	x	xxx		xx		xx
Rozvoj telekomunikační infrastruktury a informačních technologií k posílení investiční přitažlivosti regionu	x	xxx			xx	x		x
Využití potenciálu průmyslových zón a regenerace brownfields	xxx	x	x		x	x	xx	xxx
Podpora získávání energií pomocí obnovitelných zdrojů a využití alternativních zdrojů energie	xx	x					xxx	x
HROZBY								
Oddálení dobudování páteřních komunikací a nepropojení regionu na transevropské dopravní sítě	x	xx	xxx	xx		xx		x
Trvalý nárůst intenzity tranzitní dopravy			xxx				xxx	x
Pokles významu železniční dopravy v rámci objemu a výkonu hromadné dopravy			xxx	xxx		x	xx	x
Setrvávající tendence veřejnosti preferovat individuální dopravu před hromadnou			xx	xxx		x	xxx	x
Nízká míra investic do infrastruktury cestovního ruchu		xx	x	xx	x	xxx	x	x
Vysoké náklady na budování IT infrastruktury a nezájem investorů	x	xxx			xx	xx		xx
Klesající zájem o plynofikaci	xxx						xxx	xx
Nedostatek finančních zdrojů pro splnění norem vůči EU ohledně životního prostředí	xx	x					xxx	xx

CÍLE PRIORITY

Prioritní cíl

Rozvoj infrastruktury a dopravní dostupnosti jako jednoho z klíčových atributů úspěšného rozvoje regionu při respektování ochrany životního prostředí

Prioritním cílem v oblasti Infrastruktura je zlepšení a posilování dopravní, technické a informační infrastruktury a vytvoření podmínek pro zajištění rozvoje kvalitní dopravní dostupnosti a obslužnosti území, rozvoje bydlení, cestovního ruchu a informačních a komunikačních technologií při respektování ochrany životního prostředí podle principů trvale udržitelného rozvoje. Cílem je podporovat rozvoj infrastruktury a progresivních technologií jako jednoho z klíčových atributů úspěšného rozvoje ekonomiky regionu, vytvářejícího nové pracovní příležitosti a podporujícího vznik a rozvoj konkurenceschopných podnikatelských aktivit.

SEZNAM SPECIFICKÝCH CÍLŮ PRIORITY INFRASTRUKTURA	
a)	Zkvalitnění a rozvoj technické a podnikatelské infrastruktury
b)	Vznik a rozvoj sítí pro informační a telekomunikační technologie včetně jejich obsahu a využití
c)	Rozvoj, obnova a údržba dopravní infrastruktury v regionu
d)	Rozvoj dopravní dostupnosti a obslužnosti území
e)	Rozvoj infrastruktury v oblastech školství, vzdělávání, zdravotnictví, sociálních věcí, volnočasových aktivit a ostatní občanské vybavenosti
f)	Modernizace a zvyšování kapacit infrastruktury cestovního ruchu
g)	Zlepšení stavu a ochrany životního prostředí
h)	Zvýšení kvality bydlení a zlepšení vzhledu měst a obcí

Specifické cíle

a) Zkvalitnění a rozvoj technické a podnikatelské infrastruktury

Kvalitní technická infrastruktura představuje jednu ze základních podmínek komplexního rozvoje regionu a je nepostradatelná jak pro rozvoj ekonomických aktivit, tak pro zajištění mnoha potřeb moderního života. Problematický je mnohdy její technický stav a kapacita. Proto je třeba rekonstruovat stávající zastaralou technickou infrastrukturu s dříve zanedbávanou péčí a samozřejmě podporovat i rozvoj nové infrastruktury. Jedná se o energetické sítě, vodovody a kanalizace včetně budování čistíren odpadních vod (ČOV) v souvislosti s normami a směrnici EU o ekologickém nakládání s odpadními vodami. Pro atraktivitu zainvestovaných rozvojových ploch a lokalit vhodných pro podnikání je důležité zajištění území inženýrskými sítěmi a výstavba přístupových komunikací. Specifickým problémem v této oblasti jsou tzv. brownfields - opuštěné, dříve využívané plochy a nemovitosti, které ztratily své původní funkční využití. Jedná se především o bývalé průmyslové areály a zemědělské objekty, lokality poškozené těžbou, opuštěné vojenské areály, nevyužívanou dopravní infrastrukturu apod. Specifickými venkovskými brownfields jsou bývalé společenské a kulturní domy, postavené v éře socialismu, pro které obce dosud

nemají plnohodnotné a odpovídající využití. Revitalizace a znovuvyužití těchto ploch a objektů může zcela změnit vzhled měst a obcí.

b) Vznik a rozvoj sítí pro informační a telekomunikační technologie včetně jejich obsahu a využití

Rozvoj informační společnosti je velice významný pro ekonomický rozvoj regionu, především pro jeho odlehlejší oblasti. Disponibilita progresivních forem telekomunikační a informační infrastruktury může být základem pro překonání problémů způsobených vzdáleností jak pro podnikání, tak pro vzdělávání a sociální rozvoj. Ve vyspělých zemích se zvyšuje význam moderních informačních a telekomunikačních technologií, které jsou pilířem znalostní ekonomiky. V kraji je tak potřeba zajistit páteřní komunikační infrastrukturu a budovat sítě v okrajových oblastech s nedostatečnou dostupností tak, aby se dosáhlo optimální dostupnosti informačních a telekomunikačních technologií pro všechny bez rozdílu. Napomoci může větší počet míst s veřejně přístupným internetem (internetizace), lepší vybavenost obcí informační technikou a samozřejmě budování společných internetových portálů a rozvoj informačních systémů (včetně GIS - geografických informačních systémů). Moderním trendem je v současné době elektronizace veřejné správy tzv. e-government, jejímž hlavním cílem je zjednodušení a zároveň zvýšení výkonu veřejné správy, což by přispělo k rychlejšímu, spolehlivějšímu a levnějšímu poskytování služeb široké veřejnosti.

c) Rozvoj, obnova a údržba dopravní infrastruktury v regionu

Jedním z předpokladů ekonomického růstu je zajištění potřebné dopravní infrastruktury, která je významnou podmínkou a předpokladem pro rozvoj území a ovlivňuje hospodářskou a sociální přitažlivost místa. Nedostatečná infrastruktura podstatně snižuje investiční aktivitu regionů a měst a tím jejich konkurenceschopnost. Proto je prioritním úkolem urychlení výstavby dálnice D11 v celé délce až do Královce na státní hranici s Polskem a navazujících rychlostních komunikací, což umožní dopravní napojení kraje na sousední regiony a na evropskou dopravní síť. Výstavba nové dopravní infrastruktury by jakýmkoliv způsobem neměla narušovat krajinný ráz a životní prostředí obyvatel. Kolem měst a obcí, zatížených frekventovanými komunikacemi, je potřeba budovat obchvaty s jejich optimálním vedením. Nevyhovující stav regionální silniční sítě (silnice II. a III. tříd včetně místních komunikací) komplikuje dopravu na území kraje, a proto je nezbytná její obnova a oprava, ale i pravidelná údržba. Velkým problémem je také doprava v klidu, především ve městech a v oblastech cestovního ruchu. Nedostatek parkovacích ploch musí být systematicky řešen jejich přiměřeným rozvojem s ohledem na životní prostředí. V železniční dopravě je pozornost zaměřena na modernizaci páteřní celostátní sítě s vazbou na sousední regiony a zachování, popř. obnovu drah regionálních dle přepravních potřeb. Podpora kombinované dopravy s budováním multimodálních terminálů povede ke snížení zátěže silniční sítě tranzitní nákladní dopravou a převedení této zátěže částečně na železnici.

d) Rozvoj dopravní dostupnosti a obslužnosti území

Dopravní obslužnost je důležitým faktorem kvality života v regionu a hraje klíčovou úlohu pro volbu místa bydliště a pracoviště obyvatel. Kritická je v tomto ohledu dosažitelnost místa pracoviště veřejnými nebo soukromými dopravními prostředky z místa bydliště a dostupnost

a přístup ke školám, obchodům, sociálním, zdravotnickým a rekreačním zařízením. Velkým problémem je dopravní dostupnost venkovských oblastí, z toho důvodu je proto kladen důraz na zlepšení dopravní obslužnosti zejména v odlehklých částech regionu. Budování, rozšiřování a organizování integrovaného dopravního systému (IDS) na celém území kraje s návazností bus/vlak, popř. kolo je základním krokem pro docílení optimální obslužnosti. Proto je také nutné z hlediska železniční dopravy určit páteř regionální dopravy a provést kategorizaci železničních tratí. Součástí IDS je zavedení jednotného odbavovacího systému (včetně tarifů a informačního systému). Dopravní dostupnost lze také zvýšit nejen optimalizací (vyšší využití vozidel, zavádění nových spojů), ale i zaváděním alternativních dopravních prostředků (ekologických, ekonomicky výhodných, pro hendikepované...).

e) Rozvoj infrastruktury v oblastech školství, vzdělávání, zdravotnictví, sociálních věcí, volnočasových aktivit a ostatní občanské vybavenosti

Existence kvalitní a spolehlivé občanské vybavenosti v obcích a existence ostatních služeb pro veřejnost v regionu přispívá ke zlepšování životních podmínek, ke stabilizaci místních obyvatel a zvýšení migrační atraktivity území. Dostupnost a četnost jednotlivých veřejných služeb musí být založena podle rozumné a funkční spádovosti, aby vytvářela dobře fungující síť. Jedná se o síť budov, prostorů a ploch, konkrétně školských, zdravotnických a sociálních zařízení a služeb ostatní občanské vybavenosti, jež by se podílely na příznivé ekonomické situaci regionu. Ve městech a obcích je proto třeba podporovat udržení a rozvoj infrastruktury pro občanskou vybavenost nekomerční povahy, poskytující základní i doplňkové služby pro občany a to i různými výhodami pro provozovatele či poskytovatele těchto služeb. K tomuto účelu mohou být využívány převážně již stávající objekty a plochy, které mohou poskytnout i víceúčelové využití. Sem patří i budování zařízení pro volnočasové aktivity včetně tělovýchovy a sportu na místní, popř. mikroregionální úrovni. Optimalizace sítě předškolních a školských zařízení bude probíhat s přihlédnutím ke specifickým dané obce a širšího území. Zdravotnická a sociální infrastruktura musí odpovídat potřebám poskytování jednotlivých služeb péče pro občany. Ve všech výše uvedených veřejných prostorech je třeba dbát na odstraňování architektonických, dopravních a informačních bariér pro hendikepované občany.

f) Modernizace a zvyšování kapacit infrastruktury cestovního ruchu

Se zlepšující se dostupností turisticky atraktivních míst a památek se vytváří stabilní struktura cestovního ruchu. Zvýšení úrovně základní a doplňkové infrastruktury a zkvalitnění poskytovaných služeb jednotlivými zařízeními cestovního ruchu v regionu přispívá ke zvýšení atraktivity území a zároveň k nárůstu příjmů z cestovního ruchu. Na úrovni kraje je nezbytný rozvoj ubytovacích a stravovacích kapacit zaručujících určitý standard těchto služeb. Zvýšenou pozornost je potřeba věnovat opravě a údržbě kulturně-historických a technických památek. V rámci budování a modernizace doprovodné infrastruktury sportovně-rekreačního charakteru je třeba se zaměřit na výstavbu cyklostezek, cyklotras, hipostezek a všech typů turistických tras. S tím souvisí i podpora sezónního dopravního systému pro cestovní ruch (skibusy, cyklobusy, ČD,...). Dalšími doplňkovými službami infrastruktury cestovního ruchu, které je třeba podporovat, jsou zařízení pro využití volného času, muzea, veřejná WC atd. Patří sem i výstavba nových objektů a sítí podporujících rozvoj cestovního ruchu včetně informačních center a turistických informačních systémů.

g) Zlepšení stavu a ochrany životního prostředí

Kvalita životního prostředí úzce souvisí s atraktivitou celého regionu. Zejména urbanizované oblasti se potýkají s nadměrnou environmentální zátěží způsobenou převážně dopravou a průmyslovou výrobou. Venkovské oblasti jsou více zatíženy negativními vlivy ze zemědělství, potýkají se s celkově narušenou krajinou a sníženou biodiverzitou, čelí přírodním živlům apod. Úzká je vazba socioekonomického rozvoje a kvality životního prostředí a proto je třeba životní prostředí považovat v dlouhodobém období za faktor, který působí na místní/regionální konkurenceschopnost. Investice do životního prostředí posilují udržitelnost hospodářského růstu a snižují náklady (popř. předcházejí vzniku nákladů), které vznikají negativními externalitami ekonomického rozvoje. Z hlediska zlepšení stavu životního prostředí je důležitá ochrana a revitalizace krajiny s důrazem na zvyšování biodiverzity. S tím souvisí i systematické vytváření územního systému ekologické stability (ÚSES). Zejména v environmentálně konfliktních oblastech a zájmech je důležitý komunikativní a participativní přístup k ochraně přírody a krajiny. Zápavy z předchozích let si vyžádaly rozsáhlejší výstavbu protipovodňových opatření. Je nutné v co největší míře předcházet vzniku odpadů a v případě jejich vzniku zúročit jejich další využití (včetně jejich třídění, recyklace a likvidace). Obnovitelné zdroje energie jsou nevyčerpatelným zdrojem alternativní energie a představují energetický trend budoucnosti. Zvýšení jejich podílu na celkové výrobě energie přispěje ke snížení spotřeby primárních neobnovitelných zdrojů energie, a tím i ke snížení exhalací.

h) Zvýšení kvality bydlení a zlepšení vzhledu měst a obcí

Zajištění kvalitního a dostupného bydlení v příjemném prostředí měst a obcí patří mezi základní podmínky kvality života a vytváří předpoklady k příchodu nových obyvatel, což může posléze iniciovat další rozvojové aktivity v kraji. Specifický cíl řeší bytovou výstavbu a vytvoření vhodných podmínek pro budování nových rodinných a bytových domů včetně doprovodné infrastruktury a zajištění ploch vhodných pro potencionální bydlení. Je třeba se zaměřit na ekologicky šetrné způsoby výstavby a zároveň na snižování energetické náročnosti staveb a provozu budov. V rámci tohoto cíle bude řešena též obnova a regenerace zastaralého domovního a bytového fondu, který tak zabezpečí určitý standard k bydlení. Při urbanistickém řešení návaznosti nových staveb na stávající zástavbu je třeba dbát na architektonickou citlivost a kultivovanost. Ke zlepšení vzhledu měst a obcí přispěje úprava a revitalizace veřejných prostranství tj. náměstí, navesí, chodníků, pěších zón, parků včetně oddechových zón či dětských hřišť aj. Zvýšený zájem je soustředěn zároveň na péči, regeneraci a výsadbu zeleně, která plní řadu významných funkcí, zejména estetickou, hygienickou, rekreační a bioklimatickou a dotváří charakteristický ráz města nebo obce.

E. Návrh indikátorů k naplnění strategie

Uvedené indikátory představují pouze návrh možných ukazatelů, jenž by měly sloužit k monitorování a sledování postupného naplňování jednotlivých cílů. Konečná indikátorová sestava by měla být dokončena po vypracování programové části Strategie rozvoje kraje, která je nezbytným následným dokumentem, řešícím konkrétní kroky k naplnění stanovených cílů. Vzhledem k této skutečnosti je tato kapitola uvedena jako námětová s nutností jejího postupného dopracování, stavení počátečních hodnot, zdrojů a správců dat, atd.

§ Globální cíl

Vytvářet podmínky a prostředí umožňující spokojený život obyvatel v kraji a zvýšit atraktivitu regionu pro podnikání, investice a život obyvatel.

Indikátory:

- Ø Naděje dožití při narození v ČR - muži (v letech, poslední známý stav)
- Ø Naděje dožití při narození v ČR - ženy (v letech, poslední známý stav)
- Ø Přírůstek obyvatelstva 2005=100

§ Strategické cíle

• *Horizontální*

Začlenit region ve všech aspektech rozvoje do integrovaného evropského prostoru.

Indikátory:

- Ø Regionální HDP na obyvatele v PPS, EU = 25 (v %)
- Ø Regionální HDP na obyvatele v PPS (v PPS)
- Ø Podíl zdrojů EU na financování rozvojových aktivit kraje (%)
- Ø Společné projekty přeshraniční spolupráce regionů (počet, Kč)

Dosáhnout harmonického rozvoje celého regionu při respektování zásad udržitelného rozvoje.

Indikátory:

- Ø Udržitelné řízení místní samosprávy a místního podnikání
- Ø Výrobky propagující trvalou udržitelnost
- Ø Cesty dětí do škol a zpět

• *Tematické*

Zajistit vysokou kvalitu života všem obyvatelům Královéhradeckého kraje.

Indikátory:

- Ø Spokojenost občanů s místním společenstvím

Posilování konkurenceschopnosti regionu a vytváření podmínek pro ekonomický rozvoj.

Indikátory:

- Ø Míra zaměstnanosti obyvatel ve věku 15 – 64 let (v %)
- Ø Nárůst tvorby hrubého fixního kapitálu na obyvatele, rok 2005 = 100
- Ø Míra dlouhodobé nezaměstnanosti osob ve věku 15-64 let za osoby nezaměstnané více jak 12 měsíců
- Ø Nezaměstnanost

Posílit sociální stabilitu a vzdělanostní strukturu regionu.

Indikátory:

- Ø Míra spokojenosti občanů s krajem jako místem pro život a práci v %
- Ø Index vnímání korupce
- Ø Podíl osob účastnících se dalšího vzdělávání v regionech (%)

Zvýšit atraktivitu prostředí – posílit dopravní dostupnost a zlepšit kvalitu životního prostředí.

Indikátory:

- Ø Ekologická stopa
- Ø Udržitelné využívání území (půdy)
- Ø Spokojenost občanů s dopravní dostupností místa bydliště prostředky veřejné dopravy

§ Prioritní oblast 1: Podnikání a zaměstnanost

- ***Prioritní cíl***

Zvýšení celkového ekonomického potenciálu a konkurenceschopnosti kraje

Indikátory:

- Ø Míra zaměstnanosti obyvatel ve věku 15 – 64 let (v %)
- Ø Nárůst tvorby hrubého fixního kapitálu na obyvatele, rok 2005 = 100
- Ø Míra dlouhodobé nezaměstnanosti osob ve věku 15-64 let za osoby nezaměstnané více jak 12 měsíců

- ***Specifické cíle***

a) Podpora stávajících firem jako stabilizujícího prvku regionální ekonomiky a zaměstnanosti

Indikátory:

- Ø Poskytnuté investiční pobídky a finanční podpory (v mil. Kč)
- Ø Počet MSP, které obdržely finanční podporu

b) Podpora vzniku a rozvoje nových firem a rozvoj kooperace se strategickými partnery

Indikátory:

- Ø Počet nových MSP, které obdržely finanční podporu
- Ø Počet institucí integrovaných podnikatelských služeb (rozdíl na konci a na počátku období)
- Ø Počet založených a fungujících klastrů a počet sdružených podniků

c) Podpora zlepšení komunikace mezi veřejnou správou a podnikatelskou sférou

Indikátory:

- Ø Podíl veřejných služeb (institucí a úřadů) poskytovaných on-line (%)
- Ø Délka vyřízení dílčích úředních úkonů (stavební řízení, zápis do katastru nemovitostí aj.)
- Ø Index vnímání korupce
- Ø Index spokojenosti občanů-uživatelů veřejné správy.

d) Podpora vzájemné spolupráce firem, institucí terciárního vzdělávání a institucí výzkumných. Podpora výzkumu, vývoje a inovací (systémové a technologické)

Indikátory:

- Ø Výdaje na vědu a výzkum (v mil. Kč)
- Ø Počet zaměstnanců ve vědě a výzkumu a jejich podíl na celkové zaměstnanosti
- Ø Počet vytvořených pracovních míst ve vědě, výzkumu a technickém rozvoji

e) Rozvoj celoživotního učení a zlepšení spolupráce vzdělávací sféry se zaměstnavateli při rozvoji systému celoživotního učení

Indikátory:

- Vývoj struktury nezaměstnaných (dle věku, pohlaví, vzdělání)
- Ø Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo
 - Ø Počet rekvalifikačních programů ve spolupráci veřejného a soukromého sektoru
 - Ø Počet absolventů vzdělávacích a rekvalifikačních programů, kteří se uplatnili na trhu práce
 - Ø Podíl uchazečů o zaměstnání s délkou evidence vyšší než 1 rok (%)

f) Zlepšení propojení vzdělávací sféry s potřebami trhu práce

Indikátory:

- Ø Vývoj struktury nezaměstnaných mladých lidí (dle pohlaví, vzdělání)
- Ø Počet mladých uchazečů na 1 volné pracovní místo
- Ø Počet podpořených učňovských míst souvisejících s aktivitami programu

g) Zlepšení podmínek pro osoby znevýhodněné na trhu práce

Indikátory:

- Ø Počet uchazečů se ZPS / 1 volné místo

- Ø Počet dlouhodobě nezaměstnaných osob a osob ohrožených sociální exkluzí / 1 místo
- Ø Počet absolventů preventivních, motivačních a aktivizačních programů pro odstraňování diskriminace
- Ø Počet dlouhodobě nezaměstnaných osob a osob ohrožených sociální exkluzí účastnících se programů podpory nových pracovních míst

h) Zvýšení podílu cestovního ruchu na ekonomické prosperitě regionu

Indikátory:

- Ø Počet návštěvníků (hosté)
- Ø Počet přenocování na osobu
- Ø Využití pokojů (v %)

i) Racionální využívání stávajících zdrojů energií, surovinových zdrojů a podpora využití energie z obnovitelných zdrojů

Indikátory:

- Ø Podíl spotřeby obnovitelných zdrojů energie na celkové spotřebě primárních energetických zdrojů v kraji a na celkové výrobě elektrické energie (%)
- Ø Podíl recyklovaných odpadů na celkovém objemu odpadů v krajích (%), podíl obcí se separovaným sběrem odpadu v rámci krajů (%)

§ Prioritní oblast 2: Lidské zdroje

- ***Prioritní cíl***

Otevřená, flexibilní, sociálně soudržná, zdravá a vzdělaná společnost

Indikátory:

- Ø Podíl populace s terciárním vzděláním
- Ø Podíl občanů v evidenci sociálně potřebných obyvatel
- Ø Specifická míra nemocnosti
- Ø Specifická míra úmrtnosti dle vybraných příčin úmrtí
- Ø Počet dlouhodobě nezaměstnaných osob a osob ohrožených sociální exkluzí účastnících se programů podpory nových pracovních míst

- ***Specifické cíle***

a) Zvýšení vzdělanosti obyvatelstva s využitím nových moderních vzdělávacích metod a nových technologií v počátečním i dalším vzdělávání

Indikátory:

- Ø Míra účasti na terciárním vzdělávání (%)
- Ø Struktura zaměstnanosti podle vzdělání
- Ø Podíl škol, zapojených do mezinárodních programů
- Ø Počet absolventů preventivních, motivačních a aktivizačních programů pro odstraňování diskriminace

b) Dostupnost kvalitních sociálních a zdravotních služeb

Indikátory:

- Ø Počet lékařů a nemocničních lůžek na 1000 obyvatel
- Ø Počet lůžek v zařízeních sociální péče na 1000 obyvatel
- Ø Dostupnost zdravotních služeb (do 15ti minut chůze) v %
- Ø Míra spokojenosti s poskytováním sociálních a zdravotních služeb
- Ø Podíl občanů v evidenci sociálně potřebných obyvatel
- Ø Počet poskytovatelů sociálních služeb

c) Rozvoj volnočasových aktivit včetně tělovýchovy a sportu, služeb sociální prevence a integrace ohrožených skupin obyvatelstva

Indikátory:

- Ø Počet podpořených volnočasových aktivit dětí a mládeže ve městech
- Ø Míra pocitu bezpečí obyvatel
- Ø Počet registrovaných pravidelně sportujících dětí (mládeže)

d) Rozvoj systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty

Indikátory:

- Ø Počet nově vytvořených vzdělávacích programů zaměřených na problematiku životního prostředí
- Ø Počet škol zapojených do ekologických projektů inicovaných různými subjekty (NNO, občanská sdružení)

e) Rozvoj komunitního a kulturního života

Indikátory:

- Počet kurzů vzdělávání pracovníků v oblasti kultury
- Ø Počet zřizovaných kulturních zařízení s vlastní www prezentací z celkového počtu (v %)
- Ø Počet subjektů provozujících kulturní aktivity
- Ø Spokojenost občanů s vybaveností města pro kulturní a společenské vyžití
- Ø Míra spokojenosti se spolkovými aktivitami v obcích

§ Prioritní oblast 3: Venkov a zemědělství

• Prioritní cíl

Zvýšení přitažlivosti života na venkově v souladu s principy udržitelného rozvoje

Indikátory:

- Ø Podíl venkovské populace na celkové populaci kraje (%)
- Ø Index demografického stáří ve venkovských sídlech kraje (index)
- Ø Míra nezaměstnanosti ve venkovských obcích krajů (%)

- **Specifické cíle**

- a) **Zlepšení využití místního ekonomického potenciálu na venkově**

Indikátory:

- Ø Míra ekonomické aktivity obyvatel venkova
- Ø Migrační saldo venkovských obcí

- b) **Zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a péče o krajinu jako stabilizujícího prvku venkova**

Indikátory:

- Ø Podíl ekologického zemědělství na celkové výměře zemědělské půdy
- Ø Hrubá zemědělská produkce na pracovníka v zemědělství

- c) **Zvýšení přitažlivosti venkovských oblastí zlepšením kvality a dostupnosti služeb**

Indikátory:

- Ø Využitelná plocha vybudovaných, rekonstruovaných objektů a prostor pro služby občanské vybavenosti ve venkovských sídlech
- Ø Plocha regenerovaných a revitalizovaných veřejných prostranství ve venkovských sídlech

- d) **Zvýšení využití potenciálu venkovských oblastí pro cestovní ruch prostřednictvím propagace a marketingu regionálního rozvoje**

Indikátory:

- Ø Počet zavedených produktů venkovské turistiky, ekologické turistiky, agroturistiky
- Ø Počet nových zařízení infrastruktury cestovního ruchu na venkově

- e) **Podpora zavádění moderních metod plánování pro udržitelný rozvoj**

Indikátory:

- Ø Pokrytí území územně plánovací dokumentací obcí v %
- Ø Počet obcí využívajících principů MA 21 při rozvoji sídla
- Ø Počet obcí se zpracovanými dlouhodobými rozvojovými dokumenty

§ **Prioritní oblast 4: Infrastruktura**

- **Prioritní cíl**

Rozvoj infrastruktury a dopravní dostupnosti jako jednoho z klíčových atributů úspěšného rozvoje regionu při respektování ochrany životního prostředí

Indikátory:

- Ø Místní mobilita a přeprava cestujících
- Ø Dostupnost veřejných prostranství
- Ø Vývoj regionálních disparit v kvalitě životního prostředí v regionech (měřeno indexem kvality ŽP dle metodiky MŽP)

Ø Míra spokojenosti obyvatel s kvalitou životního prostředí

- **Specifické cíle**

a) Zkvalitnění a rozvoj technické a podnikatelské infrastruktury

Indikátory:

- Ø Délka modernizovaných elektrických rozvodných sítí
- Ø Podíl obyvatel připojených na veřejný vodovod a na kanalizaci s ČOV
- Ø Počet a plocha (v ha) připravených podnikatelských pozemkových nemovitostí, z toho brownfields

b) Vznik a rozvoj sítí pro informační a telekomunikační technologie včetně jejich obsahu a využití

Indikátory:

- Ø Počet obcí s veřejným přístupem k internetu
- Ø Počet domácností napojených na internet
- Ø Podíl veřejných služeb (institucí a úřadů) poskytovaných on-line (%)

c) Rozvoj, obnova a údržba dopravní infrastruktury v regionu

Indikátory:

- Ø Délka modernizovaných, rekonstruovaných a opravených úseků silnic a místních komunikací
- Ø Délka dokončených dálnic, rychlostních silnic a silničních přivaděčů v km
- Ø Délka optimalizovaných zmodernizovaných železničních tratí
- Ø Počet odstraněných dopravně závadných míst ve městech a obcích.

d) Rozvoj dopravní dostupnosti a obslužnosti území

Indikátory:

- Ø Délka a počet linek veřejné osobní dopravy v integrovaných systémech
- Ø Počet a podíl obcí zapojených do integrovaného dopravního systému (IDS)
- Ø Přírůstek počtu cestujících využívající IDS
- Ø Počet obcí v izochroně časové dostupnosti krajského města veřejnou osobní dopravou do 1 hodiny s frekvencí obslužnosti minimálně jeden spoj za pracovní den
- Ø Počet cestujících městskou hromadnou dopravou (MHD) v mil.osob

e) Rozvoj infrastruktury v oblastech školství, vzdělávání, zdravotnictví, sociálních věcí, volnočasových aktivit a ostatní občanské vybavenosti

Indikátory:

- Ø Využitelná plocha vybudovaných, rekonstruovaných objektů a prostor pro služby občanské vybavenosti a vzdělávání
- Ø Počet školních a dětských hřišť otevřených pro veřejnost
- Ø Počet míst v zařízeních sociální péče
- Ø Počet zařízení zdravotnické péče

f) Modernizace a zvyšování kapacit infrastruktury cestovního ruchu

Indikátory:

- Ø Délka vybudovaných cyklotras, cyklostezek, turistických a jezdeckých (hippo) tras
- Ø Počet vytvořených stálých lůžek v hotelích a ubytovacích zařízeních
- Ø Počet nových zařízení infrastruktury cestovního ruchu
- Ø Podíl veřejně přístupných památek z celkového počtu evidovaných v seznamu NPÚ (v %)
- Ø Výdaje veřejných rozpočtů na zachování a obnovu kulturních památek (mil.Kč)

g) Zlepšení stavu a ochrany životního prostředí

Indikátory:

- Ø Podíl spotřeby obnovitelných zdrojů energie na celkové spotřebě primárních energetických zdrojů v kraji a na celkové výrobě elektrické energie (%)
- Ø Počet realizovaných prvků regionální ÚSES
- Ø Podíl recyklovaných odpadů na celkovém objemu odpadů v krajích (%), podíl obcí se separovaným sběrem odpadu v rámci krajů (%)
- Ø Přírůstek plochy revitalizovaného území (ha)
- Ø Podíl odstraněných starých ekologických zátěží (%)
- Ø Zatížení životního prostředí hlukem
- Ø Kvalita místního ovzduší

h) Zvýšení kvality bydlení a zlepšení vzhledu měst a obcí

Indikátory:

- Ø Počet dokončených bytů, jejich průměrná plocha
- Ø Podíl ploch veřejné zeleně
- Ø Počet zateplených budov a bytových jednotek ve vlastnictví veřejné správy
- Ø Plocha regenerovaných a revitalizovaných veřejných prostranství

§ Životní prostředí

Indikátory:

- Ø Počet modernizovaných úpravěn vody
- Ø Počet vybudovaných ČOV v obcích, z toho do 2 000 ekvivalentních obyvatel
- Ø Délka vybudovaných kanalizačních sítí připojených na ČOV
- Ø Podíl vodovodních sítí starších než 30 let ve městech
- Ø Podíl obyvatel připojených na veřejný vodovod a na kanalizaci s ČOV
- Ø Ztráty (%) vody ve veřejných sítích
- Ø Vývoj regionálních disparit v kvalitě životního prostředí v regionech (měřeno indexem kvality ŽP dle metodiky MŽP)
- Ø Počet odstraněných starých ekologických zátěží
- Ø Čistota povrchových vod dle jednotlivých ukazatelů
- Ø Přírůstek plochy revitalizovaného území (ha)
- Ø Naděje na dožití při narození (muži, ženy)
- Ø Emise znečišťujících látek na jednotku plochy území
- Ø Objem odpadů podle druhů
- Ø Podíl ohrožených rostlinných a živočišných druhů

- Ø Podíl spotřeby obnovitelných zdrojů energie na celkové spotřebě primárních energetických zdrojů v kraji a na celkové výrobě elektrické energie (%)
- Ø Podíl recyklovaných odpadů na celkovém objemu odpadů v krajích (%), podíl obcí se separovaným sběrem odpadu v rámci krajů (%)
- Ø Počet realizovaných vzdělávacích programů EVVO pro školy, veřejnou a podnikovou sféru
- Ø Počet zavedených místních systémů EVVO
- Ø Emise znečišťujících látek za určité časové období připadajících na jednotku plochy území
 - v tisíci tunách za rok na km²
 - změna za rok nebo delší časové období (%)
- Ø Počet cestujících městskou hromadnou dopravou (MHD) v mil.osob
- Ø Podíl odstraněných starých ekologických zátěží (%)
- Ø Podíl investic do dopravní infrastruktury k ochraně životního prostředí (%HDP)
- Ø Počet a podíl obcí zapojených do integrovaných dopravních systémů (IDS) v regionu
- Ø Procento měst a obcí vybavených ČOV v obcích do 2000 EO, od 2000 do 10 000 EO a nad 10 000 EO
- Ø Procento ohrožených živočišných a rostlinných druhů
- Ø % obyvatel vystavených nadlimitním hodnotám suspendovaných částic velikostní frakce PM 10.
- Ø Emise oxidů dusíku z dopravy
- Ø Objem odpadů
 - celkem
 - ze zemědělství a lesnictví
 - průmyslový
 - z energetiky
 - komunální
- Ø Využitý komunální odpad na celkové produkci komunálních odpadů (%)
- Ø Přírůstek plochy revitalizovaného území (ha)
- Ø Výměra nově zalesněných ploch (ha)
- Ø Spotřeba dusíkatých hnojiv t.km⁻² obdělávané půdy
- Ø Spotřeba fosforečných hnojiv t.km⁻² obdělávané půdy
- Ø Rozloha zastavěné zemědělské půdy (ha)
- Ø Počet zavedených místních systémů EVVO

F. Seznam členů KKS a pracovních skupin

Seznam členů Krajské koordinační skupiny

Organizace	Jméno a příjmení	Oblast činnosti / funkce
Královéhradecký kraj	Ing. Rostislav Všečeka předseda	2. náměstek hejtmana
	Helmut Dohnálek místopředseda	1. náměstek hejtmana
KÚ Královéhradeckého kraje	Ing. Milan Pacák	odbor regionálního rozvoje, stavebního řádu a územního plánování
	Ing. Ondřej Slavík	odbor životního prostředí a zemědělství
	JUDr. Radmila Šulcová	odbor školství, mládeže a tělovýchovy
	PhDr. Pavel Mertlík	oddělení kultury a památkové péče
	PhDr. Martin Scháněl, Ph.D.	odbor sociálních věcí a zdravotnictví
	Ing. Jiří Novák	odbor dopravy a silničního hospodářství
	PhDr. Čestmír Jung	oddělení cestovního ruchu
	Mgr. Zdeněk Semorád	odbor Sekretariátu Regionální rady NUTS II SV
Centrum evropského projektování	Ing. Klára Dostálová	ředitelka
	RNDr. Zita Kučerová	oddělení rozvoje
Spolek pro obnovu venkova	Ing. Alice Nováková	členka předsednictva
Zdravotnický holding Královéhradeckého kraje	MUDr. Miroslav Švábl	náměstek holdingu
Euroregion Glacensis	Zdeněk Filip	1. místopředseda euroregionu
Svaz měst a obcí ČR	Josef Bezdíček	místopředseda představenstva
Regionální hospodářská komora Severovýchodních Čech	Ing. Stanislav Sedláček	předseda představenstva
Okresní agrární komora v Trutnově	Ing. Marcela Beranová	ředitelka
Regionální poradenské informační centrum (RPIC)	Ing. Jan Bartoš	jednatel společnosti EPIS spol. s r.o.
Asociace inovačního podnikání a CzechInvest	Ing. Michal Pultar	regionální pracovník
Univerzita Hradec Králové	Ing. Stanislav Klik	kvestor
Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Hradci Králové	Doc.MUDr.Svatopluk Býma, CSc.	proděkan

Seznam členů Pracovních skupin

Členové Pracovní skupiny Podnikání a zaměstnanost

Pracovní skupina Podnikání a zaměstnanost

subjekt	osoba	e-mail
Asociace inovačního podnikání	Ing. Michal Pultar	pultar@cep-rra.cz
B&K Tour HK	Michal Moravec	moravec@bktour.cz
Branka Náchod o.p.s.	Markéta Venclová	nachodsko@branka.cz
CzechInvest	Ing. Kateřina Pašková	katerina.paskova@czechinvest.org
CzechInvest	Ing. Veronika Špačková	veronika.spackova@czcheinvest.org
Česká spořitelna	Ing. Manc	imanc@csas.cz
ČMZRB	Ing. Zdeněk Mareš	mares@cmzrb.cz
Dopravní systémy, dopravní obslužnost, OREDO	Ing. Vladimír Záleský	zalesky@oredo.cz
DSO Orlické hory	Petr Hudousek	petr.hudousek@mu.rokynice.cz
Euroregion Glacensis	Jaroslav Štefek	jaroslav.srefek@euro-glacensis.cz
KRNAP	RNDr. Jindřich Sýkora	jsykora@krnap.cz , jnovak@krnap.cz
Město Hradec Králové	Ing. Lenka Žáčková	lenka.zackova@mmhk.cz
Oblastní hospodářská komora Jičín	David Jung	ohk@ohk.cz
odbor regionálního rozvoje, územního plánování a stavebního řádu KÚ	PhDr. Čestmír Jung	cjung@kr-kralovehradecky.cz
odbor sociálních věcí a zdravotnictví KÚ	PhDr. Martin Scháněl, Ph.D.	mschanel@kr-kralovehradecky.cz
odbor školství, mládeže a tělovýchovy KÚ	Ing. Milan Janulík	mianulik@kr-kralovehradecky.cz
Rada pro rozvoj lidských zdrojů KHK	PaedDr. Ivana Krupičková	ikrupickova@kba-grafitec.cz
Regionální hospodářská komora Severovýchodních Čech	Ing. Vlastimil Juppa	reditel@rhkhradec.cz
RPIC - Epis, s.r.o. Hradec Králové	Ing. Jan Bartoš	epis@mbox.vol.cz
Sdružení Podzvičinsko	Mgr. Berdychová	ou@holovousy.cz
Spolek pro obnovu venkova	Petr Kulíšek	petr.kulisek@inexsda.cz
Svaz měst a obcí	Josef Bezdíček	obec.cermna@worldonline.cz
Škoda Auto a.s. Kvasiny	Mgr. Gabriela Slípková	gabriela.slipkova@skoda-auto.cz
turistický region Český ráj	Ing. František Obitko	frantisek@obitko.com
turistický region Krkonoše	Ing. Jan Sobotka	sobotkajan@muvrchlabi.cz
Univerzita Hradec Králové	Ing. Stanislav Klik	stanislav.klik@uhk.cz
Úřad práce Náchod	Ing. Michal Pejskar	michal.pejskar@na.mpsv.cz
Výbor pro cestovní ruch	Jaromír Kratěna	kratena@wo.cz
Výbor pro regionální rozvoj	Vladimír Friebe	vladimir.frieb@rychnov-city.cz
Výbor pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost	Mgr. Petr Kmoch	kmoch@kr-kralovehradecky.cz

Členové Pracovní skupiny Lidské zdroje

Pracovní skupina Lidské zdroje

subjekt	osoba	e-mail
CzechInvest	Ing. Veronika Špačková	veronika.spackova@czechinvest.org
Česká školní inspekce, Královéhradecký inspektorát	PaedDr.Pavel Jankovský	csihk@mail.tele2.cz
Fakultní nemocnice	Mgr. Martin Formánek	formanek@fnhk.cz
Farmaceutická fakulta UK	doc. Alexandr Hrabálek	alexandr.hrabalek@faf.cuni.cz
Hasičský záchranný sbor KHK	Mgr. Martin Tomek	martin.tomek@hkk.izscr.cz
Komise Rady KHK pro zdravotně postižené	Miloslav Plass	jfiedlerova@kr-kralovehradecky.cz
Komise Rady KHK pro zdravotnictví	Ing. Rostislav Všeťečka	anovakova@kr-kralovehradecky.cz
Komise specifické prevence Rady KHK	Miloslav Plass	jfiedlerova@kr-kralovehradecky.cz
Občanské poradenské středisko o.p.s. HK	Zuzana Hloušková	info@ops.cz
Oblastní inspektorát práce pro Královéhradecký kraj a Pardubický kraj	Ing. Jaroslav Nečas	hradec@ibp8.cz
odbor regionálního rozvoje, územního plánování a stavebního řádu KÚ	RNDr. Miroslava Holanová	mholanova@kr-kralovehradecky.cz
odbor sociálních věcí a zdravotnictví KÚ	PhDr.Martin Scháněl, Ph.D.	mschanel@kr-kralovehradecky.cz
odbor školství, mládeže a tělovýchovy KÚ	Ing. Eva Stehlíková	estehlikova@kr-kralovehradecky.cz
odbor školství, mládeže a tělovýchovy KÚ	Ing. Milan Janulík	mjanulik@kr-kralovehradecky.cz
Rada pro rozvoj lidských zdrojů	Doc.RNDr.Jaroslava Mikulecká , CSc.	jaroslava.mikulecka@uhk.cz
Spolek pro obnovu venkova	Mgr. Martina Berdychová	ou@holovousy.cz
Svaz měst a obcí	Ing. Stanislav Javůrek	cernilov@iol.cz
Univerzita Hradec Králové	Doc.RNDr.Jaroslava Mikulecká , CSc.	jaroslava.mikulecka@uhk.cz
Úřad práce HK	Ing. David Kafka	david.kafka@up.mpsv.cz
Výbor pro kulturu a památkovou péči	Ing.arch. Jan Falta	jan.falta@tiscali.cz
Výbor pro regionální rozvoj	Mgr. Richard Špringer	springer.richard@seznam.cz
Výbor pro sport, tělovýchovu a volnočasové aktivity	Miloš Jon	jon@kr-kralovehradecky.cz
Výbor pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost	Mgr. Petr Kmoch	kmoch@kr-kralovehradecky.cz
Výbor sociální a zdravotní	RNDr. Jiří Stejskal	jiri.stejskal@caritas.cz
Zdravotnický holding a.s.	Vladimír Hrádek	vhradec@kr-kralovehradecky.cz

Členové Pracovní skupiny Venkov a zemědělství

Pracovní skupina Venkov a zemědělství

subjekt	osoba	e-mail
Agrární komora	Ing. Jaroslav Vojtěch	agro.jaro@quick.cz
Agentura ochrany přírody a krajiny	Ing. Hana Matoušková	hana_matouskova@nature.cz
Asociace soukromého zemědělství ČR	Ing. Jaroslav Jiránek	jaroslav.jiraneck@raz-dva.cz
Euroregion Glacensis	Zdeněk Filip	starosta@mu.opocno.cz
Národní památkový ústav	PhDr. Pavel Imrich	npu.josefov@tiscali.cz
odbor životního prostředí a zemědělství KÚ	Ing. Ondřej Slavík	oslavik@kr-kralovehradecky.cz
Pozemkový fond	Jiří Včeliš	hradeck@pfcr.cz
Reprezentace zemědělských podniků	Ing. Jaroslava Nekvasilová	nekvasilova@akcr.cz
Sdružení historických sídel ČMS	Mgr. Richard Koníř	konir@mujicin.cz
Spolek pro obnovu venkova	Ing. Alice Nováková	anovakova@kr-kralovehradecky.cz
Státní zemědělský a intervenční fond	Ing. Vítězslav Novák	vitezslav.novak@szif.cz
Svaz měst a obcí	Jaromír Kotěra	cernozice@iol.cz
Výbor pro kulturu a památkovou péči	PaedDr. Marta Pohnerová	marta@pohner.cz
Výbor pro regionální rozvoj	Mgr. Libor Mojžíš	mojzis@kr-kralovehradecky.cz
Výbor pro životní prostředí a zemědělství	Ing. Petra Škopová	skopova@chovservis.cz
Vyšší odborná škola rozvoje venkova Hořice	Ing. Jiří Ježek	jezek@szes-horice.cz
zástupce malých obcí KHK	Josef Bezdíček	obec.cermna@worldonline.cz
zástupce mikroregionů KHK	Ing. Miroslava Součková	praskacka@iol.cz
Zástupci CHKO - KRNAP	Alena Mládková	amladkova@krap.cz
Zemědělská agentura Ministerstva zemědělství	Ing. František Kodým	za_hradec_kralove@mze.cz
Zemědělský svaz České republiky	Ing. Petr Semerád	semerad.petr@tiscali.cz

Členové Pracovní skupiny Infrastruktura

Pracovní skupina Infrastruktura

subjekt	osoba	e-mail
CzechInvest	Martin Dittrich	Martin.dittrich@czechinvest.org
České dráhy a.s.	Ing. František Čejka	cejka@kraj.cd.cz
Elektrárna Poříčí (CZT)	Vladimír Gult	Vladimir.gult@cez.cz
odbor dopravy KÚ	František Čepek	fcepek@kr-kralovehradecky
odbor regionálního rozvoje, územního plánování a stavebního řádu KÚ	Ing. Petr Háp	phap@kr-kralovehradecky.cz
odbor životního prostředí a zemědělství KÚ	Ing. Ondřej Slavík	oslavik@kr-kralovehradecky
OREDO Hradec Králové	Ing. Vladimír Záleský	zalesky@oredo.cz
Povodí Labe státní podnik	Ing. Milan Švorc	svorc@pla.cz
Rada pro rozvoj lidských zdrojů	Doc.RNDr.Jaroslava Mikulecká , CSc.	jaroslava.mikulecka@uhk.cz
Ředitelství silnic a dálnic	Ing.Hana Jarolímová	Hana.jarolimova@rsd.cz
Spolek pro obnovu venkova	Ing. Miroslava Součková	praskacka@iol.cz
Správa a údržba silnic KHK	Ing. Ferdinand Kříšťan	kristan@sushk
Státní energetická inspekce ČR	RNDr. Václav Hovorka	vhovorka@sei.gov.cz
Svaz měst a obcí	Josef Bezdíček	Obec.cermna@worldonline.cz
Telecom a.s.	Ing. Petr Vopat	Petr.vopat@ct.cz
Úřad práce HK	Ing. David Kafka	David.kafka@up.mpsv.cz
Vodovody a kanalizace Hradec Králové a.s.	Ing. Vratislav Skalský	skalsky_vratislav@vakhk.cz
Výbor pro dopravu	Jan Regner	jregner@kr-kralovehradecky.cz
Výbor pro regionální rozvoj	Miroslav Vlasák	starosta@zacler.cz
Výbor pro životní prostředí a zemědělství	Ing. Pavla Finfrlová	Pavla.Finfrlova@mmhk.cz
Východočeská energetika a.s.	Vlastimil Novotný	Vlastimil.novotny@vce.cz
Východočeská plynárenská a.s.	Ing. František Cejtl	info@rwe-vcp.cz
zástupce KÚ informační sítě	Ing. Bohumil Pecold	bpecold@kr-kralovehradecky.cz
zástupce zpracovatele územních plánů	Ing. Alena Koutová	surpmohk@iol.cz

Řešitelský tým Centra evropského projektování

- RNDr. Zita Kučerová
- Mgr. Jana Kuchyňková
- Mgr. Kateřina Pourová
- PhDr., Bc. Marie Prouzová
- Ing. Monika Malínská
- Ing. Michal Pultar
- Bc. Karel Šimek
- Bc. Ladislav Mlejnek, DiS
- Ing. František Ungrád

G. Seznam map, příloh a použitých zkratek

Seznam map:

Mapa č. 1: Administrativní členění Královéhradeckého kraje v roce 2005	16
Mapa č. 2: Reliéf Královéhradeckého kraje	17
Mapa č. 3: Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním v obvodech pověřených obecních úřadů v Královéhradeckém kraji.....	24
Mapa č. 4: Počet lékařů dle správních obvodů obcí s rozšířenou působností v Královéhradeckém kraji v přepočtu na 1 000 obyvatel k 31.12.2004.....	28
Mapa č. 5: Ubytovací kapacity dle počtu lůžek na 1000 obyvatel v obvodech obecních úřadů s rozšířenou působností Královéhradeckého kraje v roce 2004	29
Mapa č. 6: Plánovaná síť dálnic a rychlostních komunikací na v Královéhradeckém kraji ...	35
Mapa č. 7: Populační potenciál v Královéhradeckém kraji podle správních obvodů pověřených obecních úřadů	38
Mapa č. 8: Koncentrace a nárůst počtu ekonomických subjektů v Královéhradeckém kraji podle správních obvodů pověřených obecních úřadů	39
Mapa č. 9: Ekonomická výkonnost dle výše daňového inkasa ve správních obvodech finančních úřadů Královéhradeckého kraje	39
Mapa č. 10: Ekonomická výkonnost dle výše exportu ve správních obvodech finančních úřadů Královéhradeckého kraje	40
Mapa č. 11: Ekonomická výkonnost dle výše daňového inkasa a výše exportu ve správních obvodech finančních úřadů Královéhradeckého kraje	41
Mapa č. 12: Potenciál pracovní síly v Královéhradeckém kraji podle správních obvodů pověřených obecních úřadů	41
Mapa č. 13: Potenciál bydlení v Královéhradeckém kraji podle správních obvodů pověřených obecních úřadů	42

Seznam příloh:

- Příloha č. 1: SWOT analýza (dle prioritních oblastí) – únor 2006
- Příloha č. 2: Analytická část Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje – prosinec 2005 (aktualizace březen 2006)
- Příloha č. 3: SWOT analýzy a priority rozvoje (mikro-, sub-) regionů na území Královéhradeckého kraje – červen 2005
- Příloha č. 4: SWOT analýza oblastí rozvoje Královéhradeckého kraje – květen 2005 (výstupy jednání 30. – 31. 5. 2005)
- Příloha č. 5: Fotodokumentace z procesu tvorby Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje – květen 2005 – červen 2006
- Příloha č. 6: Seznam koncepcí a analytických prací v Královéhradeckém kraji – duben 2005
- Příloha č. 7: Souhrn podkladů pro formulaci specifických cílů (expertní práce, jednání euromanažerů, Krajské koordinační skupiny a neziskového sektoru – duben 2006
- Příloha č. 8: Souhrnná zpráva o průběhu a výsledcích veřejných setkání k tvorbě Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje – květen 2006
- Příloha č. 9: Vazba Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje na další rozvojové dokumenty – červen 2006

Seznam použitých zkratk:

CEP	Centrum evropského projektování
CR	Cestovní ruch
CZT	Centralizované zásobování teplem
ČD	České dráhy
ČOV	Čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EM	Euromanažeři
EPC	Evropské projektové centrum
EU	Evropská unie
EVVO	Environmentální vzdělání, výchova a osvěta
GIS	Geografický informační systém
HDP	Hrubý domácí produkt
CHKO	Chráněná krajinná oblast
CHOPAV	Chráněná oblast přirozené akumulace vod
IDS	Integrovaný dopravní systém
IT	Informační technologie
KHK	Královéhradecký kraj
KKS	Krajská koordinační skupina
KÚ	Krajský úřad
MA 21	Místní agenda 21
MHD	Městská hromadná doprava
MSP	Malé a střední podnikání
NNO	Nevládní neziskové organizace
NUTS II SV	Region soudržnosti Severovýchod
PS	Pracovní skupina
SLBD	Sčítání lidu, bytů a domů
SRK	Strategie rozvoje kraje
SROP	Společný regionální operační program
SWOT	Analýza silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb (z angl. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats)
UHK	Univerzita Hradec Králové
ÚSES	Územní systém ekologické stability
VaV	Věda a výzkum
VÚSC	Vyšší územní samosprávný celek
ŽP	Životní prostředí